

**MAĐARSKÁ UNIVERZITA AGRÁRNÝCH VIED A VIED O
ŽIVOTE – MAGYAR AGRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
UNIVERZITA J. SELYEHO – SELYE JÁNOS EGYETEM
FAKULTA EKONÓMIE A INFORMATIKY
GAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS INFORMATIKAI KAR**

**SITUÁCIA OBČIANSKYCH SPOLOČNOSTÍ V TEKOVSKÝCH LUŽANOCH, ICH
ÚLOHA V KOMUNITNOM A KULTÚRNOM ŽIVOTE – A CIVIL SZERVEZETEK
HELYZETE NAGYSALLÓBAN, VALAMINT A KÖZÖSSÉGI ÉS KULTURÁLIS
ÉLETBEN BETÖLTÖTT SZEREPÜK**

Bakalárska práca – Szakdolgozat

Monika Dorová

2024

**MAĐARSKÁ UNIVERZITA AGRÁRNÝCH VIED A VIED O
ŽIVOTE – MAGYAR AGRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
UNIVERZITA J. SELYEHO – SELYE JÁNOS EGYETEM
FAKULTA EKONÓMIE A INFORMATIKY
GAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS INFORMATIKAI KAR**

**SITUÁCIA OBČIANSKYCH SPOLOČNOSTÍ V TEKOVSKÝCH LUŽANOCH, ICH
ÚLOHA V KOMUNITNOM A KULTÚRNOM ŽIVOTE – A CIVIL SZERVEZETEK
HELYZETE NAGYSALLÓBAN, VALAMINT A KÖZÖSSÉGI ÉS KULTURÁLIS
ÉLETBEN BETÖLTÖTT SZEREPÜK**

Bakalárska práca – Szakdolgozat

Študijný program:	Rozvoj vidieka (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Tanulmányi program:	Vidékfejlesztési agrármérnöki, alapképzés, nappali
Názov študijného odboru:	8. - ekonómia a manažment
Tanulmányi szak megnevezése:	Vidékfejlesztési agrármérnöki
Vedúci záverečnej práce:	Dr. habil. Tibor Farkas, PhD
Témavezető:	Dr. habil. Farkas Tibor, PhD
Konzultant:	PhDr. Enikő Kahler Korcsmáros, PhD.
Konzulens:	PhDr. Enikő Kahler Korcsmáros, PhD.
Školiace pracovisko:	Fakulta Ekonómie a Informatiky
Tanszék megnevezése:	Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Monika Dorová

Révkomárom, 2024

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Monika Dorová
Študijný program: Rozvoj vidieka (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 8. - ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Bakalárska práca
Jazyk práce: maďarský
Sekundárny jazyk: slovenský

Téma: A civil szervezetek helyzete Nagysallóban, valamint a közösségi és kulturális életben betöltött szerepük

Anotácia: Szakdolgozatomban írok a Nagysallóban működő civil szervezetek közösségi és kulturális életében betöltött szerepéről, bemutatom az egyes civil szervezetek helyzetét, munkáját és tagjainak összetételét. Írok a szlovákiai nonprofit szektorról, ezek szlovákiai magyar vonatkozásáról és a szektor jelentőségéről. Kérdőíves vizsgálatot végzek a nagysallói lakosok körében a község civil szervezeteivel kapcsolatban. Interjút készítek a község civil szervezeteinek vezetőivel, hogy kiderüljön milyen munkát végeznek és hogyan működnek. Az ezek alapján kapott eredményeket értékelem és elemzem.

Vedúci: Dr. Tibor Farkas
Konzutant: PhDr. Enikő Kahler Korcsmáros, PhD.
Katedra: KEK - Katedra ekonomiky
ZOŠP: Dr. Habil. Ing. Peter Karácsony, PhD.

Dátum zadania: 2024. 10. 28.

Dátum schválenia:

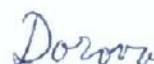
Dr. habil. Ing. Peter Karácsony, PhD.
osoba zodpovedná za realizáciu študijného programu

NYILATKOZAT

Alulírott Dorová Monika, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, valamint a Selye János Egyetem Gazdaságtudományi és Informatikai Kar által meghirdetett Vidékfejlesztés közös képzés nappali tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Szakdolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön MATE honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve a MATE központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen / **nem***

Kelt: Nagysalló, 2024. 11. 08.

Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Szakdolgozatot záróvizsgán történő védeésre **javaslom** / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen / **nem***

Kelt: Gödöllő, 2024. 11. 08.

Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

A civil szervezetek helyzete Nagysallóban, valamint a közösségi és kulturális életben betöltött szerepük

Dorová Monika

Vidékfejlesztési agrármérnöki, alapképzés, nappali

Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem – Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Témavezető: Dr. habil. Farkas Tibor, tanszékvezető egyetemi docens, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem – Szent István Campus

A szakdolgozat meghatározott céljai között szerepel a Nagysalló községben működő civil szervezetek, bővebben a szervezetek helyzetének, munkájának és tagságának összetételének bemutatása. Az elvégzett kutatás célja megállapítani, hogy a község lakosai mennyire vannak megelégedve a civil szervezetek számával és minőségével. Továbbá a kutatás során fény derül arra, hogy milyen a viszony a község önkormányzata és a civil szervezetek között, valamint arra is, hogy a lakosok és a civil szervezetek, illetve az egyes szervezetek között milyen a viszony. A kutatás során kiderül milyen anyagi forrásai vannak az egyes civil szervezeteknek. A kutatás célja az is, hogy rávilágítson, milyen hiányosságokkal és erősségekkel rendelkezik a község civil szférája. A szakdolgozatban felvetett öt hipotézisből három bizonyítást nyer, melyet a kérdőíves kutatás, illetve az interjúalanyok válaszai alátámasztanak. A kérdőíves kutatás online formában, illetve személyesen zajlott, az interjúk elkészítése pedig kizárólag személyesen. A kérdőívet szlovák és magyar nyelven is megosztottam, annak érdekében, hogy a többségében szlovák nemzetiségű község lakosai minél többen ki tudják tölteni, magyar nyelven pedig azért készült el, mert a községben jelentős mennyiségű magyar kisebbség él. Az interjúkat öt civil szervezet vezetőjével készítettem el. Az ő válaszaikból kiderült, hogy a legtöbb civil szervezet jelentős mértékben kiveszi a részét a kulturális programok szervezéséből saját programok rendezésével, viszont van több olyan szervezet, amely csak társszervezőként vesz részt a szervezésben. Az is kiderült, hogy a tagjaik összetétele nemzetiségi szempontból vegyes, főleg szlovák és magyar nemzetiségű lakosok alkotják a tagságot. Ha kor alapján vizsgáljuk a tagság összetételt, akkor megállapítható, hogy a legtöbb

civil szervezetnél a közép vagy az idős korosztály képviselteti magát. A megkérdezett szervezetek vezetői kivétel nélkül úgy nyilatkoztak, hogy a község önkormányzata és a szervezet között jó a viszony és segítik egymást. Kiderült, hogy ami az anyagi forrásokat illeti sok szervezet pályázatok útján jut pénzhez és sokuk adományokból, szponzorációkból, tagsági díjból, illetve saját rendezvényeinek bevételeiből tartja fenn magát.

Mivel az interjú kérdéseire kapott válaszok alapján kiderült, hogy nagyok az átfedések a civil szervezetek tagsága között, ez azt eredményezi, hogy a rendezvényeken mindig ugyanazok a lakosok vesznek részt. Javaslatként megfogalmaztam, hogy érdemes lenne utánajárni a lakosok érdektelenségének. Mélyebb kutatást végezni annak érdekében, hogy megtudjuk mi okozza a lakosok motivációjának hiányát. Mivel több szervezet vezetője is megemlítette az anyagi források hiányát, ezért javasolt kutatást végezni a civil szervezetek tájékozottságáról az őket megillető támogatásokkal és pályázati lehetőségekkel kapcsolatban.

Abstrakt

Cieľom tejto bakalárskej práce je predstaviť mimovládne organizácie pôsobiace v obci Tekovské Lužany. Opisuje úlohu mimovládnych organizácií v komunitnom a kultúrnom živote obce, situáciu jednotlivých mimovládnych organizácií, ich činnosť a zloženie ich členov. Skúma tiež mieru spokojnosti obyvateľov obce s počtom mimovládnych organizácií. Skúma vzťahy medzi obcou a mimovládnymi organizáciami a zdroje jednotlivých mimovládnych organizácií. Cieľom práce je opísať postoje a vzťah obyvateľov k mimovládnym organizáciám. Práca predstaví zoskupenie mimovládnych organizácií v obci podľa ich právnej formy, cieľovej skupiny, počtu členov a dĺžky ich pôsobenia. Cieľom práce je poukázať na silné a slabé stránky občianskej spoločnosti v obci. Práca je rozdelená do siedmich kapitol. Obsahuje jeden obrázok, sedem príloh, jedenásť tabuliek a dvanásť grafov. Prvá kapitola obsahuje úvod. Druhá kapitola obsahuje prehľad literatúry. V tretej kapitole je opísaná lokalita Tekovské Lužany a situácia občianskej spoločnosti, pričom v podkapitolách je opísaná každá mimovládna organizácia osobitne. Štvrtá kapitola opisuje kultúrne podujatia a aktivity obce. V piatej kapitole je opísaná metodika výskumu a v šiestej kapitole sú uvedené výsledky výskumu. V siedmej kapitole sú uvedené vyvodené závery. Záver obsahuje stručné zhrnutie dosiahnutých výsledkov vo vzťahu k stanoveným cieľom, návrhy na budúce štúdie a uplatniteľnosť práce. Z výsledkov analýzy diplomovej práce vyplýva, že tri z piatich vopred formulovaných hypotéz sa na základe uskutočneného interview a dotazníkového prieskumu potvrdili a dve vyvrátili.

Kľúčové slová: mimovládne organizácie, neziskový sektor, kultúra, maďarská menšina.

Absztrakt

A szakdolgozat célja bemutatni a Nagysalló településen működő civil szervezeteket. Leírja a községben működő civil szervezetek közösségi és kulturális életben betöltött szerepét, bemutatja az egyes civil szervezetek helyzetét, munkáját és tagjainak összetételét. Valamint megvizsgálja, hogy a község lakosai mennyire vannak megelégedve a civil szervezetek mennyiségével. Vizsgálja, hogy milyen a viszony az önkormányzat és a civil szervezetek között, valamint azt, hogy milyen forrásaik vannak az egyes civil szervezeteknek. A dolgozat célja, hogy bemutassa a lakosok civil szervezetekhez való viszonyát és hozzáállását. A szakdolgozat bemutatja a község civil szervezeteinek összehasonítását a jogi formájuk, a célcsoportjuk, tagságuk száma és az alapján, hogy mióta működnek. A szakdolgozat célja, hogy rávilágítson a község civil szférájának hiányosságaira és erősségeire. A munka hét fejezetből áll. Egy ábrát, hét mellékletet, tizenegy táblázatot és tizenkét diagramot tartalmaz. Az első fejezet a bevezetést foglalja magába. A második fejezet a szakirodalmi áttekintést tartalmazza. A harmadik fejezet Nagysalló elhelyezkedését és a civil társadalom helyzetét írja le, az alfejezetekben külön jellemzem az egyes civil szervezeteket. A negyedik fejezet leírja a község kulturális eseményeit és rendezvényeit. Az ötödik fejezetben a kutatás módszertana van jellemezve, a hatodik fejezet pedig a kutatási eredményeket mutatja be. A hetedik fejezet a levont következtetéseket tartalmazza. Az összegzés tömören összefoglalja a kitűzött célokhoz viszonyítva az elért eredményeket, vázolja a későbbi vizsgálatokra való javaslatokat és a dolgozat felhasználhatóságát. A szakdolgozat vizsgálatának eredményei szerint az előre megfogalmazott öt hipotézisből három bizonyítást nyer, kettőt pedig megcáfolt az elvégzett interjú és kérdőíves kutatás.

Kulcsszavak: civil szervezetek, non-profit szektor, kultúra, magyar kisebbség

Abstract

The goal of this thesis is to present the non-governmental organisations operating in the municipality of Nagysalló. The thesis is structured along the following points: 1.) the roles of non-governmental organisations in the community and cultural life, 2.) the situation, activities and composition of each non-governmental organization, 3.) inhabitants' satisfaction with the non-governmental organisations, 4.), the relationship between the local government and the non-governmental organisations concerning their financial resources, 5.) description of the residents' attitudes towards non-governmental organisations, 6.) grouping of non-governmental organisations in the municipality according to their legal form, target group, number of members, time of activity, 7.) and finally, I would like to highlight the weaknesses and strengths of the civil society in the village. The thesis contains one figure, seven annexes, eleven tables and twelve diagrams and the whole work is divided into seven chapters. The first chapter contains the introduction. The second one is the literature overview. The third chapter covers the situation of civil society and the location of Nagysalló, with sub-chapters describing each non-governmental organization. The fourth chapter looks at the cultural events and activities of the municipality. I will discuss the research methodology in chapter five and I present my results in chapter six. Last but not least the conclusion is drawn in chapter seven. Briefly the results of the analysis show that three of the five hypotheses are confirmed and two are refuted by the research. The conclusion provides a concise summary of the results achieved in relation to the objectives set, outlines suggestions for future studies and the applicability of the thesis.

Keywords: non-governmental organizations, non-profit sector, culture, Hungarian minority

Tartalomjegyzék:

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA.....	5
Abstrakt	7
Absztrakt.....	8
Abstract.....	9
1. Bevezetés.....	12
2. Szakirodalmi áttekintés.....	13
2.1. A civil szervezet fogalma	13
2.2. A civil társadalom és a nonprofit szektor fogalma	14
2.3. A civil-nonprofit szektor Európai megközelítése.....	15
2.4. A nonprofit szektor kialakulása és a szlovákiai civil szervezeti szektor	15
2.5. A nonprofit szervezetek jogi formái Szlovákiában.....	16
2.5.1. Alapítványok	17
2.5.2. Nem befektetési alapok.....	18
2.5.3. Általános szolgáltatásokat nyújtó nonprofit szervezetek	18
2.5.4. Polgári társulások.....	19
2.6. Álcivil-szervezetek és az astroturfing	20
2.7. A szlovákiai civil szervezetek	21
2.8. A nonprofit szektor és a civil szervezetek szlovákiai magyar vonzatai.....	21
2.9. A szlovákiai magyar szervezetek megoszlása	23
2.10. Kisebbségi civil társadalom.....	24
2.11. A nonprofit szektor szerepe és jelentősége	24
2.12. A harmadik szektor feladata és funkciói	25
2.13. Az erős civil szektor jellemzői és a civil szervezetek erősségei	29
2.14. Fiatalok a nonprofit szektorban	30
2.15. Civil szervezetek szerepe a vidékfejlesztésben.....	30
3. Nagysalló és a civil társadalom helyzete	31
3.1. Nagysalló község kulturális élete.....	37
3.1.1. FOLK-ART Polgári Társulás	39
3.1.2. CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete.....	40
3.1.3. PREKÁR Horgász Egyesület	41
3.1.4. Önkéntes Tűzoltó Egyesület.....	41
3.1.5. Družstevník Testnevelési Egyesület	43
3.1.6. Nagysallói Vöröskereszt	43
3.1.7. Asztalitenisz Klub.....	44
3.1.8. Nimród Vadásztársaság	44

3.1.9. Euro-Móka Polgári Társulás	45
3.1.10. Prameň nádeje Polgári Társulás	46
4. Kulturális események és rendezvények	47
5. A kutatás módszertana.....	49
5.1. Kérdőíves vizsgálat.....	49
5.2. Interjú.....	50
6. A kutatás eredményei.....	51
6.1. Kérdőíves vizsgálat eredményei	51
6.2. Interjú kiértékelése	59
6.2.1. Interjú a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetének elnökével	59
6.2.2. Interjú a FOLK-ART Polgári Társulás titkárával	60
6.2.3. Interjú az Önkéntes Tűzoltó Egyesület elnökségi tagjával.....	61
6.2.4. Interjú az Euro-Móka Polgári Társulás elnökével	62
6.2.5. Interjú a Prameň nádeje Polgári Társulás szervezeti képviselőjével	64
7. Következtetések.....	66
Összefoglalás	68
Resumé	70
Felhasznált irodalom:	72
Mellékletek.....	75

1. Bevezetés

Szakedolgozatomban szeretném bemutatni a Nagysalló településen működő civil szervezeteket. A választásom azért esett Nagysallóra, mert ez a település a szülőfalum és születésem óta itt élek. A település a nagyközségek közé tartozik, így több civil szervezet is működik itt. Az egyik konkrét civil szervezethez személyes kapcsolat fűz, hisz édesapám több mint 30 éve elnöke a Csemadok helyi alapszervezetének. Már gyerekkorom óta részt veszek a rendezvényeiken, és segítek a szervezésben is. Szakedolgozatomban a Nagysallóban működő civil szervezetek közösségi és kulturális életben betöltött szerepéről szeretnék írni, bemutatni az egyes civil szervezetek helyzetét, munkáját és tagjainak összetételét.

A szakirodalmi áttekintésben írok a témához kapcsolódó fogalmakról, a civil szervezetekről Európai megközelítéséről, a szlovákiai nonprofit szektorról, ennek létrejöttéről, ezek szlovákiai magyar vonatkozásáról és a szektor jelentőségéről, a nonprofit szervezetek jogi formáiról Szlovákiában, a kisebbségi civil társadalomról, a szlovákiai magyar szervezetek megszólásáról. Felsorolom a harmadik szektor feladatait és funkcióit, illetve jellemzem az erős civil társadalmat. Írok a fiatalok szerepéről a nonprofit szektorban majd a civil szervezetek és a vidékfejlesztés összefüggéseiről.

A következő fejezetekben bemutatom Nagysalló községet, hogy hol helyezkedik el, valamint a megközelíthetőségét, továbbá ismertetem a község rövid történetét, például, hogy mikor és hogyan alakult ki, mik voltak azok az események, amelyek a legnagyobb hatással voltak a község életére. Szekunder kutatás segítségével gyűjtött demográfiai adatok segítségével jellemzem a község jelenlegi lakosságának összetételét. A számok segítségével elemzem a kapott eredményeket. Röviden jellemzem a község kulturális életét, táblázatba foglalva felsorolom a községben működő civil szervezeteket néhány alapadat kíséretében. A következő alfejezetekben egyenként írok az egyes civil szervezetekről, megalakulásuknak idejéről és körülményeiről, jellemzem a tevékenységüket. Ezen fejezet után általánosságban írok a községben megrendezett programokról, rendezvényekről. Bemutatom, hogy az év mely szakaszában milyen jellegű rendezvényeket szerveznek.

A következőkben írok a kutatásom módszertanáról. Leírom a kutatásom menetét. Indoklást írok a választott módszerekhez, és összegezem az általam elkészített kérdőív és interjúkérdések tartalmát. Az ezt követő fejezetben összegzem a kutatás során gyűjtött eredményeket. A kapott számok és adatok alapján elemzést írok. Végül levonom a következtetéseket, amelyekre a kutatás elvégzése után jutottam.

Szakdolgozatomban a következő hipotéziseket szándékozom vizsgálni:

1. Minden nagysallói civil szervezet ugyanolyan mértékben vesz részt a község kulturális életének szervezésében. A község civil szervezetei egyenlő arányban osztják meg egymás között a programok szervezésével kapcsolatos munkákat, olyan rendezvények esetén, amelyeket közösen rendeznek. A megrendezendő programokat egyenlő arányban osztják szét egymás között, abban az esetben, ha csak egy szervezet a rendező és nem több.

2. A község civil szervezetei sokszínűek, minden területen képviselteti magát egy-egy civil szervezet. A Nagysallóban működő civil szervezetek közül képviselteti magát egy-egy szervezet a kultúra, a hagyományörzés, a sport stb. területén. Minden érdeklődési körnek megvan a saját szervezete a községben.

3. A civil szervezetek teljes mértékben kielégítik a község lakosainak igényeit. Nagysalló lakosai teljes mértékben meg vannak elégedve a községben működő civil szervezetek mennyiségével és minőségével. Az általuk szervezett rendezvényekkel és programokkal is elégedettek. Nem igénylik újabb, más jellegű szervezet létrejöttét.

4. Az egyes civil szervezetek és a község önkormányzata között jó a viszony, és szoros az együttműködés. A szervezetek vezetői és a község önkormányzata között jó a kommunikáció, számíthatnak egymás segítségére és támogatására. A megrendezendő programokkal kapcsolatos munkálatokban kisegítik egymást.

5. A község civil szervezeti teljes mértékben önállóan önmagukat tartják fenn. A civil szervezetek az esetleges tagsági díjon kívül nem kapnak anyagi támogatást a szervezet fenntartása céljából, vagy saját rendezésű programjaik lebonyolítása céljából. Ezekon kívül bevételük származhat az általuk és a saját költségükön benyújtott pályázatokból.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A civil szervezet fogalma

Társadalmunk három szektorból áll. Az első szektor az állami szektor, amely magában foglalja az összes állami struktúrát és szervezetet, amelyeket az állam irányít és az állami költségvetésből finanszíroz. A második szektor a magánszektor, amely nagyvállalatokból, kisvállalkozókból és magánvállalkozókból áll. A harmadik szektor pedig a civil vagy nem kormányzati szektor.

A nem kormányzati szervezetek, más néven nonprofit vagy civil szervezetek, olyan szervezetek, amelyeket olyan önkéntesek alapítottak, akik segíteni akarnak a társadalmon, vagy különböző területeken szeretnének változást elérni. Ezeket nem az állam finanszírozza vagy működteti, és nem is magáncégek, így a harmadik szektorba – a nem kormányzati szektorba –

tartoznak. Leggyakrabban polgári társulások, nonprofit vagy civil szervezetek, illetve alapítványok formájában működnek.

Civil szervezetek alatt leggyakrabban a fizetett munkaerő nélkül működő szervezeteket értik, mivel ezek önkéntes alapúak. Gyakran használt kifejezés a nonprofit szervezet. Ez a kifejezés a gyakorlatban a professzionális, fizetett alkalmazottakkal dolgozó, bürokráciával rendelkező szervezetek leírására szolgál (Márkus, 2016).

A CIVICUS World Alliance for Citizen Participation világszervezet definíciója szerint a civil társadalmi szervezetek és mozgalmak magát a civil társadalmat alkotják, így a civil társadalom azon szervezetek és tevékenységek összes struktúrájának összessége, amelyek tagjai vitán és konszenzuson alapuló demokratikus folyamatokon keresztül a közérdeket szolgálják, miközben közvetítőként működnek az állam, a hatóságok és az állampolgárok között (Arapovics, 2011).

A nonprofit szervezet a jogi definíció szerint minden olyan nem profitcélú szervezet, valamint nem költségvetési gazdálkodást folytató intézmény, beletartozik a nonprofit szektorba, amely be van jegyezve az adott országban önálló jogi személyként. A tudományos definíció a következő kritériumokra épül: a profitsztetosztás tilalma, a kormányzattól való szervezeti függetlenség, az intézményesültség (jogi személyként bejegyzés), az önkormányzatiság, az önkéntesség valamilyen eleme (önkéntes adományozás, önkéntes munka) és a pártjellegű működés kizárása (Márkus, 2012).

2.2. A civil társadalom és a nonprofit szektor fogalma

Nem szabad figyelmen kívül hagyni a civil társadalom és a nonprofit szektor közötti különbségtételt. A civil társadalomhoz kötődő civil szervezet nem feltétlenül egyenlő a nonprofit szervezettel – hiszen léteznek kormányalapítású és állami ellenőrzés alatt álló nonprofit szervezetek is.

A civil társadalom magába foglalja mind a szervezett struktúrákat, mind az egyének aktív önszerveződéseit, például az informális közösségi kezdeményezéseket, a társadalmi mozgalmakat és a szomszédsági együttműködéseket. Míg a nonprofit szektor a civil társadalom része, jelentése szűkebb és tágabb is. Szűkebb értelemben a nonprofit szektor nem öleli fel a civil társadalom egészét, mivel kizárja a nem intézményesült informális közösségeket és az önszerveződő csoportokat. Tágabb értelemben azonban a nonprofit szektorba tartoznak a különféle szervezetek, például a közalapítványok és a köztestületek, amelyeket nem állampolgárok kezdeményeztek, de mégis a nonprofit szervezetek közé tartoznak. Ezért ezek a

szervezetek nem felelnek meg a civil társadalom, mint állampolgári kezdeményezésre létrejött entitás működési kritériumainak (Márkus, 2012).

A civil társadalom fogalma a modern közösség lényegét fejezi ki, mert szintetizálja a modern ember két látszólag egymásnak ellentmondó alapszükségletét: az összetartozás és a szabadság iránti igényt (Vercseg, 2014).

2.3. A civil-nonprofit szektor Európai megközelítése

Az Európai Unió Gazdasági és Szociális Bizottsága 1999. szeptember 22-én elfogadott állásfoglalása szerint a civil társadalom az államtól viszonylag független társadalmi terület, amelyet nem korlátoznak a piaci szabályok. A civil társadalom az autonómia, a pluralizmus, a szubszidiaritás, a szolidaritás és a felelősség elveire támaszkodik. Ez egy olyan kommunikációs terület, amely elősegítheti az állampolgárok érzékenyítését és a demokratikus részvételhez vezethet. Csak egyének csoportjában tudunk egységben kommunikálni és cselekedni.

A civil társadalomba nem feltétlenül csak a szervezett, intézményesült formációk tartozhatnak, ide sorolhatjuk az állampolgárok aktív önszerveződéseinek bármilyen formáját – pl. a tüntetéseket, bojkottokat és hasonló mozgalmi tevékenységeket (Arapovics, 2011).

2.4. A nonprofit szektor kialakulása és a szlovákiai civil szervezeti szektor

A nonprofit szektor eredetét, feladatait és működésének módját minden országban az adott ország történelme, politikai- és társadalmi helyzete határozza meg. Jelenleg a nonprofit szektor világméretű terjeszkedésének vagyunk szemtanúi: hirtelen növekedés tapasztalható az utóbbi évtizedekben a hosszabb ideje tevékeny nonprofit szektorral rendelkező országokban, a nagyrészt független nonprofit szervezetek nélküli országokban pedig egyértelmű jelei láthatóak egy növekvő, friss magabiztossággal rendelkező nonprofit szektor kialakulásának. Ugyanakkor sok ország továbbra is komoly intézményi korlátokat épít a nonprofit szervezetek növekedésének féken tartása és irányítása érdekében.

A nonprofit szektor globális elterjedése tagadhatatlan jelenség. Az elmúlt néhány évtizedben gyors növekedésnek lehettünk tanúi a jól megalapozott nonprofit szektorokkal rendelkező országokban, valamint egy magabiztos nonprofit szektor kialakulásának azokban az országokban, ahol korábban alig volt független nonprofit szervezet. Fontos azonban megjegyezni, hogy e növekedés mellett számos ország aktívan alkalmaz szigorú intézményi akadályokat a nonprofit szervezetek terjeszkedésének szabályozására és felügyeletére. A civil társadalom definiálásánál külön kell választanunk a civil társadalmat az államtól. Ez az államtól független önálló szféra, amelyet az állam által biztosított jogi környezet szabályoz (Czibula, 2020).

Az adatok szerint a két háború között az Első Csehszlovák Köztársaság területén legalább 30 000-40 000 harmadik szektorbeli társadalmi szervezet működött, köztük több mint 16 000 szlovákiai egyesület, társulás, kör, társaság és szervezet. Ezeket 1938 és 1948 után az önkényuralmi rendszerek befagyasztották. A kommunista rendszer évtizedei alatt a valódi alulról jövő társadalmi kezdeményezések mindig az állami és politikai hatalommal szemben jöttek létre, és a két közös államköztársaságban különböző formákat öltöttek. Szlovákiában a katolikus és az evangélikus egyházak közötti kezdeményezés képviselte a civil társadalom kezdeményezését (Hamberger, 1998).

A Csehszlovák Köztársaság megalakulását követően megszorodtak a polgári egyesületek. Ebben az időben az önkéntességen alapuló szerveződések és alapítványok fontos szerepet tölthettek be. Ezen kívül a demokrácia alapjaként szolgáltak a háború előtti Csehszlovákiában. A második világháború félbeszakította ezt a biztató növekvő tendenciát. 1939-től 1945-ig a harmadik szektor működése szigorú korlátok közé lett szorítva. A szocialista uralom 40 éve alatt a kormány korlátozott minden olyan önkéntes tevékenységet, amely nem volt összhangban a kormányzó ideológiával. Ez az időszak súlyos károkat okozott a civil szektorban. A civil szervezeti szféra csak 1989 után kapott lehetőséget arra, hogy az államtól függetlenül fejlődjön, így a nem kormányzati szervezetek száma gyorsan növekedni kezdett. 1993-ban, mikor a Cseh Köztársaság és Szlovákia kettévált a civil szervezetek is szétváltak, és külön folytatták fejlődésüket. Ebben az évben Szlovákiában 6 000 civil szervezet volt bejegyezve. 1996-ban ez a számuk megdulpázódott, 2002-ben pedig elérte a 26 000-et (Czibula, 2020).

2.5. A nonprofit szervezetek jogi formái Szlovákiában

A nonprofit szervezetek jogi formái Szlovákiában a civil szervezeteknek 4 alapvető (leggyakoribb) jogi formája létezik:

- Alapítványok
- Nem befektetési alapok
- Általános szolgáltatásokat nyújtó nonprofit szervezetek (általános célú társaságok)
- Polgári társulások

E jogi formákon kívül a harmadik szektorba tartoznak még a jogi személyek érdekszövetségei, az egyházak és vallási társaságok különleges célú gazdasági társaságai és a nemzetközi vonatkozású szervezetek. E jogi formák mindegyikének vannak közös jellemzői, de olyanok is, amelyekben különböznek egymástól. A legfőbb kapcsolódási pont e szervezetek között az, hogy nem üzleti céllal alapították vagy hozták létre őket (bár a törvény egyes formák

esetében ezt megengedi, de nem fő tevékenységként), ezért kapták a „nonprofit szervezetek” közös elnevezést (Centrálna nezisková spoločnosť, 2019).

2.5.1. Alapítványok

Jogrendszerünkben az alapítványok olyan vagyonegyesületek, amelyek a nonprofit szektor bankjainak minősülnek. Az alapítványok fő feladata a vagyon felhalmozása és újraelosztása közhasznú célokra. A szlovák jogrendben kizárólag magánalapítványokat ismerünk, amelyek az alapítványokról szóló törvény formájában külön jogi szabályozással rendelkeznek (Centrálna nezisková spoločnosť, 2019).

Az alapítványokat már a római jogban is ismerték. A csehszlovák jogrendszer nem tartalmazta az alapítvány fogalmát. Ez a jogi forma 1990-ben került bele a Gazdasági Törvénykönyvbe, amikor az alapítványokat átmenetileg önálló nonprofit jogi személyként szabályozták. A valódi „egységesítés”, azaz az alapítványok, mint speciális célú vagyonszövetségek jogi szabályozása ezt követően a Polgári Törvénykönyv 1991-es módosításának elfogadásával valósult meg. 1996-ban elfogadták az úgynevezett első alapítványi törvényt, amelyet 2002-ben hatályon kívül helyeztek, és helyébe az úgynevezett második alapítványi törvény lépett.

Az alapítványokról szóló törvény értelmében az alapítványokat jogi személyként jegyzik be a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma által vezetett nyilvántartásba. Az alapítvány jogi születése két szakaszban történik: először a szervezetet alapító okirat útján hozzák létre, majd a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma dönt a nyilvántartásba vételről.

A nonprofit szervezetekhez hasonlóan az alapítványokról szóló törvény az alapítványok esetében is szemléletesen felsorolja az alapítványok közhasznú céljait, valamint a létrehozható szervek körét. Ezek közé tartozik az igazgatótanács, a vagyonkezelő és esetleg másik szervek, ha az alapítvány alapító okirata így rendelkezik.

Az alapítvány nem folytathat üzleti tevékenységet, kivéve ingatlanok bérbeadását, kulturális, oktatási, társadalmi vagy sportrendezvények szervezését, ha ez a tevékenység hatékonyabbá teszi vagyonának felhasználását, és ez a tevékenység összhangban van az alapítvány közhasznú céljával. Ugyanakkor az alapítvány, akárcsak egy nonprofit szervezet, nem köthet csendestársi megállapodást, és nem használhatja vagyonát (pénzeszközait) politikai pártok tevékenységének finanszírozására vagy politikai tisztségre pályázó jelölt javára (Brozmanová Gregorová, 2009).

2.5.2. Nem befektetési alapok

A nem befektetési alapok (alapok), hasonlóan a nonprofit szervezetekhez, az összes szlovákiai civil szervezet összlétszámának körülbelül 2%-át teszik ki. Jelenleg körülbelül 450 ilyen alap létezik (Brozmanová Gregorová, 2009). Az alap olyan nonprofit jogi személy, amely pénzeszközöket gyűjt össze egy általánosan célra vagy egyedileg meghatározott humanitárius segítségnyújtásra olyan személy vagy személyek csoportja számára, akik életveszélyben vannak, vagy akiknek sürgős segítségre van szükségük, természeti katasztrófa esetén. Az alapítványi jogi formától eltérően a nem befektetési alap esetében a vagyon kizárólag pénzbeli lehet (Centrálna nezisková spoločnosť, 2019).

Az alapot külön alapító okirat útján kell létrehozni azon a napon, amikor az alapot a nyilvántartásba bejegyzik. A nyilvántartó szerv a régió székhelye szerint illetékes járási hivatal. Az alap létrehozásának egyik előfeltétele az alapító hozzájárulása is. Az alapító által az alapba történő befizetésre vállalt összegnek legalább 66 eurónak kell lennie. Az alapnak igazgatótanáccsal, vagyonkezelővel és – ha az alapszabályzat úgy rendelkezik – egyéb szervezetekkel kell rendelkeznie. Az alapnak minden évben éves jelentést kell készítenie és közzé kell tennie, és az alapszabályzatát kérésre bárki számára hozzáférhetővé kell tennie.

Az alap forrásai nem használhatók fel üzleti tevékenységre vagy politikai pártok tevékenységének finanszírozására. Az alapoknak azonban a támogatásokon vagy adományokon kívül egyéb bevételeik is lehetnek (pl. nyilvános gyűjtésekből, az alap céljait népszerűsítő irodalom értékesítéséből, készpénzbetétek kamatjaiból stb. származó bevételek). Az ilyen jövedelmek jogszerűségének alapvető feltétele azonban, hogy az azok elérése érdekében kifejtett tevékenység nem tekinthető vállalkozásnak a külön jogszabályokban meghatározott fogalommeghatározások értelmében (Brozmanová Gregorová, 2009).

2.5.3. Általános szolgáltatásokat nyújtó nonprofit szervezetek

A civil szervezeteknek ez a jogi formája az 1990-es évek második felében alakult ki azzal az igénnyel, hogy a közérdekű szolgáltatások teljesítésére a korábbi civil egyesületeknél előnyösebb struktúrát találjanak, de bizonyos (célzott) díjazás alapján. A mintegy 22 000 szlovákiai nem kormányzati szervezetnek valamivel kevesebb mint 2%-át teszik ki a nonprofit szervezetek.

A nonprofit szervezet az általános közhasznú szolgáltatásokat nyújtó nonprofit szervezetekről szóló törvény szerint olyan jogi személy, amely minden felhasználó számára előre meghatározott és egyenlő feltételek mellett nyújt közhasznú szolgáltatásokat, és amelynek nyereségét nem használhatja fel alapítói, szervezeti tagjai vagy alkalmazottai javára, hanem

teljes egészében közhasznú szolgáltatások nyújtására kell fordítania. A nem kormányzati szervezetek e jogi formájának két alapvető meghatározó jellemzője tehát: a szolgáltatásnyújtás, mint a tevékenység tárgya és a nonprofit jelleg, mint az intézmény működésének alapvető kritériuma. Ez a második jellemző is megkülönbözteti a nonprofit szervezetet például a gazdasági társaságoktól, ahol a nyereségesség a fő motívum vagy a létrehozásuk célja.

A polgári társulásokhoz képest a nonprofit szervezeteknél a különbség nemcsak a cél kifejezett meghatározása, hanem az alapítás folyamata is, amely ebben az esetben bonyolultabb. Szükséges alapító okirat, alapszabályzat és az alapítók eskü alatt tett nyilatkozata. Ebben az esetben a nyilvántartó szerv nem a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma, mint a polgári társulások esetében, hanem a helyi illetékes járási hivatal.

A közhasznú szolgáltatásokat nyújtó nonprofit szervezetekről szóló törvény szintén formálisabb a szervezeten belüli struktúra meghatározásában. Előírja a nonprofit szervezet legalább három „kötelező” szervét (igazgatótanács, igazgató, felügyelőbizottság) és esetleg más szerveket, ha az alapszabályzat úgy rendelkezik. A nyilvánossággal szembeni kötelezettségek is másképp vannak szabályozva: míg a polgári társulások esetében nincsenek, addig a nonprofit szervezetek esetében a törvény előírja az éves beszámoló kötelező elkészítését. Ezt – az alapszabályzattal együtt – a szervezet székhelyén bárki számára megtekinthetővé kell tenni.

A nonprofit szervezet speciális szabályok (pl. kereskedelmi törvénykönyv, kereskedelmi engedélyezési törvény) alapján folytathat üzleti tevékenységet, feltéve, hogy ez a tevékenység hatékonyabb eszközfelhasználást tesz lehetővé, és nem veszélyezteti azon szolgáltatások minőségét, terjedelmét és elérhetőségét, amelyek nyújtására létrehozták. A nonprofit szervezet azonban nem vehet részt más személyek üzleti tevékenységében, nem köthet csendestársulás megállapodást stb. (Brozmanová Gregorová, 2009).

2.5.4. Polgári társulások

A polgári társulás olyan, megfelelő jogi személyiséggel rendelkező személyek csoportja, akik egy meghatározott cél érdekében jöttek össze. A polgári társulás kifejezés szinonimái az olyan kifejezések, mint egyesület, társaság, mozgalom, klub stb. Lényeges, hogy az így egyesült polgárok – függetlenül az egyesületek elnevezésétől – a polgárok egyesüléséről szóló törvény alapján egyesületként legyenek bejegyezve. A polgárok egyesületeiről szóló törvény nem határozza meg, hogy a polgárok milyen célból hozhatnak létre egyesületeket, így azokat a polgárok bármilyen célra létrehozhatják. A polgári társulás a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumába való bejegyzéssel jön létre. Ami a polgári társulások szervezeten belüli struktúráját illeti, a törvény nem ír elő kötelező szerveket, ezért azt teljes mértékben a jogi

személyre van bízva. A törvény nem korlátozza meg sem az egyesület méretét, sem a tagok számát, sem a nyilvánossággal szembeni kötelezettségeket (Brozmanová Gregorová, 2009).

A polgári társulás elsősorban a tagok tagdíjaiból, támogatásokból, segélyekből, adományokból, de a befizetett adó (az úgynevezett 2%-os) részéből is jut pénzeszközökhöz. Ezek a források azonban nem feltétlenül elegendőek a polgári társulás nonprofit tevékenységének finanszírozására. Bár a polgári társulás elsődleges célja a nonprofit tevékenység végzése, a polgári társulás vállalkozási tevékenységet is folytathat, mivel a jelenlegi jogszabály nem zárja ki, hogy a polgári társulás másodlagos tevékenységként vállalkozási tevékenységet is folytasson (Strémy, 2019).

A Szlovák Köztársaságban a polgári társulások jelentik a legelterjedtebb jogi formát, amelynek a jogszabályokban több formája is létezik. Jelenleg 188 jogszabályban található meg az egyesület fogalma. A polgári társulások jogrendünkben a legkorábban kialakult jogi formát képviselik (Centrálna nezisková spoločnosť, 2019).

2.6. Álcivil-szervezetek és az astroturfing

Angolul GONGO-nak nevezzük őket, magyarul ezek a kormány által támogatott nem kormányzati szervezetek vagy álcivil-szervezetek. Az ellentmondásos és már-már nevetséges nyelvi fordulat mögött egy fontos és növekvő globális tendencia húzódik meg, amely több vizsgálatot érdemel: a kormányok nem kormányzati szervezeteket finanszíroznak és ellenőriznek, gyakran titokban. Egyes GONGO-k jóindulatúak, mások irrelevánsak, de sokan, közülük veszélyesek. Némelyikük az elnyomó kormányok gengszterkarjaként működik. Mások a demokrácia gyakorlatát használják arra, hogy finoman aláássák azt. Külföldön az elnyomó rezsimiek GONGO-i lobbiznak az ENSZ-nél és más nemzetközi intézményeknél, gyakran magasztos célokat kitűző polgári csoportok képviselőinek adva ki magukat, miközben valójában nem mások, mint az őket finanszírozó kormányok ügynökei. Egyes kormányok mélyen beágyazzák GONGO-ikat más országok társadalmaiba, és arra használják őket, hogy külföldön érvényesítsék érdekeiket (Naim, 2009).

Astroturfing alatt dezinformációs kampányokat értünk, amelyek a kampányok mögött álló személyek érdekeinek előmozdítása céljából jönnek létre. Ezek a személyek jellemzően elrejtik személyazonosságukat. A kutatók több mint 10 évvel ezelőtt definiálták és kezdték el tanulmányozni az astroturfing hatékonyságát. 1986-ban egy texasi szenátor alkotta meg az „astroturf lobbizás” kifejezést a PR-cégek által létrehozott mesterséges kampányok leírására. A kifejezés azóta elterjedt más területeken is, és egyre inkább előtérbe került. A legújabb szakirodalom konszenzusra jutott abban, hogy az astroturfinget olyan hamis, alulról szerveződő

kampányokként definiálja, amelyek dezinformációval manipulálják a közösséget az említett kampányok mögött álló szervezetek érdekei érdekében. A szervezett dezinformációs kampányok alapvetően veszélyeztetik a demokráciát, mivel aláássák az állampolgári elkötelezettséget és a közös döntéshozatalt (García-Orosa, 2021).

2.7. A szlovákiai civil szervezetek

Szlovákia, sok más országhoz hasonlóan, az elmúlt harmincöt évben a civil társadalmi szektor fellendülését élte meg. Ez érthető, ha figyelembe vesszük azt az elnyomó rendszert, amely Csehszlovákiában 1989 végéig uralkodott.

A nonprofit szervezetek száma a kilencvenes évek eleje óta folyamatosan emelkedik, és ez a tendencia még mindig tart. A kilencvenes évek elején megnyitották a teret a polgári és politikai jogok előtt, új polgári törvénykönyvet fogadtak el, amely szabad keretet teremtett a polgári egyesületek számára, és további konkrét törvényeket hoztak a civil társadalmi szervezetek különböző formáiról. A legfontosabb konkrét jogi szabályozás, amely befolyásolta a civil szervezetek fejlődését, az 1990-ben elfogadott, a civil egyesületekről szóló törvény volt. Most is az egyesületek alkotják a civil társadalom jogi szerveinek legnagyobb szegmensét. Később speciális törvényeket vezettek be az alapítványokról és az általános jótékonyági szolgáltatásokat nyújtó nonprofit szervezetekről, valamint a nem befektetési alapokról.

A 2002-es és 2011-es években enyhe ingadozások voltak. Az előbbi az alapítványokkal és nonprofit szervezetekkel kapcsolatos jogi keret jelentős változásainak, az utóbbi pedig a gazdasági válság hatásának tulajdonítható.

A közel 50 000 nonprofit szervezet közül nem mindegyik aktív és működik. E szervezetek mintegy 2,5%-a felszámolás alatt áll. Szintén nagy számban vannak a láthatatlan vagy az inaktív szervezetek. Az aktív és az elavult szervezetek közötti arányra utaló mutató a 2%-os jövedelemadó megszerzésére irányuló regisztráció. 2013-ban 11 939 egyesületet, alapítványt és alapot vettek nyilvántartásba a 2%-os jövedelemadóban részesülők listáján, ami arra utal, hogy a harmadik szektornak ez a legaktívabb része körülbelül 11-12 000 szervezetet foglal magában (Schreier, 2015).

2.8. A nonprofit szektor és a civil szervezetek szlovákiai magyar vonzatai

Szlovákia esetében külön említést érdemel a szlovák többségtől nyelvileg és társadalomstruktúrájában is elkülönülő magyar kisebbség helyzete, amely az ország lakosságának mintegy tíz százalékát teszi ki. A kilencvenes években az alternatív magyar intézményrendszerek sajátos változásokon mentek keresztül. A korábbi, elsősorban kulturális

és oktatási érdekek védelmére kialakított központi szabályozási struktúrát felváltotta a sokszínű civil társadalom, amelynek egy része már piaci szabályok alapján működik.

Szlovákiában a civil szervezetek fejlődése a rendszerváltás óta kacsringós utat járt be, amely korántsem volt zökkenőmentes. Egyrészt a fokozatosan javuló és stabil jogszabályi környezet kényelmes feltételeket biztosít az önkéntesek foglalkoztatásához, valamint a Szlovákiában működő civil szervezetek részvételéhez a nemzetközi projektekben. Másrészt elmondható, hogy a civil szervezetek jogi státusza és az aktivizmus társadalmi státusza a kormányváltásokkal változott. A civil szféra csak egy alkalommal szólhatott igazán bele ügyeinek intézésébe. Ez a Radičová kormány 2010 és 2012 közötti működése alatt történt, de ennek hamar vége szakadt, mert a kormány megbukott.

A szlovákiai magyar civil szféra értelmezése eleve nehéz feladatnak számít. A témával foglalkozó szakirodalom elsősorban intézményi szemszögből, az elérhető források és a támogatáspolitikai fényében vizsgálja a civil szféra helyzetét. A szlovákiai magyar civil szervezetek intézményrendszerének értékelése számos nehézséget vet fel: kérdéses, hogy pontosan mit is tekintünk szlovákiai magyar szervezetnek. 2019 óta a Belügyminisztériumnál bejegyzett civil kezdeményezések a szervezet neve és székhelye mellett a fő tevékenységi területeket is megjelölik, de az adatok értelmezése felvet néhány kérdést. Az egyik lehetőség az, hogy a szlovákiai magyar aktivisták által alapított és működtetett szervezeteket a civil szféra részének tekintjük – ebben az esetben azonban a hivatalos statisztikák alapján nem tudjuk megítélni az alapítók nemzetiségét. Egy másik lehetőség a tevékenységi körök szerinti felsorolás, azonban a Magyarország etnikai határain kívül működő civil szervezetek nehezen azonosíthatók és sorolhatók be a magyar szervezetek közé. Ha a tevékenységi kört olyan témákra szűkítjük, mint a kultúra, az iskolaügy és a magyar hagyományok ápolása, akkor konkrét listát kaphatunk a civil szervezetekről. Az ezredforduló idején a Fórum Intézet vállalkozott a civil szervezetek számbavételére. Huszonkét évvel ezelőtt, 2002-ben az intézet összeállított egy adatbázist, 651, főként a kultúra, a művelődés és az oktatás területén működő szervezetről. Ez a kiadvány a civil szervezetek létrehozásával és működésével kapcsolatos munkáról szóló legátfogóbb tudósítás. Egy kapcsolódó közvélemény-kutatás adatai azt mutatják, hogy a 2001 júniusában 800 fős mintán végzett felmérésben a válaszadók 37%-a tartotta fontosnak a civil szervezetek szerepét a társadalomban, szemben a 7%-kal.

Szlovákiai összehasonlításokban a magyar civil társadalom, amely a lakosság közel tíz százalékát képviseli, ritkán, sőt, csak jelentéktelenül szerepel. Az IVO kutatóintézet 2003-as, szervezetek körében végzett felmérése szerint (melynek célcsoportjában vélhetően átlag alatt képviseltették magukat a magyar nemzetiségű válaszadók) a Csemadok volt a legláthatóbb

szervezet a teljes szlovákiai lakosság 1,7 százalékának véleménye szerint. A Belügyminisztérium 2019-ben végzett újbóli felmérésében a szlovákiai magyar kulturális szervezet már nem szerepelt. A 2022-es adatok szerint a Csemadok 397 alapszervezetet és több mint 50 000 regisztrált tagot számlál, és a tagok jelentős része önkéntesnek számít a helyi kulturális tevékenységek szervezésében. Az államtól való autonómiájuk ellenére a kulturális szervezetek, amelyek a kommunizmusban még monopóliumok voltak, 1996-ig jogosultak voltak állami finanszírozásra, és csak 2022-ben kapták vissza véglegesen különleges státuszukat. A szlovákiai magyar civil szféra pályázati forrásokra, nemzetközi és magyarországi támogatásra van utalva.

A magyar civil szervezetek bevonása a szlovákiai közéletbe két nagy hullámban zajlott le a határon túli kisebbségi civil társadalom sajátos igényei miatt. Egyrészt hiányoznak a gazdasági erőforrások és a politikai tőke, másrészt nem demokratikus kormányzással szembesülnek, amely nem veszi figyelembe sajátos igényeiket. Az 1980-as és 1990-es évek civil kezdeményezéseit ennek megfelelően kellett értelmezni. Ilyenek voltak a magyar iskolamentő megmozdulások is. A szlovákiai magyar civil szervezetek civil szerepvállalásának másik hulláma a 2010-es évek eleji politikai hatalmi vákuum idején következett be. A Magyar Koalíció Pártjának parlamenti kiesése és a Híd nemzeti legitimációjának gyengülése a külső, témaalkotó kezdeményezések növekedéséhez vezetett.

Az elmúlt évtizedben a társadalmi nyomásgyakorló akciók elsősorban a kisebbségi jogokkal, különösen a nyelvhasználattal kapcsolatos kérdésekre összpontosított. A mozgalom lendülete 2016 után súlyosan megtorpant, amikor a Most-Híd bekerült a Smer-kormányba. A koalíciós kormányt alakító párt kommunikációjában azt hangsúlyozta, hogy a problémákat inkább politikai konszenzussal, mintsem aktivizmussal kell megoldani, és a nyelvi kérdésekben korábban élen járó mozgalmak (pl. a Kétnyelvű Dél-Szlovákia) lendülete csökkent (Tokár, 2023).

2.9. A szlovákiai magyar szervezetek megoszlása

Egy 2001-ben elkészített vizsgálat szerint a szlovákiai magyar szervezetek 88,6%-a kulturális szervezetként, 12,6%-a pedig az oktatás területén működő szervezetként nevezte meg magát. A környezetvédelmi, szociális, sport- és egyházi szervezetek elenyésző arányt képviseltek.

A földrajzi megoszlást tekintve a szervezetek mintegy 20%-a a Dunaszerdahelyi járásban tevékenykedett, több mint 10%-uk pedig a Komáromi és az Érsekújvári járásban, de a

Rozsnyói, a Nagykürtösi és a Rimaszombati járásban arányuk alig volt több, mint 1%. A többi járásban az arányuk 2% és 7% között mozgott.

A felmérés szerint a szlovákiai magyar szervezetek 63%-a polgári társulás volt, 12,7%-uk alapítvány, 9,3%-uk közhasznú szervezet, 5,8%-uk jótékonyági alap, 9,2%-uk pedig egyéb jogi normák alá sorolt szervezet (Tóth, 2005).

2.10. Kisebbségi civil társadalom

A szlovák állam a nemzetállam logikája szerint gondolkodik és cselekszik, és a területén élő nemzeti kisebbségeket még a retorika szintjén sem tekinti a nemzetet alkotó elemeknek. Egyetértek Demeter M. Attila erdélyi filozófus véleményével, mi szerint nagyon fontos a kulturális sokszínűség és a multikulturalizmus közötti különbség meghatározása.

A kulturális sokszínűség annak elfogadása, hogy magától értetődő, hogy egy adott társadalomban a különböző kultúrák azonos eszméket, ideológiákat és véleményeket vallanak. A multikulturalizmus azt jelenti, hogy a különböző kultúrák reálisan együtt tudnak létezni egy adott társadalomban. Multikulturális társadalomról csak akkor beszélhetünk, ha több, azonos szinten szervezett kultúra létezik egymás mellett, amelyet belső kohézió és az egyének és társadalmak létével kapcsolatos, közösen elfogadott normák, vélemények és meglátások jellemeznek (Székely, 2014).

2.11. A nonprofit szektor szerepe és jelentősége

A civil szervezetek tevékenységük, szerepvállalásuk révén nagy mértékben hozzájárulnak a társadalmi problémák hatékony kezeléséhez és a közösségi szükségletek kielégítéséhez (Nárai, 2004). A nonprofit szervezeteknek nagy szerepe van a társadalmi kommunikációban, lehetőséget biztosítanak az embereknek az önszerveződésre és a közéletben való részvételre. Felhívják a figyelmet az önkéntes munka és a jótékonyág lehetőségére, e mellett lehetőséget is biztosítanak erre. Vannak, akik a civil társadalom politikai szerepére helyezi a hangsúlyt. Szerintük a civil szervezetek változatos és rugalmas fórumok, amelyeken keresztül a polgárok sokféle érdeket megfogalmazhatnak, illetve hangoztathatnak, helyi igényeket elégitenek ki, valamint követeléseket támaszthatnak a kormánnyal szemben.

A nonprofit szervezetek fontos szerepet töltenek be az értékek megőrzésében, támogatva a különleges értékek fenntartását és elismerve a különböző társadalmi csoportok által képviselt vallási, ideológiai, politikai és kulturális nézeteket. Ezzel hozzájárulnak a társadalom sokszínűségének megőrzéséhez. Ellentétben a kormányzati és üzleti szervezetekkel, a nonprofit szervezetek képviselik a kisebbségi és különleges érdekeket, valamint azokat a

csoportokat, melyek kevésbé képviseltetik magukat a társadalomban. Fő céljuk a közösség érdekeinek szolgálata.

Ezek a szervezetek nemcsak szolgáltató szervezetek, képviseleti, érték kifejező és közösségépítő funkcióik is fontosak. Szolgáltatói tevékenységük szerteágazó, az egészségügytől és oktatástól a szociális ellátásig és közösségfejlesztésig terjed. Képviseleti szerepük a társadalmi kérdések feltárása és nyilvánosságra hozása, valamint az alapvető emberi jogok védelme, illetve a társadalmi, politikai, környezeti, etnikai és közösségi kérdések. Az érték kifejező funkciók közé tartoznak a művészeti, vallási, kulturális, etnikai, társadalmi és szabadidős tevékenységek.

Végül, de nem utolsó sorban a közösségépítő szerepüket is ki kell hangsúlyozni. A társadalmi tőke megteremtésével a nonprofit szervezetek bizalmi és kölcsönösségi kötelekeket hoznak létre. Az egyesületek munkájában való részvétel során az egyének közösségbe szerveződnek és elsajátítják az együttműködési normákat. A nonprofit szervezetek társadalmi szerepkörükben fontos intézmények a demokráciában, amelyek képviselik a szabadság alapvető jogát. Hozzájárulnak a társadalom alakításához, a társadalmi integráció folyamatainak megvalósításához, a harmonikus társadalmi élet kialakításához és a társadalom testi és lelki egészségéhez. Szociális szerepkörükben segítenek csökkenteni a társadalmi egyenlőtlenségeket. Gazdasági szerepkörükben gazdasági teljesítményt hoznak létre és munkahelyeket teremtenek. Politikai és ideológiai szerepkörükben részt vesznek a hatalmi döntésekben és befolyásolják azokat, valamint terjesztik a különböző nézeteket. Morális szerepkörükben pedig értékrendet formálnak, és a szolidaritás, az önzetlenség, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség jellemzői mentén működnek, amelyek már a kezdetektől fogva jellemzik a civil kezdeményezéseket (Márkus, 2012).

2.12. A harmadik szektor feladata és funkciói

A szociálintropológusok szerint az önkéntes társulások (szemben az önkéntelen társulásokkal, mint például a család, a rokonság, a kaszt, a társadalmi osztály) gyakoribbak és jelentősebbek azokban a környezetekben, ahol változások – társadalmi, technológiai, civilizációs – zajlanak. A közgazdászok a harmadik szektort az állami és piaci kudarcokra adott intézményes válasznak tekintik. Amikor az államot említik, akkor arra mutatnak rá, hogy annak gyengült a képessége, hogy megfeleljen a különböző kisebbségek közjavakkal kapcsolatos igényeinek. Amikor a piacra hivatkoznak, a termelő és a fogyasztó közötti információs aszimmetriára mutatnak rá, ahol a nonprofit szektor megbízhatóbb partnerként lép fel, mivel célja nem a profitszerzés. A politológusok a maguk részéről az állam és a piac közötti

térben működő harmadik szektor közvetítő szerepét hangsúlyozzák. Egyes elméletek a harmadik szektort az állam és a társadalom közötti pufferzónának tekintik, amely a társadalmi feszültségeket és a politikai konfliktusokat enyhíti. A nem kormányzati szervezetek fontosabb funkciói:

1. A polgárok elképzeléseinek és igényeinek megfogalmazása és kommunikálása aktív részvételük révén. Más szóval, a civil szervezetek a társadalom sokféle és összetett igényeinek kifejezésére és aktív kezelésére szolgáló eszköz. A polgárok igényeit folyamatosan azonosítják, finomítják és más csatornákon keresztül politikai igényekké alakítják át. Az érdekek megfogalmazásának, összekapcsolásának és képviselésének eljárásai eltérnek a politikai pártok által hagyományosan használt eljárásoktól. E funkció révén a polgárok olyan csoportjai is hangot kaphatnak, amelyek egyébként háttérbe szorulnának vagy hátrányos megkülönböztetésben részesülnének, illetve olyan csoportok, amelyek helyi vagy regionális szinten működnek. Ebben az esetben a harmadik szektor az egyének vagy csoportok és érdekeik védelmezőjeként, szószólójaként, „ügyvédjeként” lép fel.
2. A sokszínűség, pluralitás megőrzése és fejlesztése. A sokszínűség a demokrácia egyik alapvető, velejáró eleme. Egyesek a sokszínűséggel szembeni társadalmi tolerancia növelését tekintik a harmadik szektor egyik céljának. A civil szervezetek a társadalom pluralizmusát és sokszínűségét bővítik, például az egyes népcsoportok kulturális, etnikai, vallási vagy nyelvi identitásának védelmével és erősítésével.
3. A civil szervezetek véleményformáló funkciója. Ez az egyik alapvető funkció, és valójában a megközelítések sokféleségének megőrzéséhez kapcsolódik. A civil szervezetek a civil társadalom klasszikus intézményeként működnek. Információkat terjesztenek a különböző kérdésekkel kapcsolatos alternatív nézetekről, vagy maguk teremtenek ilyen alternatívákat (az oktatás, a környezetvédelem, a kultúra, a szociális és egészségügyi ellátás stb. terén), vélemény- vagy cselekvési platformokat alakítanak ki, igyekeznek befolyásolni a fontos kérdésekkel kapcsolatos társadalmi viták menetét. A nem kormányzati szervezetek olykor a kormány alternatívájaként lépnek fel, máskor az állam partnerei a közjó védelmében. Új ötleteket generálnak, cselekvési javaslatokat tesznek, gyakran a társadalmi igényekre rugalmasabb megoldásokkal, kötetlen gondolkodásmóddal állnak elő. A nem kormányzati szervezetek által kínált alternatíváknak azonban nem csak konkrét megoldások vagy iránymutatások formájában kell megjeleníteniük: megkérdőjelezhetik az érvényben lévő elképzeléseket

vagy sztereotípiákat is; lehetnek erkölcsi vagy ideológiai víziók is, amelyek mentálisan készítik elő a társadalmi változásokat.

4. Munka a társadalmi integrációért. A nem kormányzati szervezeteken keresztül, egyéni csoportok integrálódnak a társadalmi életbe. Az elismerés iránti igényeiket kielégítik és a mások által is elismerést szereznek. A közös érdekek alapján történő társulás különösen fontos az urbanizált társadalmakban, ahol a család, a rokonság és a szomszédok szerepe általában kisebb, ahol a család már nem elegendő bizonyos szolgáltatások nyújtásához. A társadalmi integrációs funkciók a fent említett „puffer” funkció mellett magában foglalja az egyébként máshol fennálló feszültségek enyhítésének funkcióját is, például az egymással versengő vagy küzdő csoportok közötti feszültségek enyhítése, különösen helyi szinten. Nemzeti szinten az ország különböző részeiből származó emberek vagy különböző kulturális háttérrel rendelkező emberek ily módon találkozhatnak, akiknek közös érdekük, közös munkájuk van. Végül, ez vonatkozik a nemzetközi szervezetekre is, ahol az egyébként egymással rivalizáló országokból származó egyének közös részvétele hosszú távon előnyös lehet. Ez az államok közötti kapcsolatok fejlődésére is kedvezően hathat.
5. A nem kormányzati szervezetek a politikai szocializáció eszközei is, mivel bennük az emberek demokratikus elveket tanulnak. Aktív résztvevői lehetnek az új jogalkotási környezetnek és az alkotmányosság társalkotóivá válhatnak. A civil szervezetek segítségével kényszeríthetik az államot kötelezettségeinek teljesítésére. Ennek nem kell az államra korlátozódnia: számos civil szervezet lehetővé teszi az emberek számára, hogy ne kizárólag vagy túlnyomórészt „szakértőkhöz” és szakemberekhez forduljanak, hanem részt vegyenek saját problémáik megoldásának megtalálásában. Itt a vezetők megtanulják, hogyan szervezzenek és motiváljanak embereket, hogyan vitassanak meg kérdéseket, hogyan találjanak forrásokat, alakítsanak koalíciókat, népszerűsítsék programjaikat és céljaikat stb. Ez fontos lehet helyi szinten, ahol a civil szervezetek szolidaritásra és interakcióra ösztönöznek. A civil szervezetek mozgósítják a nyilvánosságot, támogató és tiltakozó kampányokat szerveznek, lehetővé teszik az emberek számára, hogy kifejezzék véleményüket, hogy társadalmi vagy helyi kérdésekben felszólaljanak, lehetővé teszik számukra, hogy politikailag kifejezzék magukat a választások közötti időszakokban.
6. Ellenőrző funkciók. A nem kormányzati szervezetek biztosítják a demokratikus szabályok betartását. A médiával és a politikai pártokkal együtt bizonyos alapot biztosítanak az államhatalom korlátozásához. A nem kormányzati szervezetek

figyelmeztető mechanizmusként szolgálnak a negatív tendenciákkal szemben. Ellensúlyként szolgálnak például akkor, amikor a politika összeütközésbe kerül a tőkével, és gyengül az átlagpolgár esélye, hogy befolyásával ellensúlyozza a gazdaság hatalmát. A civil szervezetek általában az egyének és csoportok emberi jogainak védelmében is aktívak, de például a választások megfigyelésében és a választási csalások leleplezésében is. Összefoglalva, a civil szervezetek hasznos visszajelzést nyújtanak a társadalmi fejlődés hibáinak kijavításához. A nemzetközi szintre is belépnek: figyelemmel kísérik a nemzeti és nemzetközi kötelezettségvállalásokat, érvényesítik azokat. Itt fontosak a nemzetközi hálózatok és kapcsolatok, amelyek a nem demokratikus gyakorlatokról szóló információk terjesztését szolgálják, és védelmet nyújtanak a hatalmon lévők elnyomásával szemben is.

7. Az állam által általában nem nyújtott szolgáltatások és közjavak nyújtása. Nyújt humanitárius és szociális szolgáltatások, de oktatási, információs és jogi szolgáltatások is. Lehetnek ezek társadalmi-gazdasági fejlődéshez kapcsolódó szervezeti szolgáltatások, különböző csoportok, szakmák, területek közötti technikai kapcsolatok. Ennek a szerepnek nagyon hagyományos formái vannak (fogyatékkal élők gondozása, szociálisan hátrányos helyzetűek gondozása), de új formákat is ölthet (pl. globális információs hálózatok környezetvédelem, emberi jogok, nőmozgalom stb. terén).
8. Egy figyelemre méltó elgondolás szerint a harmadik szektor sokféle társadalmi innovációt kínál, amelyből az állam és a piac aztán kiválaszthatja és intézményesítheti azokat, amelyeket a legígéretesebbnek tartanak. Ez tehát az új társadalmi ágazatok tesztlaboratóriuma az emberi magatartásformák tesztelésére, illetve a társadalmi innováció és a társadalmi kísérletezés próbaterepe. Az önkéntes szektor biztosítja a „társadalmi kockázati tőkét”, ez a kísérleti komponens a társadalom kísérleti eleme, ahol megengedhetjük magunknak, hogy kipróbáljuk azt, amit az állam és a piac szférájában nem lehetséges.
9. A konfliktusmegelőzés és -megoldás különösen az etnikai és faji konfliktusokat érintik. Vannak programok az etnikumok közötti feszültségek enyhítésére. Itt a nem kormányzati szervezetek aktivistái jobb helyzetben vannak, mint a köztisztviselők, mivel nagyobb bizalmat élveznek a polgárok körében. A civil szervezetek hozzájárulnak a konfliktusmegelőzéshez különböző nemzetközi programokban való részvételükkel is, amelyek célja az együttműködés és a megértés.
10. A társadalmi jólét gyarapodása. A nem kormányzati szervezetek közös jellemzője, hogy a társadalmi jólét három formáját hozzák létre, terjesztik és újratereztik a társadalmi

javakat. Az első a kognitív javakban való gazdagság: a civil szervezetek elméleti koncepciókat és stratégiákat alkalmaznak, a helyi szükségletekre és problémákra is reagálnak. A második a gyakorlati tapasztalatokban való gazdagság: a készségek és képességek a bonyolult élethelyzetekkel való megbirkózáshoz. A harmadik a mások javát szolgáló viselkedésminták gyakorlása: ilyen a szolidaritás, a jótékonyság, az önzetlenség, az önfeláldozás, a felelősségvállalás stb. (Bútor, 1998).

2.13. Az erős civil szektor jellemzői és a civil szervezetek erősségei

Az erős nonprofit szektor jellemzésének érdekében megfogalmazhatunk úgynevezett belső és külső tényezőket. Ha ezek adottak, akkor a szektort erősnek tekinthetjük.

Az erős civil szektor szervezeten belüli jellemzői: megfelelő bevételi struktúra, hatékony irányítási funkciók, megfelelő érdekérvényesítő képesség, megfelelő foglalkoztatási struktúra (alkalmazottak, önkéntesek), széles körű hálózatok, együttműködési hálózatok, világos jövőkép, rugalmasság (a belső és külső környezetre való reagálás érdekében) és hatékony programok.

Az erős civil szektor szervezeten kívüli jellemzői: megfelelő jogi keret, megfelelő politikai környezet, civil társadalombarát önkormányzat, társadalmi elfogadottság, gazdasági elfogadottság és magas szintű társadalmi tőke.

Minél több, a fenti tényezőkkel jellemezhető szervezet van egy országban, annál sikeresebb lehet a civil szektor. Fontos, hogy a szervezetek első sorban saját működésükért felelősek, míg a külső tényezők alapvetően más társadalmi, gazdasági és állami szereplők döntéseitől függenek. Ezért a civil szektor sikere nemcsak a szervezet saját tevékenységétől és hozzáállásától függ, hanem a többi szereplő által a siker érdekében tett intézkedésektől is.

Az erős civil szektor egyik legfontosabb külső tényezője a civil szervezet barát önkormányzat. Megállapították, hogy egy szervezet működésének fontos tényezője, hogy olyan helyi társadalmi és gazdasági környezet vegye körül, amelyben biztonságban érzi magát (Reisinger, 2010).

A civil szervezetek számos pozitív módon járulhatnak hozzá az egyes projektekhez és általában a fejlesztési folyamathoz. Ezek a hozzájárulások a következők:

- olyan módon mozgósítanak forrásokat, amire az állam egyedül nem képes;
- az emberek oktatása és motiválása a társadalmi és környezeti kihívások kezelésére;
- az állampolgárok fejlesztési kezdeményezésekben való részvételének elősegítése;
- a hatékony, becsületes, legitim és reagáló kormányzás előmozdítása a nyilvánosság ellenőrzése és az érdekérvényesítésen alapuló tevékenységek révén;

- a kormányzat és a teljes lakosság közötti kapcsolatok erősítése;
- a hátrányos helyzetű és kirekesztett lakosságnak hangot adva és segítséget nyújtva, valamint a helyi igényekre reagálva;
- őszinte nézőpontok nyújtása a politika és a projektek lehetséges hatásairól, valamint a lehetséges javító intézkedésekről;
- vezetők képzése, információterjesztés és kutatás a közpolitikai kihívásokkal kapcsolatban;
- új fejlesztési megközelítések és modellek bevezetése;
- a helyi felelősségvállalás és elkötelezettség érzetének kialakítása a fejlesztési kezdeményezések iránt (Asian Development Bank, 2008).

2.14. Fiatalok a nonprofit szektorban

Az egyesülési jog nem csak a felnőtteket illeti meg, hanem a fiatakorúakat is. A kiskorúak részt vehetnek egyesületek, klubok, körök és más társadalmi szervezetek alapításában és tevékenységében, sőt különböző tisztségeket is betölthetnek az életkoruknak megfelelően. A civil szervezetekben való tagság vagy önkéntes munka számos pozitív hatással van az egyénre és a társadalomra nézve is. Ezek a szervezetek fontos szerepet töltenek be a szocializációban mind fiatalok, mind felnőttek számára, segítve az öntudatos polgárok kialakulását és az aktív részvételen alapuló demokrácia működését.

A diákönkormányzatok és ifjúsági szervezetek munkájában való részvétel során a fiatalok olyan tudásra és képességekre tesznek szert, amelyek meghatározóak lehetnek a későbbi polgári szerepvállalásukban és az önkéntesség iránti hajlandóságukban. Életük legfontosabb szakaszában olyan élményekre, illetve információkra tesznek szert, amelyek alapján később nagyobb eséllyel alakul ki bennük az úgynevezett civil tudatosság (Nárai, 2004).

2.15. Civil szervezetek szerepe a vidékfejlesztésben

A közösségfejlesztés területe magában foglalja a helyi közösségek fejlesztését, és fontos eleme a vidékfejlesztés helyi alrendszerének. A cél a közösségek aktivizálása, partneri kapcsolatok kialakítása és a demokrácia fejlődésének elősegítése. Ennek középpontjában a civil társadalom fejlesztése áll (Varga, 2012).

A vidékfejlesztés akkor hatékony, ha partnerségben történik. Ezek a partnerek a közigazgatási szervezetek, a vállalkozói szervezetek vagy a civil szervezetek közül kerülhetnek ki. A nonprofit szervezeteknek kétféle feladata lehet a vidékfejlesztésben. A szervezetek vállalhatnak kezdeményező vagy pedig fenntartó szerepet.

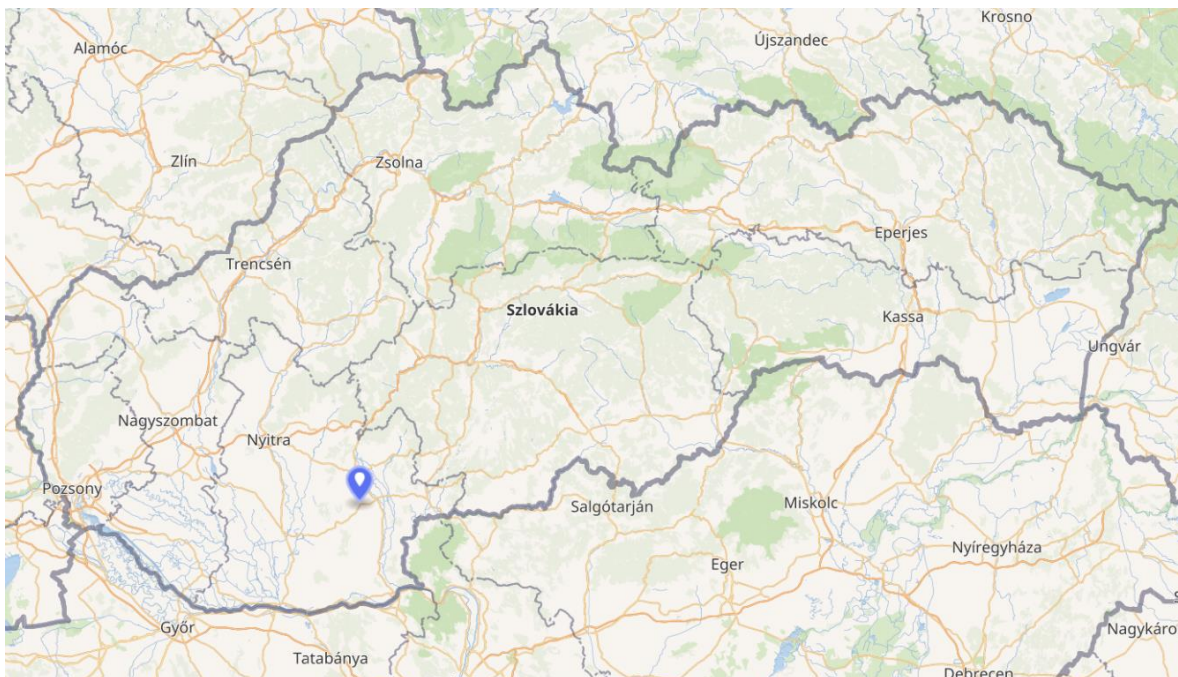
Kezdeményező szerep alatt azt értjük, hogy a partnerségen alapuló vidékfejlesztés előkészítése általában a helyi nonprofit szervezetekre marad, mivel az önkormányzatokat

elsősorban az adminisztratív feladatok és az infrastruktúra fejlesztése, míg a vállalkozókat a kézzelfogható előnyök és a haszonnal járó tevékenységek érdeklik. A legtöbb sikeres szlovákiai modell az elmúlt években így indult. A nonprofit szervezet feladata a források felkutatása (pályáztatás) és a partnerek bevonása a munkába. Erre a feladatra különösen alkalmasak azok a helyi szervezetek, amelyek a saját környezetükben keresik az innovatív megoldásokat, vagy legalább igyekeznek másoktól átvett, bevált gyakorlatokat utánózni. Az adománygyűjtés terén is szükséges, hogy legyen tapasztalatuk. Ezekben a szervezetekben nagyrészt önkéntesek dolgoznak.

Fenntartó szerep alatt azt értjük, hogy a vidékfejlesztés tervezési és végrehajtási szakaszának számos eleme tartalmaz olyan elemeket, amelyek nem kötődnek konkrét pénzügyi érdekekhez. A nonprofit vidékfejlesztési szervezetek bevonása ezért elengedhetetlen a partnerségek folyamatos fenntartásához, az új tervek elkészítéséhez és a megvalósításukhoz szükséges szervezési munkához. A munka jellege megköveteli képzett szakemberek alkalmazását, de a szervezetnek a megfelelő szakértelem elérésével és fenntartásával kapcsolatos kettős kihívással kell szembenéznie. A szakmai felkészítéshez meg kell találni az erre szolgáló oktatási programokat. A fenntartás finanszírozása a résztvevő szervezetek által nyújtott támogatásokból, hozzájárulásokból, valamint pályázati forrásokból történik. Ezek az arányok szinte minden modellben eltérőek. A vidékfejlesztési szervezetek számára leginkább alkalmas jogi formák a polgári társulások és a közhasznú szervezetek (Szép–Tuba, 2002).

3. Nagysalló és a civil társadalom helyzete

Nagysalló (Tekovské Lužany) Szlovákia déli részén helyezkedik el. A nyitrai kerület, azon belül a lévai járás része. Majdnem 3 000 fős lakosságszámával a lévai járás egyik legnagyobb települése. Összterülete közel 44 km², népsűrűsége 64,71 fő/km². A község határai szomszédosak Farnad (Farná), Garamszentgyörgy (Hronský Svätý Jur), Málás (Málaš), Barsendréd (Ondrejovce), Fakóvezekény (Plavé Vozokany), Garamsáró (Šárovce), Tőre (Turá) és Zselíz (Želiezovce) külterületeivel. A járásközponttól, Lévától (Levice), légvonalban 12 km-re (20 perc) helyezkedik el (Kicsindi, 2016).

1. ábra: Nagysalló elhelyezkedése Szlovákia térképén

Forrás: Wikipédia, 2024

Az első írásos emlék a faluról 1156-ból származik, de létezett már ennél korábban is. Az oklevélben SURLOU néven szerepel. Nagysalló már ekkor az esztergomi érsekséghez tartozott. A község sok évszázados történelmének legfényesebb eseménye az 1848/49-es szabadságharchoz kötődik. Az 1849-es tavaszi hadjárat egyik döntő ütközete zajlott le itt, a Garam mentén. Jelentős történelmi esemény volt a falu életében az 1947-ben megkezdődött deportálás és kitelepítés. 1947 januárjában megindult a magyar lakosság egy részének deportálása Csehországba. 141 családot hurcoltak el embertelen körülmények közt a legnagyobb hidegben, marhavagonokban cseh és morva gazdákhöz kényszerszolgálatra. 1947 májusában kezdődött meg a lakosságcsere, 1948 végéig mintegy 260 magyar családot telepítettek át Magyarországra, Baranya- és Tolna megyébe. Helyükre 130 szlovák család érkezett Békés megyéből.

A község mostani kiterjedésében 1965. január 1-én Nagysalló (Tekovské Lužany), Kissalló (Tekovské Lužianky) és Hölvény (Hulvinky) összevonásával jött létre. Addig mindhárom község önálló volt. Közülük azonban Nagysalló volt mindig a nagyobb, jelentősebb, ami végül abban is kifejezésre jutott, hogy az egyesítés után ez a név él hivatalosan tovább. A falu lakossága azonban máig használja mindhárom nevet. Nagysallóhoz tartozik még Zalogos, valamikori hercegprímási, később állami birtok (Kicsindi, 2016).

1. Táblázat: Nagysalló község népességszámának változása

Időszak	Lakosok száma (fő)
2013	2 864
2014	2 860
2015	2 867
2016	2 867
2017	2 860
2018	2 817
2019	2 810
2020	2 794
2021	2 814
2022	2 808
2023	2 810

Forrás: Saját szerkesztés DATAcube. alapján

Megfigyelhető, hogy a község lakosainak száma összességében csökkent 2023-ban 2013-hoz viszonyítva. 2023-ban pontosan 54-gyel kevesebb lakosa volt a községnek, mint 2013-ban. Kisebb csökkenés volt a 2014-es, 2019-es, 2020-as és a 2022-es évben. A legnagyobb csökkenés 2018-ban volt tapasztalható. 2018-ban pontosan 43-mal volt kevesebb lakosa a községnek, mint az előző évben.

2. táblázat: Nagysalló község népsűrűségének változása

Időszak	Népsűrűség (fő/m²)
2013	65,38
2014	65,14
2015	65,18
2016	65,25
2017	65,18
2018	64,61
2019	64,04
2020	63,78
2021	64,38
2022	63,98
2023	63,93

Forrás: Saját szerkesztés DATAcube. alapján

A lakónépességhez hasonlóan a népsűrűség is csökkent, pár év kivételével, ahol kis növekedést figyelhetünk meg.

3. táblázat: Nagysalló község lakosainak megoszlása nemek szerint

Időszak	Nők aránya (%)	Férfiak aránya (%)
2013	50,31	49,69
2014	50,49	49,51
2015	50,58	49,42
2016	50,61	49,39
2017	50,45	49,55
2018	50,30	49,70
2019	50,46	49,54
2020	50,43	49,57
2021	50,68	49,32
2022	50,46	49,54
2023	50,53	49,47

Forrás: Saját szerkesztés DATAcube. alapján

A női lakosok aránya minden évben kicsivel magasabb, mint a férfi lakosok aránya. A nemek szerinti megoszlás minden évben nagyon hasonló.

4. táblázat: Nagysalló község lakosainak megoszlása átlag életkor alapján

Időszak	Lakosok átlagos életkora (év)
2011	39,12
2021	41,32

Forrás: Saját szerkesztés Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 és Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 alapján

A lakosok átlagos életkora 2011-hez képest növekedett 2021-ben.

5. táblázat: Nagysalló község lakosainak megoszlása korcsoportok szerint

Időszak	0-14 éves lakosok aránya (%)	15-64 éves lakosok aránya (%)	65 éves és idősebb lakosok aránya (%)
2013	15,68	69,90	14,42
2014	16,05	69,09	14,86

2015	16,01	69,27	14,72
2016	15,91	69,27	14,82
2017	16,15	68,71	15,14
2018	15,76	68,94	15,30
2019	15,52	68,47	16,01
2020	15,68	67,82	16,50
2021	15,64	68,62	15,74
2022	15,10	68,95	15,95
2023	15,37	68,40	16,23

Forrás: Saját szerkesztés DATAcube. alapján

A legnagyobb korcsoport minden évben a 15-64 éves lakosok csoportja. Az ebbe a korcsoportba tartozó lakosok aránya összességében 1,5%-kal csökkent 2023-ban 2013-hoz viszonyítva. A legkevesebb lakossal 2020-ban rendelkezett ez a csoport, arányuk csupán 67,82% volt. Megállapítható, hogy a község lakossága jelenleg előregedő tendenciát mutat.

A 0-14 éves lakosok aránya nagyon hasonló a 65 éves és idősebb lakosok arányához. Egészen 2018-ig a 0-14 éves lakosok vannak nagyobb arányban, mint 65 éves és idősebb lakosok. 2019-től kezdve ez az arány megfordul, és a 65 éves és idősebb lakosok kerülnek többségbe a 0-14 éves korosztállyal szemben. A 0-14 éves lakosok aránya sokat ingadozott az elmúlt 10 év során. Arányuk 2017-ben volt a legmagasabb (16,15%), és 2022-ben volt a legalacsonyabb (15,10%). A 0-14 éves lakosok aránya összességében csak 0,31%-kal csökkent 2023-ban 2013-hoz viszonyítva. A 65 éves és idősebb lakosok aránya összességében 1,81%-kal növekedett 2023-ban 2013-hoz viszonyítva. 2015 és 2020 között folyamatos növekedés volt megfigyelhető. 2021-ben volt egy nagyobb csökkenés, majd ismét folyamatos növekedésnek indult a korcsoport aránya. A 65 éves és idősebb lakosok aránya 2013-ban volt a legalacsonyabb (14,42%), és 2020-ban volt a legmagasabb (16,50%).

6. táblázat: Népesség nemzetiségek szerinti megoszlása

Időszak	Szlovák nemzetiségű lakosok aránya (%)	Magyar nemzetiségű lakosok aránya (%)	Roma nemzetiségű lakosok aránya (%)	Egyéb nemzetiségű lakosok aránya (%)
2011	65,87	28,93	1,16	4,02
2021	68,38	23,07	0,32	8,23

Forrás: Saját szerkesztés Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 és Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 alapján

Legnagyobb arányban a szlovák nemzetiségű lakosok vannak. Második legnagyobb arányú nemzetiség a magyar. A romák aránya 0-1% körül mozog. A községben élnek egyéb nemzetiségű lakosok is, ezek aránya 4-8%. A szlovák és az egyéb nemzetiségű lakosok aránya növekedett, a magyar és a roma nemzetiségű lakosok aránya pedig csökkent.

7. táblázat: Népeség megoszlása vallási hovatartozás alapján

Időszak	Vallási hovatartozás nélküli lakosok aránya (%)	Római katolikus vallású lakosok aránya (%)	Református vallású lakosok aránya (%)	Evangélikus vallású lakosok aránya (%)	Egyéb valláshoz tartozó lakosok aránya (%)
2011	25,14	42,20	13,07	8,63	10,93
2021	38,09	33,70	10,69	6,58	10,94

Forrás: Saját szerkesztés Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 és Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 alapján

2011-ben a legnagyobb arányban a római katolikus vallású lakosok voltak, 2021-ben pedig a vallási hovatartozás nélküli lakosok csoportja. Mindkét évben a harmadik legnagyobb a református vallású lakosok, illetve negyedik az evangélikus lakosok aránya. Ezen kívül a lakosság majdnem 11%-a egyéb valláshoz tartozik. Nagyobb növekedés volt tapasztalható a vallási hovatartozás nélküli lakosoknál, a többi vallási csoportnál pedig csökkenés. Az egyéb vallási csoporthoz tartozó lakosok aránya szinte nem változott.

8. táblázat: Népeség megoszlása iskolai végzettség alapján

Időszak	Iskolai végzettséggel nem rendelkező lakosok aránya (%)	Alapfokú végzettséggel rendelkező lakosok aránya (%)	Középfokú végzettséggel rendelkező lakosok aránya (%)	Felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosok aránya (%)
2011	18,66	22,7	51,18	7,46
2021	16,99	23,85	51,49	7,67

Forrás: Saját szerkesztés Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 és Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 alapján

Legnagyobb arányban a középfokú végzettséggel rendelkező lakosok vannak. Legkisebb arányban pedig a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosok. A 2011-es és a 2021-es évek adatai hasonlóak, nagyobb eltérés volt tapasztalható az iskolai végzettséggel nem rendelkező lakosok, ill. az alacsony végzettséggel rendelkező lakosok arányában. Csak az iskolai végzettséggel nem rendelkező lakosok aránya csökkent, a többi növekedett.

9. táblázat: Népesség megoszlása családi állapot alapján

Időszak	Egyedülálló lakosok aránya (%)	Házasságban élő lakosok aránya (%)	Elvált lakosok aránya (%)	Özvegy lakosok aránya (%)	Ismeretlen családi állapotú lakosok aránya (%)
2011	45,2	37,28	8,35	9,15	0,03
2021	49,07	34,4	7,88	8,58	0,07

Forrás: Saját szerkesztés Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 és Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011 alapján

A legnagyobb arányban az egyedülálló lakosok vannak, a legkisebb arányban pedig az elvált lakosok. Az ismeretlen családi állapotú lakosok aránya elenyésző. Csak az egyedülálló lakosok aránya növekedett, a többi csoportnál csökkenés volt megfigyelhető.

3.1. Nagysalló község kulturális élete

Nagysalló viszonylag gazdag kulturális és társadalmi élettel rendelkezik. Ezt nemcsak a szervezetek száma tükrözi, hanem a település kulturális naptárát kísérő rendezvények száma is. A társadalmi és kulturális szervezetek egy része szabadidős jellegű, de sokuknak gazdasági vagy szolgáltatásnyújtó funkciója is van.

Nagysallóban a magyar (és roma) nemzetiségű lakosok a kisebbségi kultúra képviselői, így természetes, hogy a kulturális és társadalmi tevékenységek egy része nemzetiségi – magyar vagy szlovák – alapon működik. Azok esetében, amelyek a nemzetiségi hovatartozástól függetlenül működnek – azaz nem a szlovák vagy a magyar alapiskola, a CSEMADOK vagy a nemzetiségileg viszonylag homogén egyházak (pl. reformátusok, evangélikusok) valamelyikének keretein belül működnek – feltételezhető, hogy az etnikai és nemzetiségi hovatartozás nem játszik szerepet az egyesület életében.

A falu már a szocializmusban is gazdag kulturális életet élt. Erről tanúskodik az 1960-as években épült kulturális központ, amely ma is fontos szerepet játszik a helyi kulturális élet szervezésében. 1989 után a vallási közösségek, különösen a reformátusok és a baptisták

tevékenysége újjáéledt. Ők rendelkeznek saját épületekkel és helyiségekkel, ahol főként saját szabadidős tevékenységeiket tartják, de időnként mások rendelkezésére is bocsátják azokat (Beňušková, 2010).

10. táblázat: Nagysalló civil szervezetei

Megnevezés	Jogi forma	Célcsoport, téma	Tagok száma (fő)	Megalakulás éve
FOLK-ART Polgári Társulás	Polgári társulás	Népi hagyományok	20	2008
CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete	Alapszervezet	Kultúra	240	1949
PREKÁR Horgász Egyesület	Egyesület	Horgászok	48	2010
Önkéntes Tűzoltó Egyesület	Egyesület	Tűzoltók	120	1891
Družstevník Testnevelési Egyesület	Egyesület	Sport	89	1990
Nagysallói Vöröskereszt	Alapszervezet	Egészség	280	1921 és 1943 között
Asztalitenisz Klub	Klub	Sport	21	2008
Nimród Vadásztársaság	Egyesület	Vadászok	20	1974
Euro-Móka Polgári Társulás	Polgári társulás	Sport, fiatalok, kultúra	50	2007
Prameň nádeje Polgári Társulás	Polgári társulás	Szociális szolgáltatások	23	1993

Forrás: Saját szerkesztés Komunitný plán sociálnych služieb obce Tekovské Lužany 2018 – 2023 és Register účtovných závierok.sk weboldal alapján

A jelenleg működő civil szervezetek közül a legrégebben az Önkéntes Tűzoltó Egyesület alakult. Figyelemreméltó, hogy ez a szervezet már az 1800-as évek végétől megszakítás nélkül működik a községben. A legfrissebben létrejött szervezet pedig PREKÁR Horgász Egyesület. Ezen kívül a FOLK-ART Polgári Társulás, az Asztalitenisz Klub és az

Euro-Móka Polgári Társulás szintén csak az ezredforduló után alakultak meg, így ezek fiatalnak mondhatóak a többi szervezethez viszonyítva.

A Nagysallói Vöröskereszt rendelkezik a legtöbb taggal, illetve a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetének tagsága is jelentős számú. Tőlük kicsit elmaradva az Önkéntes Tűzoltó Egyesület tagságának száma is figyelemre méltó. A legkisebb tagsággal a FOLK-ART Polgári Társulás és a Nimród Vadásztársaság rendelkezik. Egyel több tagja van az Asztalitenisz Klubnak. Kicsivel nagyobb tagsággal rendelkezik a Prameň nádeje Polgári Társulás.

Ha a jogi formát vesszük figyelembe, akkor láthatjuk, hogy négy egyesület is működik a községben, három polgári társulás, két alapszervezet és egy klub. Elmondható, hogy az egyesület és a polgári társulás a leggyakoribb jogi forma a községben működő szervezetek között.

3.1.1. FOLK-ART Polgári Társulás

Nagysallón 2008-ban alakult a FOLK-ART, mint polgári társulás. Alapítói: Kotora Andrea, Kicsindi Enikő, Németh Katalin és Kiss Emese. A csapat már korábban is tevékenykedett a faluban, többek között kézműves programokat szerveztek, táncfoglalkozásokat tartottak. Ezek a rendezvények olyan sikeresnek bizonyultak, hogy úgy döntöttek, komolyabban kezdenek el foglalkozni vele. Kotora Andrea saját pénzadományozásának segítségével kezdtek bele, ami elmondása szerint természetes volt számára, elmondása szerint szüleitől származik a hozzáállás. Ezután már képesek voltak támogatásokra pályázni, kisebb vásárokat szervezni, és a befolyt pénzt új rendezvényekbe fektetni. Azóta az egész falu számára tartanak karácsonyvárókat, húsvétvárókat, de előfordult már, hogy más városokba hívták őket. Az ilyen alkalmak egész délelőtt tartanak. Kapacitásuk egyre bővül, ma már egyszerre tíz foglalkozást is meg tudnak tartani. Az elkészített díszeket és ajándékokat haza lehet vinni, és a résztvevők meg is vásárolhatják a kész termékeket. Könyvadás, bolhapiac és a helyi tájház támogatására szervezett programok is szerepelnek a repertoárjukban.

A tájház kialakítására szánt eredeti hagyományos parasztházat Nagysalló község önkormányzata magánkézből vette meg. 2013-tól a FOLK-ART és a Csemadok bérlő az épületet. Az öreg ház állapota nagyon rossz volt, komolyabb szerkezeti problémák is felmerültek, amelyeket azóta már az említett két szervezet rendbehozott. Anyagi támogatásra az önkormányzat által kiírt pályázatok segítségével tettek szert, amely nagy segítséget jelentett a felújítási munkálatok finanszírozásában. 2016-ban a FOLK-ART és a Csemadok Szentivánéji tűzugrást szervezett, ahol a lakosok önkéntes alapon, pénzadománnyal hozzájárulhattak a tájház

elkészüléséhez. Lehetőségük volt téglajegyet vásárolni, amely később fizikai formát is öltött, és ma már a ház alapját képezik. Szerették volna az eredeti falhoz hasonló vályogból készült téglából újjáépíteni a felújításra szoruló részeket, ezért szabadidejükben több alkalommal összegyűltek, és a hagyományos módon vályogtéglát vetettek. Egy-egy ilyen esemény alkalmával közös főzésre is sor került. A nagysallói kitelepítés 70. évfordulójának tiszteletére a tájház hivatalos megnyitójára 2017-ben került sor (Dániel–Herbert, 2017).

3.1.2. CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete

A Csehszlovák Köztársaság magyarlakta vidékén erős művelődési mozgalom indult be az 1920-as évek végére. Ehhez nagyban hozzájárult a Szlovenszkoí Magyar Kultúregylet (SZMKE) megalakulása is, mely támogatta a falusi műkedvelő színjátszó csoportok szerveződését. Működése rendszerint egy-egy tanító buzgalmán múlt. Molnár László kántortanító kezdeményezésére Nagysallóban is megalakult a Kultúregylet, az alakuló ülésen ott volt Szombathy Viktor író is, aki ekkor (1930-1938) az SZMKE főtitkára volt. Ettől kezdve a nagysallói színjátszásnak hagyománya lett, egészen a hatvanas évek végéig majdnem minden évben bemutattak egy-egy darabot. A SZMKE vezetősége 1943-ban: elnök Droppa Ernő gyógyszerész, titkár Molnár László tanító, pénztáros Horváth Imre kereskedő. Az SZMKE megszűntével az 1949-ben alakult, ma is működő CSEMADOK vállalta magára a feladatot. Első elnöke Hutura János. Az általuk játszott daraboknak nagy sikere volt: Dankó Pista muzsikája, A cigány, Baj van a szerelemmel. Az első előadások a Lóbl-féle kocsmában voltak, amíg fel nem épült az új kultúrház. A környező falvak amatőr színjátszó csoportjai mellett minden évben előadást tartott a Komáromi Magyar Területi Színház, a nyitrai és pozsonyi színházak (Kicsindi, 2016).

Az 1970-es években a nagysallói CSEMADOK-nak mintegy 400 tagja volt. A létszám a szocializmus alatt már csökkent, 1989 körül több mint 300 tagot számláltak. A roma lakosok is részt vettek a CSEMADOK tevékenységében, a tagok mintegy 2%-át tették ki.

Nagysallóban a CSEMADOK a kezdetek óta aktív. Megalakulásának kezdetétől fogva különböző érdeklődési körben alakultak csoportok – amatőr színtársulat, dalkör, 1978-ban létrejött a Kékszivárvány nevű dalkör. A CSEMADOK aktívan részt vesz a nagysallói csata évfordulójáról való megemlékezésben, a hagyományos falunapok keretén belül, más szervezetekkel együtt kulturális programokat rendez anyák napja alkalmából, a farsang idején Batyubált szervez. A bálon általában 170 fő körüli a létszám, ami a kultúrház maximális befogadóképessége. Emellett többnapos ismeretterjesztő kirándulásokat is szerveznek külföldre, együttműködnek a magyar tanítási nyelvű alapiskola szülői szövetségével az iskola

báljának szervezésében, évente legalább egyszer színházi előadásra látogatnak el egy kirándulás keretén belül (Beňušková, 2010).

3.1.3. PREKÁR Horgász Egyesület

A Nagysallói PREKÁR Horgász Egyesület 2010 márciusában alakult meg a községben. Nevét a községben található egyik tóról kapta. A Prekár egy mesterségesen létrehozott tó a község belterületén. A tavat eredetileg vályogvetésre használták a második világháború előtt. Ma már első sorban környezetformáló funkciója van, hidegebb telek alkalmával télisportok üzésére is alkalmas. A tavat az egyesület gondozza, elsősorban a tagok számára van fenntartva a horgászat, de engedéllyel mások is igénybe vehetik. Az egyesület felügyeli a víz minőségét, a halállomány állapotát, és a tó környezetének tisztántartását. Már többször is újraterelítették a halállományt, és pár évvel ezelőtt a víz lecsapolása után kitisztították a tó medrét is. Falunapok alkalmával horgászversenyt szerveznek gyermekek és felnőttek számára is. A gyermekeknek gyermeknap alkalmával is van lehetőségük horgászversenyen részt venni. Ezeknek a rendezvényeknek mindig nagy sikere van a gyermekek és a felnőttek körében is.

Néhány évvel ezelőtt a falunapok egésznapos szombati programját a tó partjára költöztették ki. Ez rendhagyó alkalom volt, mert a szombati programoknak mindig a helyi park ad helyet. Ebből az alkalomból egy családi piknikhez hasonló rendezvényt szervezett az önkormányzat, többen főztek és kivételesen csónakázni is lehetett a tavon. A lakosok pozitívan fogadták az új helyszínt, üdítő volt a napot a tó partján tölteni az augusztusi melegben. A falunapok alkalmával megrendezett főzőversenyen az egyesület is mindig részt vesz. A tagok általában valamilyen halból készült étellel készülnek.

3.1.4. Önkéntes Tűzoltó Egyesület

A nagysallói önkéntes tűzoltó egyesület 1891. május 31-én alakult meg. Amikor megalakult, még nem volt a községnek külön tűzoltó egyesülete, hanem az akkor még Mezőkissalló és Hölvény községekkel együtt alapították meg az egyesületet. A két társközség az 1894. október 24-én tartott közgyűlésén kilépett Nagysalló község tűzoltó egyesületéből, és így lett a községnek önálló egyesülete. Az egyesület első bélyegzőjén még szerepelt mindhárom község neve. Az önállóvá vált nagysallói tűzoltó egyesület 119 tagot számlált, akiket katonai rend és fegyelem szerint 3 szakaszba osztottak saját rajparancsnokaikkal.

A tűzoltóság a megalakulását követően mindjárt a kezdetektől aktívan bekapcsolódott a tűzvédelmi munkába. Nyáron, aratás-cséplés idején, megszervezték a rendszeres tűzvédelmi felügyeletet. A községben minden lakóháznál kellett lennie megfelelő hosszúságú létrának,

szikracsapónak és megfelelő mennyiségű edényben tárolt víznek. Ezen szabályok betartását rendszeresen ellenőrizték, és hiány esetén a házak tulajdonosait szigorúan megbüntették. Az ebből befolyt pénz az egyesület pénztárába került.

Az egyesület megalakulását követően az első tüzeset 1891. augusztus 19-én történt, egy helybéli lakos szérűjében. A tűzoltóság kiértemelte a község bizalmát gyors és alapos munkájával. A nagysallói repülőnapon 1936. június 20-21-én 10 000 ember előtt tartottak tűzoltó bemutatót is. A légi mutatványok utolsó száma a légibombázás volt június 21-én. Ennek bemutatására egy lucernatáblán, a repülőtér egyik sarkában papírból házakat építettek, falut imitálva, amelyre a levegőből gyújtóbombákat dobtak. Amint a házak lángra kaptak, a helybéli tűzoltók kivonultak és eloltották a tüzet. Ez kiváló alkalom volt az állandó készség bemutatására légitámadás esetén.

Az aktív tűzoltók száma egyre gyarapodott a fiatalok köréből 1948-tól kezdve. Csaknem teljesen megújult az egyesület tagsága. Lehetőség nyílt az arra érdemes tagok továbbképzésére, szakoktatására. Az öreg tűzoltószertár már kicsinek bizonyult 1974-ben, ezért új, modernebb, tágasabb, klubhelyiséggel és gyűlésteremmel ellátott, technikailag jobban felszerelt tűzoltó szertárt építettek önerőből. Pedagógusok segítségével felkészítették a magyar tanítási nyelvű alapiskola diákjait a különböző szintű versenyekre hozzájárulva így a szervezet tagságának megújításához. Az egyesület parancsnoka 1954-től 2004-ig id. Šüveges Pál volt. Az egyesület elnökévé ifj. Šüveges Pált választották 1983-ban, aki a tisztségét a mai napig betölti. 2005-től 2013-ig az egyesület parancsnoki tisztségét Lefant Tibor töltötte be. Új parancsnokká Maródi Andrászt választották. A tűzoltószervezet 1991-ben ünnepelte megalakulásának 100. évfordulóját. Az alapszervezetnek ekkor 167 tagja volt, ebből 129 férfi és 38 nő.

2010-ben a község sikeresen pályázott az Európai Unió regionális fejlesztési alapjánál. A tűzoltószertár teljes átalakítására 201 630 EUR-t fordítottak. A felújított szertár épületét 2011-ben ünnepélyes keretek közt adták át a tűzoltószervezet megalakulásának 120. évfordulója alkalmából. Az önkéntes tűzoltó egyesület jelenleg sikeresen vesz részt a tűzoltó felszerelés, technika és emberi erőforrások hatékony területi elosztásában, illetve felhasználásában. Ezért folyamatos a tűzoltó egyesület műszaki és tűzvédelmi eszközeinek felújítása és bővítése, pl. az új tűzoltóautó és az árvízvédelmi eszközökkel felszerelt pótkocsi átadása 2016-ban. A vezetőség tagságának többszöri változása ellenére az egyesület továbbra is sikeresen működik, és a lévai járásban már régóta a legjobb és legsikeresebb szervezetek közé tartozik.

Az egyesület tevékenységei: a háztartások ellenőrzése a fűtési időszak megkezdése előtt, a tagok felkészítése a tűzoltó versenyekre, részvétel a körzeti, járási és kerületi tűzoltó

versenyeken, mint versenyző, illetve versenybíró, kirándulások, bálók szervezése, részvétel az önkéntes véradási napokon, hozzájárulás a helyi és regionális jellegű rendezvények szervezéséhez. Az egyesület nagy hangsúlyt fektet a diákokkal és az ifjúsággal való együttműködésre. A hatékony munka minden évben meghozta gyümölcsét, a diákcsapatok a Láng elnevezésű tűzoltó verseny őszi és tavaszi fordulójában járási, kerületi szinten is előkelő érmes helyezéseket érnek el.

A tűzoltó egyesület többéves baráti kapcsolatot ápol a község testvértelepüléseinek, Bátaszék és Kondoros tűzoltó egyesületeivel. Nagyon szorosan együttműködik a nagyölvédi és a nemesdicskei önkéntes tűzoltó egyesületekkel, és felvette a kapcsolatot a csehországi Štítina település és a székelyföldi Gyergyóditró tűzoltóival is.

Az önkéntes tűzoltók 125 éves fennállásuk alatt nagyon sokszor bizonyították létjogosultságukat, rátermettségüket és megbízhatóságukat. Legutoljára a 2010- es és 2011-es helyi árvíz idején, mikor éjt nappallá téve, fáradságot nem ismerve szivattyúzták a lakóházakból, a pincékből a megáradt patak vizét. 2016-ben az egyesület létszáma 158 tag (97 férfi és 61 nő) volt (Kicsindi, 2016).

3.1.5. Družstevník Testnevelési Egyesület

A Družstevník Testnevelési Egyesület a szocializmus idején alakult, de a két világháború közötti időszakban a faluban létrehozott sportklubokat is magába foglalta. Különösen a labdarúgó részleg rendelkezik nagy hagyományokkal. Volt még tekecsapat, kézilabdacsapat és a tenispályát is lehetett használni szabadidős tevékenységek céljából. Jelenleg egy labdarúgó- és egy asztaliteniszkлуб működik. Az eredeti Testnevelési Egyesület tagsági díjait 1989 után eltörölték, ma a sporttevékenységet az önkormányzat és a futballszurkolói klub támogatja, főleg a belépőjegyekből származó bevételekből.

A futballklub főleg a község férfi lakosaihoz kötődik. A tagok között sem etnikai, sem nemzeti, sem felekezeti különbségek nem játszanak szerepet. A szervezet és az önkormányzat közötti együttműködés nagyon jó. Elsősorban a kultúra és a közös rendezvények szervezése terén támogatják egymást. A szervezetet a társadalmi élet rokon területein tevékenykedő szervezetekkel való együttműködés jellemzi (Beňušková, 2010).

3.1.6. Nagysallói Vöröskereszt

A mai napig is működő Vöröskereszt Kissallóban 1921-ben alakult. A Nagysallói Vöröskereszt megalakulásának pontos időpontját nem tudni, viszont az 1943-as Hont és Bars vármegye évkönyve beszámol arról, hogy a Vöröskereszt gyűjtéseket szervezett hadi árváknak és házi betegápolási tanfolyamot rendezett (Kicsindi, 2016).

A szervezet már a szocializmus időszakában is aktívan tevékenykedett. A tagok főleg orvosok, ápolók és tanárok voltak. Elsősorban véradással foglalkoztak, de előadásokat is szerveztek az egészségügyről és különböző betegségekről. A szervezet 1989 után is elsősorban az önkéntes véradásra alapozta tevékenységét. Szervezett véradásokat is tartanak a faluban évente legalább kétszer. A tagok általában nők és idősek, de hiányoznak a tagok közül a 20 év alatti fiatalok. Részt vesznek a Nárcisz Nap szervezésében. A nemzetiségi és felekezeti összetétel nem releváns, az ülések szlovák nyelven zajlanak. A szervezet 1989 előtt számos jótékonyági és kulturális tevékenységet folytatott, később azonban ez jelentősen alább hagyott (Beňušková, 2010). Nyaranta gyermektábort szerveznek, aminek mindig nagy sikere van.

3.1.7. Asztalitenisz Klub

Az 1950-es években Martosy Róbert mérnök vezetésével igen jelentős eredményeket értek el az iskolák diákjai. Az 1980-90-es évekre azonban háttérbe szorult. Egy lelkes csapat 2008. 05. 09-én megalapította a Nagysallói Asztalitenisz Klubot. Eleinte a kultúrházban játszották bajnoki mérkőzéseiket. Mivel ez a helyszín nem volt kielégítő, a község vezetőségétől bérbe kapták a volt kissallói óvoda épületét, amelyet önkéntes munkával felújítottak. Jelenleg az asztalitenisz klub polgári társulásként működik és két csapatával a lévai járási bajnokság I. és II. osztályában játszik. A szervezetnek huszonegy tagja van, de a vezetőség célja az asztalitenisz propagálásán kívül a játék megszerettetése az ifjúsággal is. A klub évente nagyon népszerű húsvéti és karácsonyi asztalitenisz tornát szervez nem csak tagsága részére, hanem a község lakóinak is (Kicsindi, 2016).

3.1.8. Nimród Vadásztársaság

A falu és környéke változatos vadállománnyal rendelkezett természeti adottságaiból kifolyólag. A községet régen körülvevő erdőket, a nagysallói és a hölvényi erdőket a mezőgazdaság kiterjedésével fokozatosan kiirtottak. Ezen adottságokból kifolyólag mindig is nagy szerepet töltött be a község életében a vadászat. A nagysallói vadásztársaságokról sajnos csupán annyit tudni, hogy két vadásztársaság is működött a második világháború előtt. Csehszlovákia területén országos tilalmat rendeltek el a második világháború után. Mivel a háború idején a vadállomány hatalmas károkat szenvedett, ezért ez egész ország területén tilos volt vadászni. A kár elsősorban a nagyvadállományt érintette. Újraszerveződött az 1920-ban alakult vadász szövetkezet. Az újraszervezett szövetség megalakította az országos vadászszervezetet 1947-ben, amely kiadta az egységes vadászati törvényeket. Az első jogszabályok egyike rögzítette, hogy a vadászati jog az államot illeti meg. Ezen kívül függetlenített közigazgatási felügyeleti rendszert hoztak létre. Vadászati jogot az államtól csak

a miniszteri jóváhagyással működő polgári vadásztársaság válhatta ki. Nagyüzemi munkásokból, földhöz juttatott parasztokból és értelmiségiekből szerveződtek az új vadásztársaságok. Végül megalakult 1952-ben a ZPOZ (Zváz poľovníckych ochranných združení), amelynek feladata volt a vadászok szakmai és politikai nevelése, illetve az állammal való kapcsolattartás. Bárki kaphatott tagságot, aki megfelelt a következő feltételeknek: vadászati vizsga letétele (fegyverhasználat, vadismeret, nyomkövetés stb.) és a szervezet újságjának kötelező előfizetése. Ezenkívül elrendelték minden vadásztársaságnak a kötelező közhasznú ellátást a vadhúsból. 1988-ban Líška Pál helyét névrokona, Líška Jaroslav vette át, aki máig is vadászgazda, az új elnök pedig Horváth Zoltán lett. Líška Jaroslav elmondása szerint a nagysallói vadászatok alkalmával 200-300 nyulat is lőttek. A nagysallói vadásztársaság rendszeresen tartott évváró ünnepséget, ezen kívül évente vadászbált is tartottak (Kicsindi, 2018). Ezt a 90-es évek közepén tartották meg utoljára, mert a lakosok részéről kicsi volt az érdeklődés. Alkalmanként a vadászok kiállításokat is szerveztek. 1989 után több dolog is megváltozott a vadászok számára: a tagok közül többen elvesztették a munkájukat és kiléptek a szervezetből. A szervezetbe való belépés feltételei is szigorodtak – mindenkinek orvosi vizsgálaton és pszichológiai teszten kell átesnie (Beňušková, 2010).

A vadászok élete nem csak a vadászatról szólt, egész évben foglalkozniuk kellett a vadállománnyal. Télen a JRD-ből kapott gabonával és szénával jártak etetni az állatokat. Mindenkinek megvolt a saját területe, ugyanúgy, ahogy a magasles is. Nyulakat élve is fogtak leadásra, ilyenkor az iskolás gyerekek segítettek terelni a vadat. Amikor sikerült megfogni az állatokat, az előre elkészített ketrecekbe rakták őket. A kisvadállomány száma mára jelentősen megcsappant a mezőgazdasági termelés hatására. A gépek használata és a növénytermesztésben beállt változások inkább a nagyvadak szaporodásának kedveznek. A törvények megváltoztak és ma már sokkal szigorúbban szabályozzák a vadászatot, mint azelőtt. A nagysallói Nimród Vadásztársaságnak jelenleg tizenhét tagja és négy várományosa van. Minden tagjuk férfi, akik különböző korosztályba tartoznak. Elnöke ifj. Líška Jaroslav, vadászgazda id. Líška Jaroslav. Jelenlegi nevét 1974-ben vette fel a társaság (Kicsindi, 2018).

3.1.9. Euro-Móka Polgári Társulás

Az Euro-Móka Polgári Társulás 2007-ben jött létre, és a fő tevékenysége, hogy pár évente megrendezi az EuroMóka nevű eseményt. Ez a neve az Európa fiataljait megmozgató nemzetközi versengésnek. Ez egy vándorverseny, amely a Játék határok nélkül hagyományaira épült. Az immár hagyománnyá vált EuroMóka, 1982-óta tartó rendezvénysorozat, melyen a szlovákiai Nagysalló, az erdélyi Gyergyóditró, a németországi Besigheim, a franciaországi Ay

de Champagne, illetve Conde városok és a magyarországi Bátaszék (korábban az angliai Newton Abbot és a belga Quaregnon is) versenyzői gyűlnek össze. A rendezvényt mindig más városban tartják. A vetélkedőre pályázati felhívás útján lehet jelentkezni, melynek kritériuma a versenyző bármely területen elért kiemelkedő teljesítménye, sokoldalúsága, ügyessége, kapcsolatteremtő képessége és életkora. A rendezvény fő száma a mókás vetélkedő, mely kirándulásokkal, hagyományőrző ételek kóstolásával és szórakozással fűszerezett. A csapatok az adott település sportpályáján gyűlnek össze, hogy ügyességi vetélkedőben mérjék össze erejüket. A játék végeztével a csapatok összegyűlnek egy közös beszélgetésre, majd mindenki hazaindul.

2012-ben a jubileumi 30. EuroMóka játékokat rendezték meg Nagysallóban. A találkozón öt ország (Franciaország, Németország, Románia, Magyarország, Szlovákia) csapata vett részt. A csapatokat 18–35 év közötti fiatalok alkották. Az EuroMóka vetélkedő nagy fontossággal bír a partnerkapcsolatok ápolása terén. Ezek a játékok lehetőséget adnak a partnervárosok és lakóik megismeréséhez. A fiatalok nem csak a külföldi településeket, azok hagyományait ismerik meg az utazások során, hanem az otthon megszerzett nyelvtudásukat is kamatoztathatják (Sz. n., 2016).

3.1.10. Prameň nádeje Polgári Társulás

A polgári társulás 1993. április 28-án alakult Nagysallóban és környékén három protestáns felekezet (az Evangélikus Egyház, a Baptista Testvérek Egysége és a Református Egyház gyülekezete) öt emberének kezdeményezésére. A polgári társulás regionális jellegű és mivel keresztény alapokra épült, célja a diakóniai és karitatív szociális szolgálat. Hogy elkerüljék az egyházak közötti vitákat arról, hogy ki az alapító, úgy döntöttek, hogy az optimális forma a polgári társulás. Néhány külföldi protestáns egyház szociális munkája inspirálta őket, amelyekkel szoros kapcsolatban állnak. A cél az volt, hogy olyan intézményeket hozzanak létre, amelyek a szociálisan rászorulókat gondozását célozzák.

A polgári társulásnak 2001-ben tizenhat tagja volt, többségében fiatalok, férfiak és nők, szlovák és magyar nemzetiségűek. Tagjai között olyan önkéntesek vannak, akik egyben az egyesület által létrehozott szociális létesítmények alkalmazottai is. A szervezet együttműködik a Pedagógiai és Szociális Akadémiával, az államigazgatással, az önkormányzattal, és igyekszik felvenni a kapcsolatot szakértőkkel, akik aztán tanácsadást végeznek, és új projekteket és tevékenységeket készítenek elő. A szomszédos településen, Sáróban vannak egy szociális létesítmény, amely egy gyermekközpontból és egy gondozási intézményből áll, 2003 óta pedig Nagysallóban működik a Samaritán idősek otthona. Nagysallóban egy mezőgazdasági

szövetkezet egykori adminisztrációs épületét rendezték be az intézmény tevékenységéhez. A Samaritán 24 órás, éjjel-nappali ellátást és felügyeletet biztosít mozgásra képes és mozgásképtelen idősök számára. Az intézmény kapacitása 40 férőhely. Nemcsak Nagysalló lakosai, hanem a környező települések polgárai számára is nyújt szociális szolgáltatásokat. Az intézményt az állam támogatja, és további forrásokhoz jut a projektekből. Pénzügyileg közvetlenül kapcsolódik a Szlovák Köztársaság Munka-, Szociális és Családügyi Minisztériumához, amelyektől hozzájárulást kap a működéshez (Beňušková, 2010).

4. Kulturális események és rendezvények

A falunapok és búcsú alkalmával a faluban ünnepeket tartanak, amelyekre mindkét testvértelepülés (Bátaszék és Kondoros) képviselőit meghívják. Ezekre augusztus 20-án, vagy az ehhez a dátumhoz legközelebb eső hétvégén kerül sor, annak tiszteletére, hogy a római katolikus templomot Szent István tiszteletére szentelték fel. Hagyományosan a reformátusok is csatlakoznak az ünnepi hangulathoz, hiszen ez a dátum kapcsolódik a magyar nemzeti ünnephez, a Szent István naphoz. Bár az ünnep római katolikus eredetű, a rendezvény érinti az egész községet. Részt vesznek rajta Nagysallóból és a környező településekről érkező tánc- és énekcsoportok, illetve szervezetek. A pénteki napon az elmúlt pár évben mindig a helyi tájházban szerveznek programot, általában kiállítást, borkóstolót vagy színházi előadást tartanak a Csemadok és a FOLK-ART szervezésével. A szombati nap programja mindig a helyi parkban zajlik, ahol egész nap helyi és más fellépők szórakoztatják a nézőket, általában a testvértelepülésekről is érkeznek fellépők. Közben pedig a helyi szervezetek főzésben mérik össze tudásukat. Miután a zsűri megkóstolta az ételeket, győztest hirdetnek, és a polgármester átadja a díjakat. A parkban ezen kívül találhatóak különböző árusok, büfék, körhinták és játékok a gyerekek számára. A falunapok és a búcsú ünnepélyes lezárásaként vasárnap délelőtt a lakosok szentmisén és istentiszteleten vesznek részt, majd délután megkoszorúzzák az első és a második világháborúban elesettek emlékművét.

Nem csak a falunapok alkalmával, de szinte egész évben tartanak a helyi tájházban különböző rendezvényeket. Nyaranta általában filmvetítést és színházi előadásokat tartanak. Az idén először rendeztek kenyérsütést a tájház felújított kemencéjében. A kovászt az érdeklődők a tájházban a szakértők útmutatásával dagasztották. Rendeztek már szappanfőzést is, a hagyományos módon, ahogyan a régi nagysallói lakosok tették. Nem csak szappant, de házitészta is készítettek, illetve az érdeklődőket szívesen megtanították a tésztakészítés fortélyaira. Az elkészített tésztával levest főztek, és a résztvevőket ezzel vendégelték meg. Az évek folyamán már többször is rendeztek különböző témájú kiállításokat az épületben. Ezek

témája mindig a népi hagyományokra épült. A rendezvények alkalmával mindig lehetett gyógynövényeket vásárolni egy helyi lakostól.

Már szokássá vált, hogy a nyarat a református és a katolikus egyházat egy-egy családi nappal indítják, ahol közös játékokra és beszélgetésre van alkalmuk a gyülekezet tagjainak. Minden évben vendégül látják a résztvevőket valamilyen étellel, süteménnyel és sóssal. A nyár folyamán több szervezet és az egyházak is rendszeresen szerveznek kirándulásokat belföldre és külföldre egyaránt. A Csemadok általában a szomszédos országokba szervez 3-4 napos buszos, ismeretterjesztő kirándulást, aminek mindig nagy sikere van. Az egyházak közül főleg a katolikus egyház rendez az utóbbi pár évben többnapos külföldi kirándulást repülővel. Az utóbbi években meglátogatták már Izraelt, a Vatikánt és Portugáliát is. Idén nyáron a szomszédos Zselíz városban megrendezett Országos Népművészeti Fesztivál keretén belül a községben fellépett két külföldi, egy lengyel és egy szicíliai, táncsoport is. Sajnos ezt a lakosok nem fogadták nagy érdeklődéssel. Az utóbbi egy-két évben nyaranta többször kertimozit szerveznek a helyi parkban. A vetített filmek általában rajzfilmek vagy családi filmek. Az egész nyári szünet folyamán különböző gyermektáborokat tartanak a szervezetek és az egyházak is, például focitábort, mazsorett tábor vagy hittantáborokat. Általában ezek napközis táborok. A tábor mellett a református egyház egész évben több alkalommal ringatót is szokott rendezni a pólyás és óvodás gyermekek számára. Ezeken az alkalmakon gyermekdalokkal, énekekkel és zenével nyugtatják a gyermekeket, amelynek terápiás hatása van a gyermekekre és a szülőre is.

Nagysallóban hagyomány, hogy a falu különböző intézményei és szervezetei évente ünnepségeket és bálakat szerveznek. A helyi művelődési központ a farsang idején rendszeresen megszervezi a reprezentatív falubált, az általános iskolák és a szülői szövetségek februárban szülői bálakat, az óvodával közösen pedig állarcos bált rendez a gyermekeknek. A CSEMADOK Batyubál néven szervez bált. Az önkéntes tűzoltók minden évben hagyományosan Katalin bált szerveznek, pár éve pedig a katolikus egyház is szervez bált. Mivel a tél a színházlátogatás időszaka, ezért a Csemadok rendszeresen szervez színházlátogatást a komáromi Jókai Színházba vagy Budapestre, de volt már rá példa, hogy a kassai Thália Színházat látogatták meg.

Áprilisban minden évben megrendezik a nagysallói csata alkalmából tartott koszorúzást. Az emlékművekre való koszorúk elhelyezésén kívül, amelyben a község és a CSEMADOK képviselői aktívan részt vesznek, érdekesség a dél-szlovákiai és magyarországi huszárcsoportok fellépése, akik korhű egyenruhában, lóháton imitálják a harcok menetét. A történelmi tények felidézése mellett felelevenedik Nagy-Magyarország emléke is.

Az iskolák és az óvoda rendszeresen készülnek anyák napi és programmal a művelődési ház termében. Júniusban az önkormányzat, az iskolák és az óvoda részt vesznek a gyermeknap szervezésében. Az őszi tevékenységek középpontjában az idősek iránti tisztelet áll. Találkozót szerveznek a nyugdíjasokkal és látogatást a Samaritán idősek otthonában. Az idősek napi találkozóra hagyományosan az iskolás és óvodás gyerekek biztosítanak programot. Több, mint egy évtizeden keresztül Csemadok Lévai Területi Választmánya és a Csemadok Nagysallói Alapszervezete közösen szervezték meg Nagysallóban a Barsi találkozót, ahol a Lévai és Nyitrai járás Csemadok alapszervezetei mellett működő népművészeti csoportok léptek fel.

A községben már szokássá vált, hogy az ünnepek előtt az önkormányzat, a pedagógusok, de legfőképpen a FOLK-ART Polgári Társulás ünnepvárót szervez a gyermekek számára. Ezt az alkalmat legfőképpen a kézműves foglalkozások jellemzik. Ünnepvárót általában karácsony és húsvét előtt tartanak. Ez mindig népszerű rendezvény a gyermekek körében. Decemberben a gyermekek számára Mikulás-programokat szerveznek az óvodában és az iskolákban is. Az advent beköszöntével az egyházak kerülnek előtérbe. Az adventi vasárnapokat felosztják az egyházak között, és az adott vasárnapon mindig a soron lévő egyházközség vezetője hirdet igét, a gyülekezet tagjai pedig süteménnyel és sóssal vendégelik meg a jelenlévőket. Az esemény egybe van kötve egy kisebb karácsonyi vásárral, hol a szervezetek és a helyi lakosok által készített termékeket lehet megvásárolni. Az esemény fénypontja, amikor közösen meggyújtják a gyertyát a téren kiállított nagy az adventi koszorún.

A naptárban sporteseményekből sincs hiány, a foci- és az asztalitenisz mérkőzéseken kívül a lakosoknak egész évben lehetőségük van zumbára, jógára és trambulín edzésre járni. Az egyik legnagyobb sportesemény a minden évben megrendezett biciklitúra, amelynek útvonala Nagysallón áthaladva még három szomszédos községet érint. A programon nem csak felnőttek, de a gyermekek is szívesen részt vesznek a szülőkkel. A program célja nem a verseny, hanem a közös sport és a közösségépítés.

5. A kutatás módszertana

A kutatásom elvégzésére kétfajta módszert választottam, ezek a módszerek nem más, mint a kérdőíves vizsgálat és az interjú. Úgy gondoltam, hogy ezzel a két kutatási módszerrel tudom a leghatékonyabban elvégezni a kutatásomat.

5.1. Kérdőíves vizsgálat

A kérdőíves vizsgálatot Nagysalló község lakosainak körében végeztem el. A kérdőív tizenkilenc kérdésből áll és online formában osztottam meg a közösségi médiában. Ezen kívül

személyesen felkerestem az idősebb korosztályba tartozó lakosokat. Tekintve, hogy az idősebb korosztályba tartozó lakosok kisebb eséllyel találkoznak a kitöltendő kérdőívvel, ha azt csak a közösségi médiában osztom meg. Készítettem egy magyar és egy szlovák nyelvű kérdőívet is. Ez azért volt fontos, mert a község lakosainak nagy aránya szlovák nemzetiségűnek vallja magát. Így a szlovák nyelvű kérdőív segítségével megismerhettem az ő véleményüket és álláspontjukat is.

A kérdőív elején rákérdeztem a válaszadó alapadataira (nem, életkor, legmagasabb iskolai végzettség, foglalkozás), majd rákérdeztem arra, hogy mióta él a településen és hogy tagja-e valamely civil szervezetnek a településen. Rákérdeztem, hogy mióta tagja a civil szervezetnek és hogy köteles-e tagsági díjat fizetni. Felmértem, hogy a válaszadó milyen kapcsolatban áll az egyes civil szervezetekkel és hogy milyen gyakran látogat el a szervezetek által szervezett rendezvényekre, majd arra is, hogy leginkább milyen jellegű rendezvényeken vesz részt. A következő kérdésekben kikértem a válaszadó véleményét azzal kapcsolatban, hogy a szervezetek ugyanolyan mértékben vesznek-e részt a kulturális élet szervezésében, hogy minden területen képviselteti-e magát egy-egy civil szervezet és hogy kielégítik-e a szervezetek a község lakosainak igényeit. A következő kérdésben megkértem a válaszadót, hogy egytől ötig terjedő skálán értékelje a civil szervezetek munkáját.

5.2. Interjú

Az általam elvégzett interjúk alanyait a Nagysallóban működő civil szervezetek vezetőségi tagjai közül választottam ki. Az egyes civil szervezetek vezetőségi tagjaival egy előre egyeztetett időpontban találkoztam személyesen. A kérdőíveket kinyomtattam, és a kapott válaszokat papírra jegyeztem fel. Az interjú kérdéssor tizenhat kérdésből áll. Az interjú elkezdése előtt feljegyeztem az alap adatokat (szervezet neve, interjúalany neve és beosztása, interjú formája és helye, interjú időpontja).

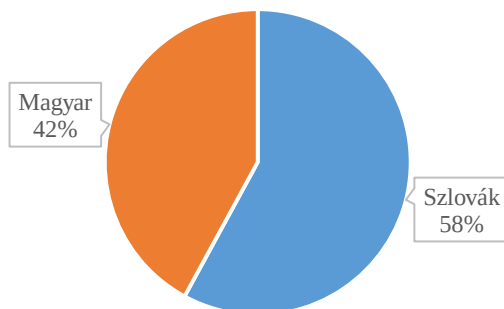
Az első öt kérdésben felmértem a szervezet alapadatait. Ilyen például a szervezet megalakulásának éve, tagjainak és vezetőségi tagjainak száma, arra, hogy milyen beosztásban dolgoznak a vezetőségi tagok, hogy milyen a szervezet tagjainak nemzetiségi és kor szerinti összetétele. A következő két kérdésben rákérdeztem, hogy a tagok száma inkább csökken vagy növekszik és hogy ez alapján milyen a szervezet jövőképe. A következő kérdésekben arra kérdeztem rá, hogy milyen programokat szerveznek, hogy hogyan fogadják ezeket a község lakosai és hogy hogyan járulnak hozzá a község kulturális életéhez. Rákérdeztem a szervezet és a község önkormányzata közötti kapcsolatra is. A következő négy pontban olyan kérdéseket tettem fel, amelyből megtudtam, hogyan működnek a szervezetek. Például arra, hogy

részesülnek-e bármilyen támogatásban, szoktak-e pályázatokat benyújtani, köteleSEN-e tagsági díjat fizetni a tagok. Az utolsó kérdésben arra kértem az interjúalanyt, hogy mondja el, milyen nehézségekkel kell megküzdenie a civil szervezetnek.

6. A kutatás eredményei

6.1. Kérdőíves vizsgálat eredményei

1. diagram: A szlovák és a magyar nyelvű kérdőívek kitöltésének megoszlása

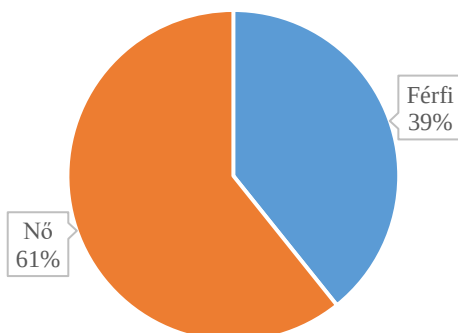

Forrás: Saját munka

Összesen 107 fő töltötte ki a két kérdőívet, ebből hatvankét kitöltés érkezett a szlovák és negyvenöt a magyar nyelvű kérdőívre. A kitöltések megoszlásából látható, hogy a kitöltések majdnem 58%-a szlovák nyelven történt, és a kitöltések kicsivel több, mint 42%-a pedig magyarul. A tény, hogy több válaszadó választotta a szlovák nyelvű kérdőív kitöltését reális, mivel a község lakosainak több, mint 68%-a szlovák nemzetiségűnek vallotta magát a legutolsó népszámlálás alkalmával.

A továbbiakban a grafikonokon és táblázatokban a szlovák és a magyar kérdőívekre érkezett válaszokat összesítve ábrázoltam.

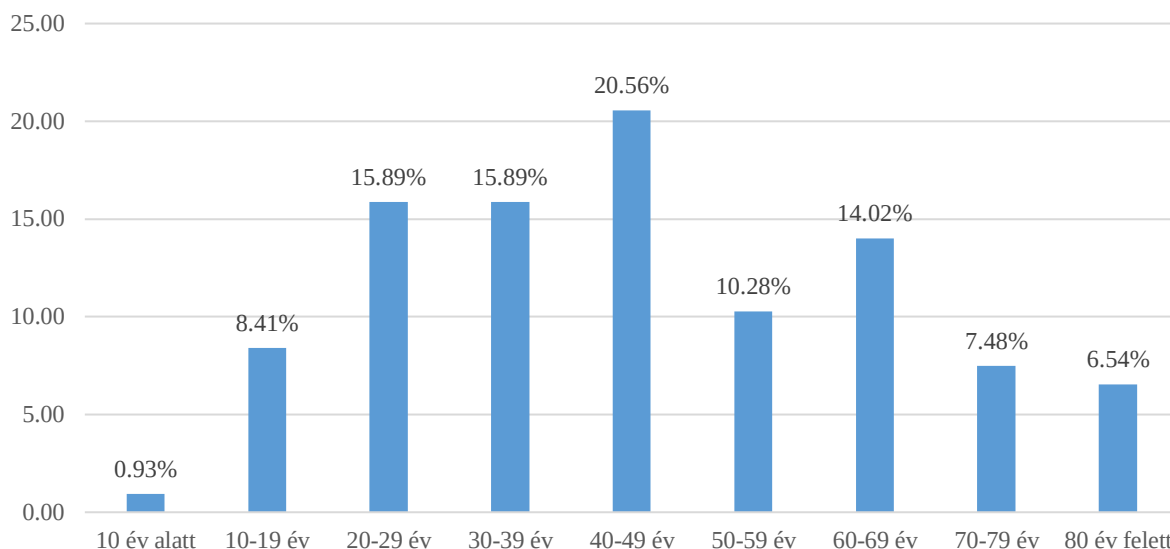
2. diagram: A válaszadók nemek szerinti megoszlása

Forrás: Saját munka

A válaszadók nemek szerinti megoszlásából kiderült, hogy a női lakosok sokkal nagyobb arányban töltötték ki a kérdőíveket. A válaszadók 60,75%-a volt nő, 39,25% pedig férfi.

3. diagram: A válaszadók nemek szerinti megoszlása

Forrás: Saját munka

A legkevesebb válasz, egészen pontosan a válaszok 0,93%-a, a 10 év alatti lakosoktól érkezett. A legtöbb válasz a 40-49 éves korosztálytól érkezett, pontosan a válaszok 20,56%-a. A második legtöbb válasz a 30-39 és a 20-29 éves korosztálytól érkezett. A válaszok aránya mindkét esetben 15,89% volt.

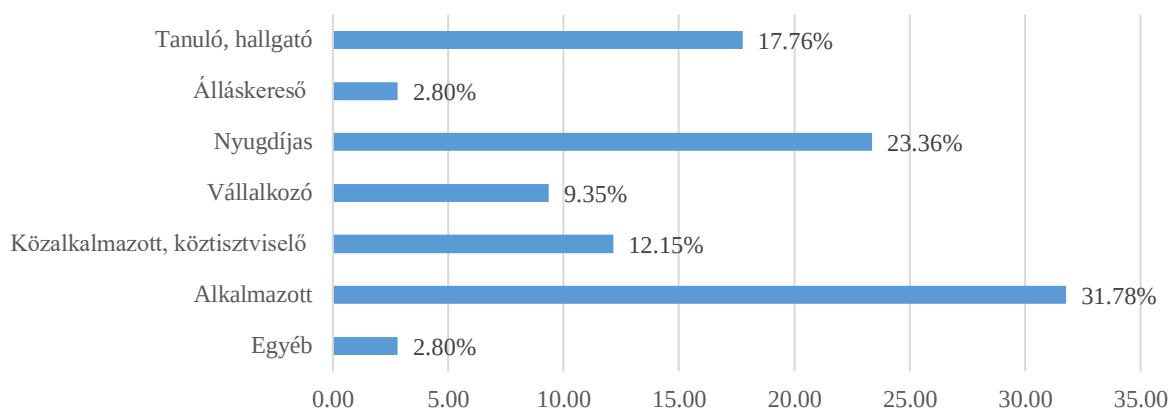
11. táblázat: A válaszadók iskolai végzettség szerinti megoszlása

Iskolai végzettség	Válaszadók aránya (%)
Kilenc általános iskolai osztály alatt	2,80
Általános iskola	11,21
Szakközépiskola	19,63
Érettségi	44,86
Diploma	21,50

Forrás: Saját munka

A legkevesebb válasz a kilenc általános iskolai osztályt el nem végzett lakosoktól érkezett, ennek aránya egészen pontosan 2,80% volt. A legtöbb válasz, majdnem 45% százalék, az érettségivel rendelkező lakosoktól érkezett. Az összes válaszadóhoz viszonyítva a diplomával rendelkező válaszadók aránya 21,50%, a szakközépiskolai végzettséggel rendelkező válaszadók aránya pedig 19,63% volt.

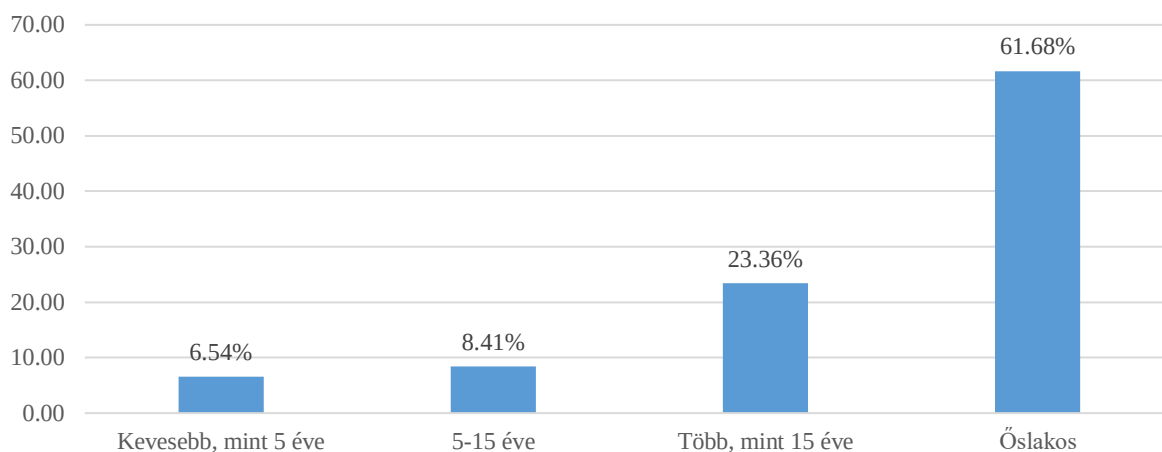
4. diagram: A válaszadók foglalkozás szerinti megoszlása

Forrás: Saját munka

A legkevesebb válasz az álláskereső lakosoktól érkezett, ez az arány 2,80% volt. A legtöbb válasz az alkalmazottként dolgozó lakosoktól érkezett, ez az arány 31,78% volt. Szintén jelentős arányú kitöltés érkezett a nyugdíjasok részéről, pontosan 23,36%, és a tanulók, illetve hallgatók részéről, pontosan 17,76%. A kitöltők 2,80%-a, vagyis három fő választotta az egyéb lehetőséget. Közülük egy lakos van szülési szabadságon, kettő pedig egyéni vállalkozóként dolgozik.

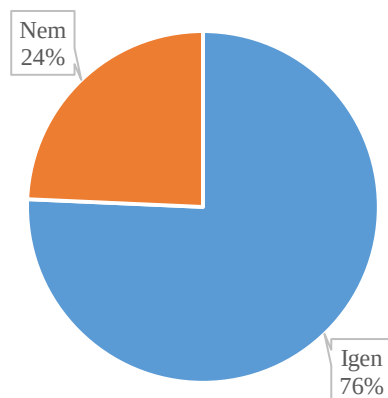
5. diagram: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy mióta élnek a településen

Forrás: Saját munka

A kérdőíveket kitöltő lakosok több, mint 61%-a őslakos. A második legtöbb kitöltő több, mint 15 éve él a településen, az ő arányuk 23,36%. Utánuk következnek azok a kitöltők, akik 5-15 éve élnek Nagysallóban (8,41%), és végül a legkevesebb kitöltő jelölte azt, hogy kevesebb, mint 5 éve él a településen, az ő arányuk 6,56%.

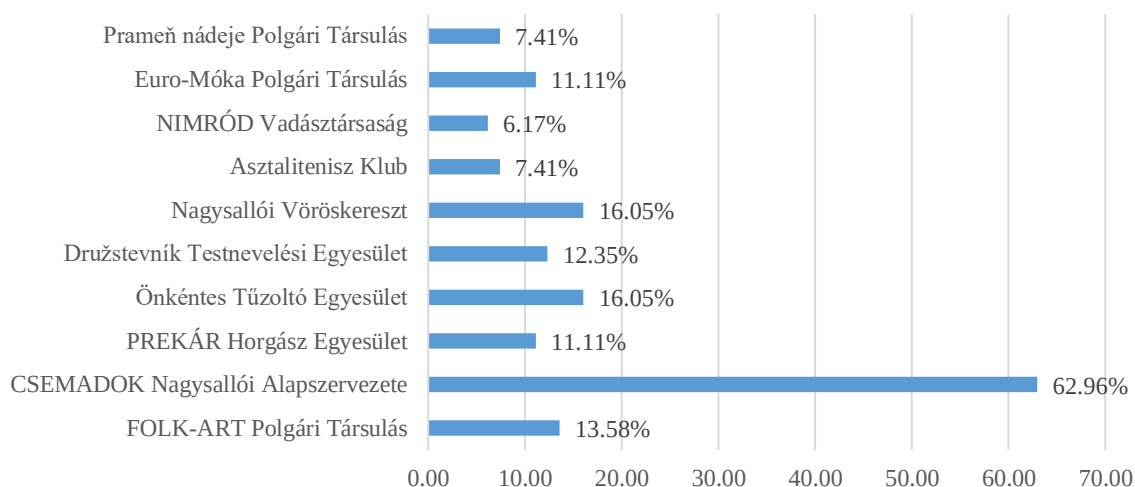
6. diagram: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy tagjai-e a községben működő bármely civil szervezetnek

Forrás: Saját munka

A válaszadók nagy többsége azt válaszolta, hogy tagja valamely a községben működő civil szervezetnek. Az igennel válaszolók aránya 75,70%, a nemmel válaszolók aránya pedig 24,30%.

7. diagram: A válaszadók megoszlása az alap, hogy mely civil szervezet/ek tagjai

Forrás: Saját munka

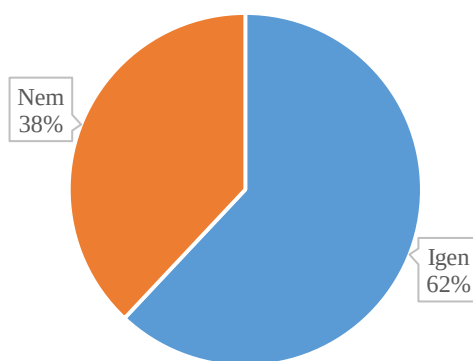
Ennél a résznél több válasz is adható volt, de nem volt kötelező a válaszadás. Erre a kérdésre összesen nyolcvanegyen válaszoltak. A CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetét jelölték meg messze a legtöbben. A válaszadók közül összesen ötvenegyen a tagjai ennek a szervezetnek, ami a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetének 21,25%-át teszi ki. A legkevesebben a NIMRÓD Vadásztársaságot jelölték meg a felsorolt civil szervezetek közül. Csupán öt válaszadó jelölte meg, hogy tagja ennek a szervezetnek, ami a szervezet 25%-át teszi ki.

A Pramen nádeje Polgári Társulás tagságának 26,08%-a töltötte ki a kérdőívet, az Euro-Móka Polgári Társulás 18%-a, az Asztalitenisz Klub 28,57%-a, a Nagysallói Vöröskereszt csupán 4,64%-a, a Družstevník Testnevelési Egyesület 11,23%-a, az Önkéntes Tűzoltó Egyesület 10,83%-a, a PREKÁR Horgász Egyesület 18,75%-a és a FOLK-ART Polgári Társulás 55%-a.

Ebből megállapítható, hogy a tagok számához viszonyítva a FOLK-ART Polgári Társulás tagjai töltötték ki legnagyobb arányban a kérdőívet (55%), a Nagysallói Vöröskereszt tagjai pedig a legkisebb arányban (4,64%).

Arra a kérdésre, hogy a válaszadók mikor léptek be civil szervezetbe/szervezetekbe az az eredmény érkezett, hogy a legtöbben az 1990-es években lettek tagjai valamilyen a községben működő civil szervezetnek. Szintén többen léptek be szervezetekbe 2010-ben és 2019-ben. A legtöbb évben csak egy-egy lakos lépett be valamilyen civil szervezetbe. A válaszadók által megadott évek közül a legkorábbi év az 1962-es. Az idei évben nem volt olyan válaszadó, aki taggá vált volna valamilyen szervezetben, és az előző két évben is csak egy-egy lakos csatlakozott szervezethez. Az 1962-2023-as időszakban összesen 68 csatlakozás történt valamilyen a községben működő szervezethez. Ez átlagosan kettő csatlakozást jelent évente.

8. diagram: A válaszadók megoszlása az alapján, kötelesek-e tagsági díjat fizetni valamilyen civil szervezetnek

Forrás: Saját munka

A válaszadók 62%-a tagja olyan civil szervezetnek, amelynek köteles tagsági díjat fizetni, 38%-a pedig nem.

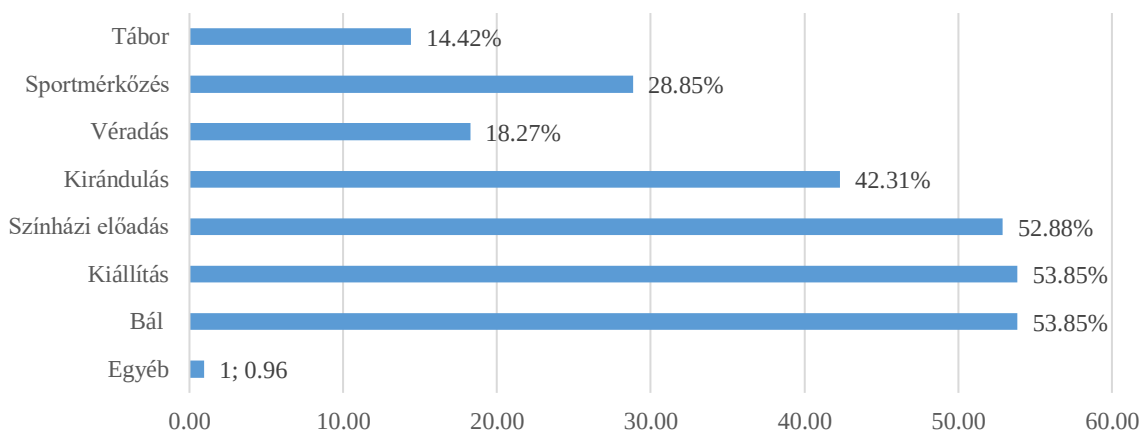
A következő kérdésnél az volt a kérdés, hogy mely civil szervezeteknek fizetnek a tagok tagsági díjat. A válaszadók a következő civil szervezeteket tüntették fel: CSEMADOK

Nagysallói Alapszervezete, Nagysallói Vöröskereszt, Önkéntes Tűzoltó Egyesület, PREKÁR Horgász Egyesület, Družstevník Testnevelési Egyesület.

A következő kérdésben arra kérdeztem rá, hogy a válaszadó milyen kapcsolatban áll az egyes civil szervezetekkel. Öt válaszlehetőség volt megadva: nem hallottam róla és nem vagyok a tagja; hallottam róla, de nem vagyok a tagja; ismerem és a tagja vagyok; tagja volta, de már nem vagyok az; vezetőségi tag vagyok. Az összes civil szervezetnél az volt a legnépszerűbb válasz, hogy hallottak a szervezetről, viszont nem tagjai. Az a válasz, hogy ismerik a szervezetet és a tagjai, a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezeténél volt a legnépszerűbb. Ugyanúgy a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezeténél volt a legtöbbet jelölt válasz az, hogy vezetőségi tagjai a szervezetnek. A válaszadók kitöltései alapján a Prameň nádeje Polgári Társulás az, amiről a legtöbben nem hallottak és nem is a tagjai. Az Önkéntes Tűzoltó Egyesületnél jelölték meg legtöbben azt a válaszlehetőséget, hogy a tagjai voltak, de már azok.

Az ezt követő kérdésben azt kutattam, hogy a válaszadók milyen gyakran látogatnak el a civil szervezetek rendezvényeire. A FOLK-ART Polgári Társulásra és a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetére nagyon sokszínű válaszok érkeztek a lakosoktól. A többi szervezetnél túlnyomó többségben választották azt a válaszadók, hogy soha nem látogatnak el az egyes szervezetek által szervezett rendezvényekre. Ezek közül is a legtöbb ilyen szavazatot a NIMRÓD Vadásztársaság kapta.

9. diagram: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy milyen jellegű rendezvényeken vesznek részt

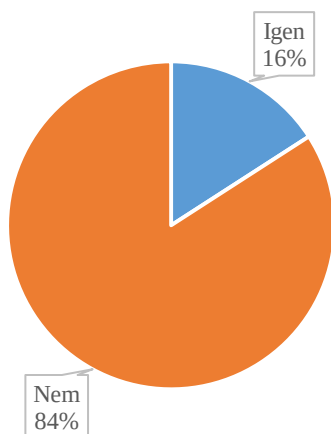

Forrás: Saját munka

Erre a kérdésre 104 kitöltő adott választ. A két legtöbbet látogatott rendezvény a bál és a kiállítás volt, ezekre 56-56 jelölés érkezett. Egyel lemaradva szintén sok jelölést kapott a színházi előadás. Ez után következett a kirándulás, majd a sportmérkőzés és a véradás. A

legkevesebben a táborot jelölték meg, erre csak tizenöt jelölés érkezett. Egy válaszadó jelölte meg az egyéb válaszlehetőséget, itt pedig a falunapot nevezte meg.

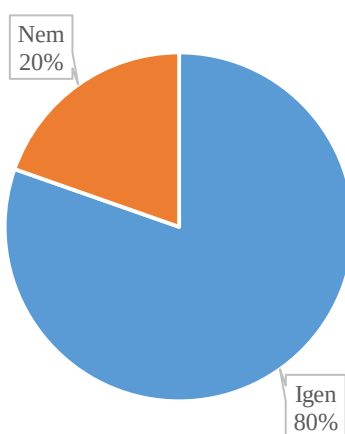
10. diagram: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy szerintük minden civil szervezet ugyanolyan mértékben vesz-e részt a község kulturális életének szervezésében

Forrás: Saját munka

A válaszadók véleménye szerint nem minden szervezet vesz részt ugyanolyan mértékben a közösség kulturális életének szervezésében. A kérdőívet kitöltő lakosok túlnyomó többsége nemmel válaszolt a feltett kérdésre. Az ő arányuk több, mint 84% volt, az igennel válaszolók aránya pedig csupán majdnem 16%.

11. diagram: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy szerintük a községben minden területen képviselteti-e magát egy-egy civil szervezet

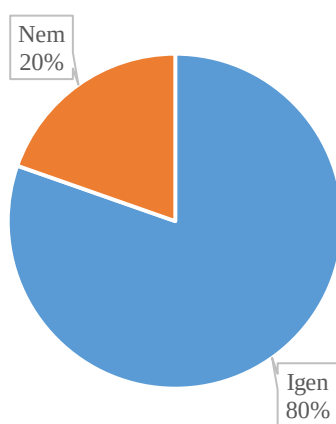
Forrás: Saját munka

A kérdőívet kitöltő lakosok válaszai alapján kiderült, hogy a túlnyomó többség úgy gondolja, hogy a községben minden területen képviselteti magát egy-egy civil szervezet. A

feltett kérdésre a válaszadók több, mint 80%-a válaszolt igennel és majdnem 20%-a válaszolt nemmel.

A következő részben arra kértem a válaszadót, hogy amennyiben az előző kérdésre nemmel válaszolt, fogalmazza meg, hogy milyen területen nem képviselteti magát civil szervezet. A következő válaszok érkeztek: falu szépítése, zöld területek növelése és gondozása, környezetvédelem, ifjúsági szervezetek, szervezetek a gyermekek számára, turisztika, tevékenységek idősek számára, cserkészet.

12. diagram: A válaszadók megoszlása az alapján, hogy szerintük a civil szervezetek teljes mértékben kielégítik-e a község lakosainak igényeit

Forrás: Saját munka

A kérdőívet kitöltő lakosok véleménye szerint a civil szervezetek kielégítik a község lakosainak igényeit. A válaszadók több, mint 80%-a válaszolt igennel erre a kérdésre. A válaszadó lakosok csupán közel 20%-a véli úgy, hogy a civil szervezetek nem elégítik ki a község lakosainak igényeit.

Az utolsó előtti kérdésben arra kértem a válaszadókat, hogy értékeljék, mennyire elégedettek a civil szervezetek munkájával. Egy 1-ől 5-ig terjedő skálán kellett értékelniük, ahol az 1-es a nagyon elégedett, az 5-ös pedig a nagyon elégedetlen. Az a szervezet, amely a legtöbb „nagyon elégedett” értékelést kapta a válaszadóktól, az a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete volt. A legkevesebb ilyen értékelést az Euro-Móka Polgári Társulás kapta. A legtöbb „nagyon elégedetlen” értékelést a Prameň nádeje Polgári Társulás, a legkevesebbet pedig a PREKÁR Horgász Egyesület kapta. Csak egy szervezet kapott 4-es értékelésből a legtöbbet, ez a FOLK-ART Polgári Társulás volt. 3-as értékelésből összesen hét szervezet kapott a legtöbbet. 2-es értékelésből szintén csak egy szervezet kapott a legtöbbet, ez a Prameň nádeje Polgári Társulás volt.

A kérdőívem legvégén arra kértem a válaszadókat, hogy osszák meg velem, ha van bármilyen megjegyzésük vagy észrevételük a témával vagy a kérdőívvel kapcsolatban. Ezt a mezőt csupán egy válaszadó töltötte ki. A mezőben ez állt: „A civil szervezetek nagyon fontosak közösségünk életében.”

6.2. Interjú kiértékelése

6.2.1. Interjú a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetének elnökével

Az interjúból kiderült, hogy az alapszervezet már 1949-óta működik a községben, tehát hetvenöt éve megszakítás nélkül végzi a munkáját a szervezet. A szervezetnek jelenleg 240 tagja van, amelyből tíz vezetőségi tag. A vezetőségi tagok között van egy elnök, egy pénztáros és egy kulturális felelős. A tagok összetétele sokszínűnek mondható, mivel van magyar, szlovák és roma nemzetiségű tag is. Fontos kiemelni, hogy a többségben vannak a magyar nemzetiségű tagok. Ez természetesnek mondható, hiszen a szervezet fő tevékenységi köre a magyar kultúra ápolása. Mint az az interjú során kiderült, a tagok 70%-a az idősebb korosztályhoz tartozik, ebből kifolyólag érthető, hogy a tagok számának tendenciája csökkenő. A csökkenő tendenciát erősíti az erős asszimiláció, tehát az egyre gyakoribb vegyes házasságok létrejötte. Ennek következtében a gyermekek és a fiatalok inkább szlovák nemzetiségűnek vallják magukat és nem szívesen csatlakoznak a szervezethez.

Az elnökúr elmondása alapján nagyon sok kirándulást szerveztek a múltban és a jelenben is igyekeznek ezt folytatni. A szervezet egyik legnépszerűbb rendezvénye a Batyubál. Gyakran rendeznek könyvbemutatókat is, legtöbbször szlovákiai magyar írók műveinek bemutatására. Az egyik legjelentősebb rendezvényük a minden évben a koszorúzás, amit a nagysallói csata emlékére szerveznek meg. Társ szervezőként és részvevőként jelen vannak a falunapokon, a májusfa állításon és a nyugdíjas napon is. Együttműködve a FOLK-ART Polgári Társulással különböző rendezvényeket szerveznek a helyi tájházban. A rendezvényeken többnyire ugyanazok az emberek vesznek részt, létszámuk a rendezvény jellegétől függ. A szervezet nagyban hozzájárul a község kulturális életéhez. A CSEMADOK mondható a legaktívabbnak a kultúra terén. Ez abba is megmutatkozik, hogy a szervezet vezetőségi tagjai közül ketten tagjai a község önkormányzata mellett működő kulturális bizottságnak. Ez is jól bizonyítja, hogy jó a viszony a szervezet és az önkormányzat között. Több program szervezésében is együttműködnek. Az önkormányzat pénzbeli adományokkal is támogatja a szervezetet. A tagok kötelesek tagsági díjat fizetni, melynek összege 1 euró egy évre. A szervezetnek ebből van egy kisebb bevétele. Jellemzően minden évben a legnagyobb bevételt a Batyubálban összegyűlt összeg adja. A tombola ajándékokat a helyi vállalkozók adják, így szponzorálva a szervezetet és a rendezvényt.

A további rendezvényeket és a működést a rendezvények bevételeiből finanszírozza a szervezet. A szervezet a Szlovák államtól nem kap semmilyen nemű támogatást. Pályázatot is ritkán nyújtanak be az államhoz, mivel magyar szervezet lévén nem sűrűn nyerik el, ez a tapasztalat. Viszont a magyarországi Rákóczy Szövetséghez már többször is adtak be pályázatot, többnyire kulturális rendezvény szervezésére.

A szervezet legnagyobb nehézségei közé tartozik az anyagi források hiánya, illetve, hogy egyre nehezebb ösztönözni az embereket a részvételre. Az emberek érdektelensége miatt további probléma a tagság számának csökkenése, az asszimiláció és az elöregedés.

6.2.2. Interjú a FOLK-ART Polgári Társulás titkárával

A szervezet 2008 novemberében lett bejegyezve. A tagjaik száma körülbelül húsz fő. Mivel nincs tagsági díj, ezért tagként tekintenek azokra, akik bármilyen módon segítik a polgári társulást. Öt vezetőségi tag van, közülük egy az elnök, egy a titkár és van további három vezetőségi tag. A tagság magyar és szlovák nemzetiségű lakosokból tevődik össze. Ha a kor szerinti összetételt nézzük, inkább középkorú és ötven év feletti tagok jellemzik. A tagok száma jelenleg stagnál, de növekedésre számítanak a jövőben.

Főleg kulturális jellegű programokat szerveznek, ilyen például a színházi előadás, hagyományőrző programok, alkotóműhelyek és kiállítások. Társzervezőként emlékünnepek szervezésében vesznek részt, és publikációval és kiadványokkal is foglalkoznak. A jövőbeni terveik között szerepel egy előadássorozat elindítása a község történelméről és kvízestek rendezése. Eleinte inkább csak magyar nemzetiségű lakosok vettek részt a rendezvényeken, idén már jellemző volt, hogy szlovák nemzetiségűek is ellátogattak a programokra. Régebben, amikor még újdonságnak számított az alkotóműhely, együttműködve az alapiskolával társ szervezői voltak a rendezvénynek, pár alkalom után azonban elkezdte elveszíteni a jellegét. Azóta egy szűkebb rét számára rendezik meg. A különböző rendezvények szervezésével a polgári társulás láthatóvá teszi a községet más községek számára is, így nagyban hozzájárul a község kulturális életéhez.

A község önkormányzatával szoros együttműködésben van a szervezet, úgy ahogy a CSEMADOK-kal is. Tőlük szoktak támogatást is kapni. Adománygyűjtésekből is származik bevétele a szervezetnek, főleg az adventi vásár, a falunapok vagy az alkotóműhely alkalmával befolyt adományokból. A kézműves termékeket és tárgyakat el lehet vinni adomány ellenében. Ezen kívül szoktak pályázni a község önkormányzatához, a Bethlen Gábor Alaphoz és Nyitra megye önkormányzatához is, valamint egyszer pályáztak az Alsó-Garam menti régióhoz is. Többnyire kulturális és hagyományőrző programok megszervezésére nyújtanak be pályázatot.

A polgári társulás nehézségei közé tartozik az anyagi források korlátozottsága. További nehézség, hogy kevés az olyan emberek száma, aki segít a programok megszervezésében és néha kevés a résztvevő is. Ennek oka az lehet, hogy átfedések vannak a szervezetek tagsága között és mindig ugyanazok az emberek jönnek a rendezvényekre, így ez kimeríti az embereket.

6.2.3. Interjú az Önkéntes Tűzoltó Egyesület elnökségi tagjával

Az Önkéntes Tűzoltó Egyesület már 130 éve működik Nagysallóban, de a civil szervezetek csak a rendszerváltás után 1990-ben lettek hivatalosan bejegyezve. A jelenleg létező és működő szervezet 1991-ben lett hivatalosan bejegyezve a minisztériumban. Jelenleg 120 tagja van, ebből negyvenen ki vannak képezve arra, hogy tűz esetén intézkedjenek. Ez a negyven tag az önkormányzat alá tartozik, de a szervezetnek is tagjai egyben. Összesen tizenegy vezetőségi tagja van az egyesületnek, van egy elnök, egy gazdasági felelős és van egy ellenőrző bizottság, ami három tagú. A tagok között szerepelnek szlovák és magyar nemzetiségű lakosok is. Ha a kor szerinti összetételét nézzük a tagságnak, akkor minden korosztály képviselteti magát a szervezetben. Tizenhat éves kortól lehet belépni a tagságba. Mivel sok a fiatal és az új érdeklődő, ezért a szervezet jövője biztosított. Jelenleg generációváltás folyik, az idősek helyére fiatal tagok érkeznek. Az elnökségi tagok között is sok a fiatal. Ez annak is köszönhető, hogy sokat dolgoznak a diákokkal a helyi alapiskolákból. Ezen kívül a tagok részt vesznek katasztrófavédelmi gyakorlatokon, illetve tartják a kapcsolatot csehországi és bátaszéki szervezetekkel is. Évente szerveznek bált és járási szintű versenyeket diákok részére, illetve részt vesznek a falunapok szervezésében is. Régebben szervezte kirándulásokat is, de azok már nem jellemzőek, viszont van rá esély, hogy a jövőben megint igény lesz rá. A tagok számára csapatépítő programokat szerveznek a tűzoltószerelőknél. A rendőrökkel együtt bemutatót tartanak a gyermeknapon, az óvodában és környező községekben is. Ezeken a programokon egyre többen vesznek részt, főleg a fiatalok és a gyermekek, mivel a programjaik látványosak. A kulturális élethez egyelőre csak a bál szervezésével, illetve a falunapokon való társszervezéssel vesznek részt. Nagyobb részben járulnak hozzá a sportélethez, mivel inkább sport szervezetnek tekinthető az egyesület.

A tűzoltószerelőknél fenntartásának költségeit az önkormányzat fizeti, illetve a felszerelést is biztosítja számukra és támogatja a szervezetet. E mellett az állam is támogatja a szervezetet és az önkormányzat költségvetésének egy része is a szervezet számára van fenntartva. Kisebb összeg folyik be még a tagsági díjból, melynek összege 5 euró egy évre. Az általuk szervezett bál bevételeiből is hozzájutnak egy bizonyos összeghez. Ezen kívül az államtól a szervezet kap minden évben 3 000 eurót. A tűzoltóegyesületek attól függően, hogy milyen a felszereltségük,

be vannak osztva csoportokba. Ettől függ, hogy mennyi támogatást kapnak. Ennek az a feltétele, hogy ha tüzeset van, akkor ki kell vonulniuk és be kell segíteniük a tűzoltásban. Pályázatot nem szokta benyújtani, de van lehetőségük pályázni Nyitra megye önkormányzatához vagy a község önkormányzatához rendezvényszervezésre.

A szervezet legnagyobb nehézségei közé tartozik, hogy kevesen fizetik a tagsági díjat. Mivel a tagok fele passzív, vagyis nem jár a rendezvényekre, ezért mindig ugyanazok az emberek vesznek részt. Leginkább az elnökség az az erős mag, akik összetartanak.

6.2.4. Interjú az Euro-Móka Polgári Társulás elnökével

A polgári társulás 2007-ben lett bejegyezve. Ennek előzménye, hogy egy csapat már 1999-ben részt vett az Euro-Móka játékokon. Ezt a Játék határok nélkül mintájára hozták létre 1982-ben Németországban együttműködve francia testvértelepülésükkel. A rendszerváltás után felújították a kapcsolatot Bátaszékkal, miután pedig Nagysalló megkötötte a testvértelepülési szerződést Bátaszékkal 1997-ben, a község is belekerült ebbe a körforgásba. A kezdeményezés a fiatalságot célozta meg, hogy meg tudjanak ismerkedni egymás kultúrájával. Akkor még sokkal zártabb volt a világ, most már nyitottabb, a fiatalok jönnek-mennek Európában. Egymás kultúrájának a megismerése most már sokkal egyszerűbb az ifjúság számára. Ami még mindig sokat jelentene az az, hogy helyi, regionális dolgokat ismerhetnek meg. A polgári társulás célja az volt, hogy összefogja község fiataljait. A játékok megrendezése körforgásban működött, mindig valaki más látta vendégül a kezdetben 6-7, aztán már csak 5-6 csapatot. Mivel ez nem kis költségekkel járt, és szerették volna kihasználni a pályázati lehetőségeket, ezért létrehozták a ma is működő polgári társulást. Mivel abban az évben Nagysallóra került a sor szervezés terén, ezért intézményesítették a csapatot. A játékokon keresztül generációkat lehetett összekapcsolni. A versenyzők 10 fős csapatokban versenyeztek és a résztvevők a 18-35 éves korosztályba tartoztak. Ezek 4 napos rendezvények. Nagysalló kétszer szervezte meg a játékokat. A polgári társulás létre hozásával az is volt a cél, hogy függetlenítsék magukat a mindenkori önkormányzattól. Cél volt még a közösségépítés is. 2009-ben az Európai Bizottságnak az Aranycsillag díját nyerte a nagysallói szervezésű Euro-Móka. Akkor a község polgármestere és egy tolmács utazott Brüsszelbe átvenni a díjat. Ezt minden évben a tíz legjobb európai projekt nyerte meg.

Jelenleg nagyon nehéz megmondani, hogy hány tagja van a szervezetnek, mivel a tagság önkéntes, tagsági díj pedig nincs. Mindenkire tagként tekintenek, aki valaha részt vett valamilyen formában a szervezésben. Körülbelül ötven főre tehető a tagok száma, akik valamilyen módon köthetőek a szervezethez. Öt vezetőségi tagja van, egy elnök, egy alelnök,

egy pénztáros és két további vezetőségi tag. A nemzetiségi összetételt tekintve főleg magyar és szlovák tagjaik vannak, de volt olyan rendezvény, ahol egy spanyol is részt vett. A nemzetiségek között nem tesznek különbséget, aki elfogadja a polgárim társulás értékrendjét, azt szívesen látják a tagok között. Viszont ragaszkodnak magyar gyökereikhez. A szervezetben tizenhét éves kortól kezdve bárki tag lehet. A tagok száma csökkenő tendenciát mutat, mivel a COVID-19 járvány lehetetlenné tette a játékok megszervezését, ami a fő tevékenysége volta a szervezetnek, ezért gyarapodni nem tudott a polgári társulás. Ennek tekintetében a jövőkép nem túl biztató. Mivel ez első sorban a magyar fiataloknak volt egy lehetőség, ezért, ha azt nézzük, hogy a község magyar lakosságának aránya egyre kisebb, akkor a jövő ilyen tekintetben nem túl fényes. Másik szempont, hogy a világ felé nyitottság már nem annyira attraktív, nem ez a fő mozgatóerő. A polgári társulás jövője nagyban függ attól, hogy folytatódik-e valamilyen szinten az Euro-Móka rendezvénysorozat. Amennyiben ez leszűkül Közép-Európára, akkor lesz folytatása. Mivel Franciaországban és Németországban is kikopik az a korosztály, aki ennek a mozgatója volt, ezért van rá esély, hogy ennek nincsen hosszútávú jövője.

A polgári társulás fő rendezvénye az Euro-Móka játékok megszervezése. Más rendezvényeken csak társszervezőként veszek részt. A tagságnál nagy az átfedés a Csemadok és a FOLK-ART Polgári Társulás tagságával, ezért velük együttműködve besegítenek a például a falunapok, a gyermeknap és a község sportrendezvényeiben. A fő rendezvénynek, vagyis az Euro-Móka játékoknak mindig is nagy sikere volt. Ilyenkor általában 100 fiatal érkezett a faluba, ez érdekes színfolt volt a község életében. A vasárnap délután megrendezett versenyre mindig megteltek a község focipályájának lelátói nézővel. Mivel ezek vicces, humoros versenyszámok voltak, ezért j volt a fogadtatásuk. A 4 napos rendezvény folyamán mindig csempészték a programba egy kis helyismeretet, a község életébe való betekintést és a régió megismerését, ez által gazdagodtak azok, akik ellátogattak a faluba és azok is, akik máshová látogattak el.

A község önkormányzata és a polgári társulás között nagyon jó az együttműködés, ez azért is van, mert a község polgármestere is vezetőségi tag a szervezetben. Mivel az Euro-Móka játékok akkora volumenű rendezvény, hogy az önkormányzat nélkül a szervezet nem tudta volna megrendezni ezeket. Mikor a községre kerül a sor rendezés terén, akkor igyekeznek pályázatok útján minél több pénzhez jutni, és ezzel a pénzzel a későbbiekben úgy gazdálkodni, hogy az elég legyen a fennmaradó időben, Azt is ki kell gazdálkodni, hogy a következő években el tudjanak jutni a következő helyszínre, ahol játékokat rendeznek. A pályázatokon kívül önerőből és szponzori támogatással tartják fenn a szervezetet.

A polgári társulás nehézségei közé tartozik, hogy az a réteg, akik tagjai a szervezetnek vagy részt vettek a legutolsó játékokon, azok már elköltöztek. Az ötven tagnak legalább a fele már nem él Nagysallóban. Ezért nehéz, hogy nincs megtartva maga a központi rendezvény, mert nincs, ami újra összegyűjti a tagokat, így nehéz bármilyen más rendezvényt is megszervezni. További nehézség, hogy átfedések vannak a Csemadok, illetve a FOLK-ART Polgári Társulás tagjaival, tehát ugyanazok az emberek vennének részt a rendezvényeken. Amennyiben újra elkezdődne a játékok szervezése, az javítana a helyzeten, hiszen új tagokat kellene toborozni, akikkel lehet szervezni más jellegű rendezvényeket is.

6.2.5. Interjú a Prameň nádeje Polgári Társulás szervezeti képviselőjével

A szervezet 1993. április 28-án lett bejegyezve. A polgári társulás székhelye Nagysallóban van, mivel ezt úgy indították, mint egy keresztény polgári társulást. Kezdetben 5 tagja volt, református, evangélikus, baptista és később csatlakozott katolikus tag is, hogy a katolikus egyházat is képviselje valaki a szervezetben. A szervezeten belül van 4 szociális intézmény: Nagysallóban, Sáróba, Léván és Naszvadon. 1994-ben indítottak egy nappali szociális intézményt Sáróban, fogyatékkal élő fiataloknak és gyermekeknek. Akkor ilyen nem igazán volt, ezért erre volt igény. Amikor Zselízen megszűnt a kórház elfekvő része, akkor ott kezdte meg működését a Samaritán idősök otthona, ez 1995-ben volt. Később az intézmény átkerült Nagysallóba, mivel a kórház teljesen megszűnt Zselízen. Nagysallóban a helyi szövetkezet épületében folytatta tovább a működését az idősök otthona. 1996-ban az intézmény Sáróban átalakult idősök otthonává. 2001-ben Léván nyitottak egy kombinált intézményt, ami egyaránt fogad fogyatékkal élő fiatalokat és idősök otthonaként is funkcionál. Minden intézménynek megvan a saját vezetője, Sáróban és Nagysallóban van egy-egy igazgató, mivel ezek a nagyobb intézmények, a két kisebb intézményben, Léván és Naszvadon csak intézményvezető van.

A polgári társulásnak huszonhárom tagja van, tagjai között szerepelnek az igazgatók és az intézményvezetők is. Nem feltétel, hogy az intézményben dolgozók tagjai legyenek a szervezetnek és az sem, hogy valamely alapító gyülekezethez tartozzanak. A vezetőség négy tagból áll, elnök, a szervezet képviselője, felügyelő és további egy vezetőségi tag.

A szervezetben két nemzetiséghez tartoznak a tagok, szlovák és magyar. Most már inkább az idősebb korosztályba tartoznak a tagok. Az átlag életkor körülbelül ötvenöt év. Mivel olyan polgári társulásról van szó, amely szociális szolgáltatásokat nyújt, ezért inkább olyan tagokra van szükségük, akik szakmabeliek, hogy az intézményekben tudjanak segíteni. A tagok száma nem csökken és nem is növekszik, nagyjából stagnál. Felvettek a tagok közé egy-két fiatalat, de

mindegyikük szakképzett. A szervezetnek fontosabb, hogy inkább minőségi tagjai legyenek, mint az, hogy sok tag legyen.

A szervezet és az intézmények jövője attól is függ, hogy a szociális szolgáltatásokat hogyan fogja támogatni a Szlovák állam. Amikor beindították az első intézményeket, akkor még nem volt kötelező az államnak támogatnia az ilyen jellegű szolgáltatásokat. Miután megváltozott a szociális szolgáltatások törvénye, már tudni lehetett, hogy mennyi pénzt fognak kapni egy kliensre. Most már javult a helyzet, viszont sokkal több lett az ellenőrzés és szigorodtak az előírások is. Remélhetőleg a szervezet és az intézmények ilyen nagyságban fognak működni, a jövőkép biztató.

A rendezvények terén inkább a nyitott napok szervezése van előtérben. Részt szoktak venni a vásárokon adventkor Nagysallóban és Sáróban is. Szintén részt vettek a református egyház által szervezett egyházmegyei majálison. A nyitott napon kívül saját programjaik nem igazán vannak, csak társszervezőként vesznek részt más szervezetek rendezvényein. A tagok főleg azért vannak, hogy segítsenek működtetni a szervezetet és az intézményeket. A nyitott napokra inkább a kliensek hozzátartozói jönnek el, külsősök nem igazán szoktak.

A kapcsolat az önkormányzattal nagyon jó, ha valamire vagy valamilyen segítségre van szükség az intézményben akkor a polgármester segít. Az önkormányzat így támogatja az intézményt. A község önkormányzatának fizetnie kellene egy bizonyos összeget, de mivel erre nem igazán van pénzük, ezért az a megállapodás született, hogy pénz helyett inkább az önkormányzat besegít a munkálatokban, ha az intézménynek szüksége van rá. Az egyházak is támogatni szokták a szervezetet. Legutóbb az ökumenikus imahéten összegyűlt összeget adományozták a polgári társulásnak. Abban az időben a szervezet kihirdetett egy adománygyűjtést is. Az összesített összegből berendezést vásároltak a nagysallói intézménybe. A szervezetet a kliensek után kapott összegből tartják fenn. A szervezetnek nincs olyan tagja, aki a szervezetből élne, a tagok mind önkéntesek. Az intézmény finanszírozása három részből áll, egy részét a kliens fizeti, egy részét a megyei önkormányzat és egy részét pedig a minisztérium. A fenntartás rezszi részét a minisztérium fizeti, az szerint, hogy az intézmény kliensei milyen fokozatba tartoznak. Hat fokozat létezik, és minél magasabb fokozatban tartozik a kliens, annál több pénzt kapnak a minisztériumtól. A polgári társulás ezen kívül szokott pályázni is. Nemrég egy Európai-Unió pályázatot nyújtottak be a nagysallói idősek otthona épületének felújítására. A Nemzetközi Nőklub-hoz is szoktak pályázni. Ők minden évben karácsony előtt egy nagy vásárt szerveznek Pozsonyban. Minden évben van 10 nonprofit szervezet, akik szociális szférában dolgoznak, és elviszik oda az idősek által készített kézműves termékeket. Az belépőkből és az eladott termékekből összegyűlt pénzből támogatják az

intézményeket. Azok pályázatot adnak be és így tudnak pénzhez jutni a Nőklubtól. Nemrég sikerült megnyerni egy pályázatot, amiből relaxációs szobát szeretnének létrehozni az idősök számára. Többnyire a terápiákhoz és az idősök ellátásához szükséges eszközökre szoktunk pályázni vagy pénzt gyűjteni. A szervezetben nincsen tagsági díj. Kezdetben volt, de már eltörölték.

A szervezet legnagyobb gondja az intézmények fenntartása. Gondot okoz az árak növekedése és egyfajta bizonytalanságot. Nagyban befolyásolja a szervezetet és az intézményeket a kormányváltás és az, hogy a mindenkori kormány hogyan támogatja a szociális intézményeket. A törvények változása is nagy hatással van rájuk.

7. Következtetések

Az általam végzett vizsgálat alapján kiderült, hogy az első hipotézis, mi szerint minden nagysallói civil szervezet ugyanolyan mértékben vesz részt a község kulturális életében, hamisnak bizonyult. Ezt alátámasztja az elvégzett magyar és szlovák nyelvű kérdőíves vizsgálat. Melynek eredménye alapján a válaszadók 84,11%-a szerint nem minden civil szervezet vesz részt ugyanolyan mértékben a község kulturális életének szervezésében. Az állítással csupán a válaszadók 15,89%-a értett egyet. A kérdőíves vizsgálaton kívül ezt az eredményt alátámasztják az interjúk során kapott válaszok, mi szerint a megkérdezett szervezetek közül csak a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete, a FOLK-ART Polgári Társulás és az Önkéntes Tűzoltó Egyesület szervez saját rendezvényeket. Az Euro-Móka Polgári Társulás inkább a múltban tevékenykedett, de a jelenben nem igazán aktív, az ötödik megkérdezett szervezet, a Prameň nádeje Polgári Társulás pedig szinte mindig csak társszervezőként veszi ki a részét a programok szervezéséből.

A második hipotézis az volt, hogy a község civil szervezetei sokszínűek és minden területen képviselteti magát egy-egy civil szervezet. A kérdőívet kitöltő válaszadók véleménye alapján ez a hipotézis igaznak bizonyult, mivel a válaszadók 80,37%-a döntött úgy, hogy ez az állítás igaz. A válaszadók csupán 19,63%-a adott nemleges választ. Azok szerint, akik úgy gondolják, hogy nem minden területen képviselteti magát civil szervezet a községben, azok a hiányzó szervezetek között megjelölték a következő témákat: falu szépítése, zöld területek növelése és gondozása, környezetvédelem, ifjúsági szervezetek, szervezetek a gyermekek számára, turisztika, tevékenységek idősök számára, cserkészlet. Ezek a válaszok arra engednek következtetni, hogy mégsem képviselteti magát minden területen civil szervezet.

A harmadik hipotézis az volt, hogy a civil szervezetek teljes mértékben kielégítik a község lakosainak igényeit. A kérdőív alapján azt a következtetést vontam le, hogy a válaszadók

igényeit kielégítik a civil szervezetek, mivel a válaszadók 80,37%-a nyilatkozott így. A válaszadók csupán 19,63%-a adta azt a választ, hogy nem elégítik ki őket a civil szervezetek. A kérdőívre érkezett válaszok alapján a lakosok a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetére érkezett a legtöbb magas értékelés, ebből arra következtethetünk, hogy a lakosok ennek a szervezetnek a munkájával vannak a legjobban megelégedve. Összevetve az interjú válaszaival ezt a szervezetet lehet mondani a legaktívabbnak az összes közül, így érthető a kérdőívek alapján kapott eredmény. A legtöbb alacsony értékelést a Prameň nádeje Polgári Társulás kapta, így ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a kitöltők ennek a polgári társulásnak a tevékenységével vannak a legkevésbé megelégedve. Az interjú során kapott válaszok alátámasztják ezt az eredményt, hisz ez a szervezet szinte egyáltalán nem szervez saját rendezvényeket, inkább csak társszervezőként van jelen. A kérdőíves vizsgálat kiértékelése után azt az következtetést vonhatjuk le, hogy a válaszadók nem minden civil szervezet munkájával vannak egyenlő arányban megelégedve.

A negyedik hipotézist szerint az egyes civil szervezetek és a község önkormányzata között jó a viszony, és szoros az együttműködés. Ezt az állítást az interjúkra kapott válaszok alapján megerősíthetjük, ugyanis az összes megkérdezett civil szervezet vezetője azt nyilatkozta, hogy a Nagysalló község önkormányzatával szoros a viszonya és jó az együttműködés. Mind az öt civil szervezet, amellyel interjút készítettem, azt válaszolta, hogy rendszeresen részt vesz az önkormányzat által szervezett rendezvényeken, gyakran társszervezőként is. E mellett az önkormányzat gyakran támogatja az egyes civil szervezeteket pénzbeli adománnyal, eszközökkel és segítségnyújtással is.

Az ötödik, egyben utolsó hipotézis szerint a község civil szervezetei teljes mértékben önmagukat tartják fenn. Ezt a hipotézist megcáfolták az interjú kérdéseire kapott válaszok, mivel ezekből kiderült, hogy az önkormányzat több alkalommal is nyújtott támogatást bizonyos rendezvények megszervezésére. Illetve a FOLK-ART Polgári Társulás és a Prameň nádeje Polgári Társulás adománygyűjtésekből is pénzforráshoz jut, illetve az utóbbi az egyházak támogatását is élvezi. Szinte minden civil szervezet kihasználja a pályázatok nyújtotta lehetőségeket.

Összességében az öt hipotézis közül három beigazolódott a kérdőíves vizsgálat, illetve az interjúk során feltett kérdések válaszai alapján.

Az interjú válaszai alapján a megkérdezett civil szervezetek azzal a gonddal küzdenek, hogy nagyok az átfedések a különböző civil szervezetek tagsága között, így mindig ugyanazok az emberek vesznek részt a szervezésben és a rendezvényeken is. Véleményem szerint erre megfelelő megoldás lenne, ha új tagokat vennének fel a szervezetek tagságába, illetve

szükséges ösztönözni őket a szervezésben való részvételre. Az új tagok szerzése érdekében propagálni kell a szervezetet, annak értékeit és céljait, amivel meggyőzhetőek az emberek a csatlakozásról. Szerintem szintén jó megoldás lenne, új fajta programok és rendezvények szervezése, mivel ezzel növelni lehetne a község lakosainak érdeklődését.

Összefoglalás

Szakedolgozatomban először is bemutatam a Nagysalló községben működő civil szervezeteket, illetve megvizsgáltam a községben működő civil szervezetek közösségi és kulturális életben betöltött szerepét, bemutatam az egyes civil szervezetek helyzetét, munkáját és tagjainak összetételét. Valamint azt, hogy a község lakosai mennyire elégedettek a jelenleg működő civil szervezetekkel mennyiségileg és minőségileg. Elégséges-e a jelenleg működő civil szervezetek száma és megfelelően végzik-e a munkájukat. Megvizsgáltam, hogy milyen anyagi forrásai vannak a civil szervezeteknek, illetve azt is, hogy milyen a kapcsolat az egyes civil szervezetek között, illetve a civil szervezetek és az önkormányzat között. A célom az volt, hogy betekintést nyújtsak az egyes civil szervezetek működésébe, bemutassam a civil szervezetek egymáshoz és az önkormányzathoz fűződő viszonyát, Célom volt az is, hogy a kutatásom segítségével rávilágítsak a község civil szervezeteinek és civil szférájának hiányosságaira. Többek között arra, hogy miben van szükség javulásra és hogy ezek a hiányosságok hogyan küszöbölhetőek ki. A hiányosságok mellett a célom az is volt, hogy az erősségeket bemutassam. Rávilágítsak arra, hogy a község civil szférájában mik a legerősebb láncszemek, így pontosan látható, hogy mik azok a területek, amelyekre alapozni lehet a fejlődést. Szakedolgozatomban összehasonlítottam egy táblázat segítségével a község egyes civil szervezeteit, az alapján, hogy milyen a jogi formájuk, ki a célcsoportjuk, hány tagjuk van és mióta működnek. Ebből elemzést készítettem és levontam a következtetéseket. A kutatásom elején kitűzött célokat elértem, a kutatásomat sikeresen megvalósítottam, és a megkaptam azokat az eredményeket, amelyekre szükségem volt. A magyar és a szlovák kérdőív, illetve az interjúk segítségével sikerült megválaszolni a felmerült kérdéseket. A kérdőívekre sok kitöltés érkezett szinte minden korosztályból és minden társadalmi rétegbe tartozó lakostól. Az interjúkat sikerült elkészítenem öt helyi civil szervezet valamely vezetőségi tagjával. Az interjúbeszélgetések nagyon hasznosak és informatívak voltak.

Az öt hipotézist, amit a kutatásom előtt megfogalmaztam, sikerült megcáfolni vagy megerősíteni. A kutatás során kiderült információk és a kapott válaszok alapján bizonyítást nyert, hogy az öt közül három hipotézis igaz, a másik kettőt pedig sikerült cáfolni. Igaznak bizonyult az a hipotézis mi szerint a község civil szervezetei sokszínűek és minden területen

képviselteti magát egy-egy civil szervezet. Szintén igaznak bizonyult az a hipotézis mi szerint a civil szervezetek teljes mértékben kielégítik a község lakosainak igényeit, végül pedig az a hipotézis mi szerint az egyes civil szervezetek és a község önkormányzata között jó a viszony és szoros az együttműködés. A kutatások alapján nem nyert megerősítést az a hipotézis mi szerint minden civil szervezet ugyanolyan mértékben vesz részt a község kulturális életének szervezésében, illetve az a hipotézis mi szerint a község civil szervezetei teljes mértékben önmagukat tartják fenn.

Az interjú válaszai alapján a megkérdezett civil szervezetek azzal a gonddal küzdenek, hogy nagyok az átfedések a különböző civil szervezetek tagsága között, így mindig ugyanazok az emberek vesznek részt a szervezésben és a rendezvényeken is. A továbbiakban érdemes lenne utánajárni, hogy a lakosok érdektelenségének hátterére és okaira. Mélyebb kutatást végezni annak megértésére, hogy milyen okból nincs meg az ösztönző erő a lakosokban arra, hogy tagjai legyenek a civil szervezeteknek vagy egyáltalán részt vegyenek az általuk szervezett rendezvényeken. Az is érdekes kérdés, hogy erről a lakosok tehetnek, vagy inkább a civil szervezetek hozzáállásával van probléma. Ezen kívül problémaként említette meg több civil szervezet vezetője az anyagi problémákat. További kutatás segítségével utána lehetne járni annak, hogy a civil szervezetek vezetői teljes mértékben tisztában vannak-e az őket megillető nekik járó támogatásokkal és a pályázati lehetőségek sokszínűségével.

A dolgozat felhasználható a község fejlesztéséhez társadalmi tőke szempontjából. A dolgozat szintén felhasználható a civil szféra fejlesztéséhez, mivel bemutattam a civil szféra és a civil szervezetek gyengeségeit és erősségeit. Ezen kívül javaslatokat fogalmaztam meg, arra nézve, hogy milyen téren és miben lenne szükség változásra vagy újításra. Az általam készített szakdolgozat és az elkészített kutatás jól szolgálhat egy helyzetfelmérő tanulmány kidolgozásához. Szintén jó szolgálatot tehet a fejlődni vágyó civil szervezeteknek, mivel a kutatásban megismerhették a lakosok véleményét, az interjú során pedig más szervezetek vezetőinek álláspontját, illetve azt, hogy milyen helyzetben vannak más szervezetek és milyen problémákkal küzdenek. Ez alapján megtudhatják, hogy milyen téren és miben kell változtatniuk a tevékenységükön vagy kibővíteni azt. A szakdolgozat egy része felfogható közvélemény kutatásnak is, mivel a kérdőívben és az interjúban több kérdésben is kikértem a válaszadók, illetve az interjúalanyok véleményét különböző témákban és megfogalmazásban.

Resumé

Vo svojej práci som najprv predstavila mimovládne organizácie pôsobiace v obci Tekovské Lužany a skúmala som úlohu mimovládnych organizácií v komunitnom a kultúrnom živote obce, situáciu jednotlivých mimovládnych organizácií, ich činnosť a zloženie ich členov. Skúmala som aj mieru spokojnosti obyvateľov obce s množstvom a kvalitou mimovládnych organizácií pôsobiacich v súčasnosti. Či je počet v súčasnosti pôsobiacich mimovládnych organizácií dostatočný a či vykonávajú svoju činnosť riadne. Skúmala som aj finančné zdroje mimovládnych organizácií a vzťahy medzi mimovládnymi organizáciami navzájom a medzi mimovládnymi organizáciami a obcou. Mojm cieľom bolo poskytnúť pohľad na fungovanie jednotlivých mimovládnych organizácií, opísať vzťahy mimovládnych organizácií navzájom a s obcou a poukázať na nedostatky mimovládnych organizácií a občianskej spoločnosti v obci. Okrem iného aj to, čo je potrebné zlepšiť a ako sa dajú tieto nedostatky odstrániť. Okrem nedostatkov bolo mojm cieľom poukázať aj na silné stránky. Vyzdvihnúť nedostatky občianskych spoločností v obci, aby bolo jasné, kde sú oblasti na zlepšenie. Vo svojej bakalárskej práci som porovnávala mimovládne organizácie v obci pomocou tabuľky na základe ich právnej formy, cieľovej skupiny, počtu členov a dĺžky ich pôsobenia. Na základe toho som urobila analýzu a vyvodila závery. Ciele, ktoré som si stanovila na začiatku výskumu, som dosiahla, výskum som úspešne zrealizovala a získala som potrebné výsledky. Maďarský a slovenský dotazník a rozhovory mi pomohli odpovedať na vzniknuté otázky. V dotazníkoch som získala veľké množstvo odpovedí od ľudí takmer všetkých vekových kategórií a zo všetkých sociálnych vrstiev. Podarilo sa mi uskutočniť rozhovory s niektorými členmi správnych rád piatich miestnych mimovládnych organizácií. Rozhovory boli veľmi užitočné a informatívne.

Päť hypotéz, ktoré som formulovala pred výskumom, bolo buď vyvrátených, alebo potvrdených. Získané informácie a odpovede získané počas výskumu dokázali, že tri z piatich hypotéz boli pravdivé a zvyšné dve boli vyvrátené. Ukázalo sa, že hypotéza, podľa ktorej je v obci rôznorodosť mimovládnych organizácií a podľa ktorej v každej oblasti pôsobí nejaká mimovládna organizácia, je pravdivá. Ako pravdivá sa ukázala aj hypotéza, podľa ktorej mimovládne organizácie v plnej miere uspokojujú potreby obyvateľov obce, a hypotéza, podľa ktorej medzi mimovládnymi organizáciami a obcou existujú dobré vzťahy a úzka spolupráca. Hypotéza, podľa ktorej sa všetky mimovládne organizácie rovnomerne podieľajú na organizovaní kultúrneho života v obci, a hypotéza, podľa ktorej sú mimovládne organizácie v obci úplne sebestačné, sa výskumom nepotvrdili.

Podľa odpovedí z rozhovorov je problémom mimovládnych organizácií, s ktorými som sa rozprávala, že členstvo v rôznych mimovládnych organizáciách sa vo veľkej miere prekrýva, takže sa na organizácií podujatí podieľajú stále tí istí ľudia. Bolo by vhodné hlbšie preskúmať pozadie a dôvody nezáujmu obyvateľov. Mal by sa uskutočniť hlbší výskum, aby sa pochopili dôvody, prečo obyvatelia nemajú motiváciu stať sa členmi mimovládnych organizácií alebo sa zúčastňovať na podujatiach, ktoré organizujú. Zaujímavá je aj otázka, či je to chyba obyvateľov alebo či je to skôr problém prístupu mimovládnych organizácií. Okrem toho viacerí vedúci predstavitelia mimovládnych organizácií uviedli ako problém finančné problémy. Mohol by sa uskutočniť ďalší výskum s cieľom zistiť, či sú vedúci predstavitelia mimovládnych organizácií plne informovaní o grantoch, na ktoré majú nárok, a o rozmanitosti možností financovania, ktoré majú k dispozícii.

Bakalárska práca môže byť použitá na rozvoj obce z hľadiska sociálneho kapitálu. Bakalárska práca sa dá využiť aj na rozvoj občianskeho sektora, keďže som predstavila slabé a silné stránky občianskeho sektora a mimovládnych organizácií. Okrem toho som uviedla návrhy, kde a v ktorých oblastiach sú potrebné zmeny alebo inovácie. Moja práca a výskum, ktorý som uskutočnila, by mohli dobre poslúžiť ako základ pre bilančnú štúdiu. Môže byť veľmi užitočná aj pre mimovládne organizácie, ktoré sa chcú rozvíjať, pretože výskum im umožnil získať názory obyvateľov a rozhovory im umožnili získať názory vedúcich predstaviteľov iných organizácií a zistiť, čo robia iné organizácie a s akými problémami sa stretávajú. To im pomôže zistiť, kde a ako musia zmeniť alebo rozšíriť svoje aktivity. Časť práce možno považovať aj za prieskum verejnej mienky, keďže v dotazníku a rozhovore som sa respondentov a respondentiek pýtala na ich názory na rôzne témy a formulácie.

Felhasznált irodalom:

ARAPOVICS, M. (2011): *A civil-nonprofit szektor és a szervezetek forrásteremtése*, Budapest, A tananyag a TÁMOP-4.1.2/A/2-10/1-2010-0003 "Képzés- és tartalomfejlesztés a Budapesti Corvinus Egyetemen" című projekt keretében készült

ASIAN DEVELOPMENT BANK (2008): *Civil Society Organization – SOURCEBOOK – A STAFF GUIDE TO COOPERATION WITH CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS*, Philippines, Asian Development Bank, ISBN 978-971-561-756-7

BEDNAŘÍK, A. – BÚTORA, M. – HRUBALA, J. – JALČOVÁ, I. – LABÁTH, V. – ONDRUŠEK, D. – PAULINIOVÁ, Z. – PRUŽINSKÁ, J. – SINCLAIR, K. – ZELENÁKOVÁ, M. (1998): *Čítanka pre neziskové organizácie*. Bratislava, Centrum prevencie a riešenia konfliktov, Partners for Democratic Change – Slovakia s finančnou podporou Nadácie pre občiansku spoločnosť z programu Democracy Network, ISBN: 80–967890–5–8

BENŮŠKOVÁ, Z. (2010): *TEKOVSKÉ LUŽANY – Kultúrna a sociálna diverzita vidieckeho spoločenstva*, Nitra, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, ISBN 978-80-8094-456-8

BLÉNESI, É. – MANDEL, K. – SZARKA, L. (2005): *A kultúra világa – A határon túli magyar kulturális intézményrendszer*, Budapest, MTA ETNIKAI-NEMZETI KISEBBSÉGGKUTATÓ INTÉZET, ISBN: 963 508 447 1, ISSN: 1785-4121

BODÓ, B. – SZÉKELY, T. (szerk.) (2014): *Erdélyi magyar évkönyv 2014*, Temesvár, Editura Gordian, ISBN: 9786067430141

BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. a kol. (2009): *Tretí sektor a mimovládne organizácie*. Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, ISBN: 978 80 8083 805 8

CZIBULA, Á. (2020): *Felvidéki magyar civil szervezetek szervezeti kultúrájának és működési tényezőinek elemzése*, Kisebbségi Szemle, ISSN: 2498-8049,

DÁNIEL, E. – HERBERT, Á. – SZABÓ, M. (szerk.) (2017): *Garam mente Kollégium*, Lakitelek, Antológia Kiadó, ISBN: 978 615 5428 69 2

GARCÍA-OROSA, B. (2021): *Disinformation, social media, bots, and astroturfing: the fourth wave of digital democracy*. Profesional de la información, 2021, v. 30, n. 6., ISSN: 1699-2407

HAMBERGER, J. (1998): *A civil társadalom formálódása Csehországban és Szlovákiában*, Regio . Kisebbség, politika, társadalom, 1998. 9. évf. 3.sz., 129-138. o.

JUHÁSZ, E. – PETE, N. (szerk.) (2012): *CIVIL DIMENZIÓK 1. – Civil szervezetek humán erőforrása*, Szeged – Debrecen, Belvedere Méridionale Kiadó, ISSN: 2063-7829

KICSINDI, E. (2018): *Barátság*, Nagysalló, Nagysalló Község – Obec Tekovské Lužany, OZ FOLK-ART Tekovské Lužany – Nagysalló (Polgári Társulás), ISBN: 978-963-8243-66-9

KICSINDI, E. (2016): *Történelmünk (Nagysalló, Kissalló, Hölvény)*. Nagysalló, Nagysalló község, OZ FOLK-ART Tekovské Lužany – Nagysalló (Polgári Társulás), ISBN: 978-963-8243-58-4

KÚDELOVÁ, K. (2018): *Komunitný plán sociálnych služieb obce Tekovské Lužany 2018 – 2023* Letöltés helye: <https://www.tekovskelukazany.sk/obec-8/rozvojove-dokumenty/?page=all>
Letöltés ideje: 2024. február 15.

KULCSÁR, M. – NAGY, M. – SZARKA, K. – SZÉP, A. – TÓTH, K. – TUBA, L. (2002): *Nonprofit 1x1 – Útikalauz kezdő civil szervezetek számára*, Dunaszerdahely, Lilium Aurum Könyvkiadó-Fórum Információs Központ, ISBN: 80-8062-113-6

MÁRKUS, E. (2016): *Amikor a harmadik az első – A civil szektor többféle nézőpontból*, Csokonai Kiadó, ISBN: 978-963-260-233-2

NAGY, Á. – NIZÁK, P. – VERCSEG, I. (2014): *Civil társadalom-nonprofit világ*, Új Ifjúsági Szemle Alapítvány, ISBN: 978-963-08-6971-3

NAIM, MOISES (2009): *What Is a GONGO?*, Accessible on the internet: <https://foreignpolicy.com/2009/10/13/what-is-a-gongo/>

NÁRAI, M. (2004): *A civil szervezetek szerepe és jelentősége az egyének, közösségek, illetve a társadalom számára*, Politikai szocializáció, 2004. év, 4. szám, 616-634 o., ISSN: 1216-3384

PATAKYOVÁ, M. – MAMOJKA, M. – LUKÁČKA, P. – DURAČINSKÁ, J. – MAŠUROVÁ, A. – STRÉMY, J. – GRAMBLÍČKOVÁ, B. – LACKO, P. (2019): *Právo obchodných spoločností a družstva – všeobecný úvod do problematiky a vymedzenie základných pojmov*, Bratislava, Univerzita Komenského v Bratislave, ISBN: 978 – 80 – 7160 – 512 – 6

REISINGER, A. (2010): *Civil szervezetek és a civil elit szerepe a társadalmi folyamatokban*, Tér és Társadalom, 2010. év, 24. évf. 2. sz., 107-119. o., ISSN 0237-7683,

SCHREIER, CH. (Ed.) (2015): *25 Years After - Mapping Civil Society in the Visegrád Countries*. Stuttgart, Lucius & Lucius, ISBN 978-3-8282-0616-8

TOKÁR, G. (2023): *Önkéntesség és civil szerveződés Szlovákiában és a szlovákiai magyar közösségben*, Önkéntes szemle, 2023. év, 3. évf., 2. sz, 61-77. o., ISSN 2786-0620

VARGA, E. (2012): *Civil szervezetek helyzete a magyarországi vidékfejlesztésben*, Budapest, Agrárgazdasági Kutató Intézet, ISBN: 978-963-491-580-5, ISSN: 1418-2122

Sz. n. (2016): 82. *EuroMóka*. Letöltés helye: <https://bata szek.hu/files/tartalom/ertektar/82EuroMoka.pdf> Letöltés ideje: 2024. február 15.

Internetes források:

<https://www.itretisektor.sk/pravo/pravne-formy-organizacii-neziskoveho-sektora/>

<https://datacube.statistics.sk/>

<https://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/listsearch?sortOrder=asc&sortBy=legalForm&pageNumber=1>

<https://census2011.statistics.sk/>

<https://www.scitanie.sk/>

Mellékletek

1. sz. melléklet: felhasznált kutatási kérdőív (magyar nyelvű)

Kérdőíves felmérés Nagysalló község civil szervezeteinek vizsgálatához

Tisztelt Válaszadó!

Dora Mónika vagyok, a Selye János Egyetem és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem vidékfejlesztési agrármérnök szakos hallgatója. A kérdőíves vizsgálatra a szakdolgozatom elkészítéséhez van szükségem, amelyben a nagysallói civil szervezeteket vizsgálom.

Munkám elkészítéséhez szükség van a nagysallói lakosság véleményének megismerésére. A kérdőív kitöltése során szerzett információkat bizalmasan kezelem, azokat csak szakdolgozatomban, összesítve használom fel.

Kérem, hogy válaszaival segítse munkámat!

1. Az Ön neme: (Egy válasz adható!)

- 1) Férfi
- 2) Nő

2. Az Ön életkora: (Egy válasz adható!)

- 1) 10 év alatt
- 2) 10-19 év
- 3) 20-29 év
- 4) 30-39 év
- 5) 40-49 év
- 6) 50-59 év
- 7) 60-69 év
- 8) 70-79 év

9) 80 év felett

3. Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége: (Egy válasz adható!)

- 1) Kilenc általános iskolai osztály alatt
- 2) Általános iskola
- 3) Szakközépiskola
- 4) Érettségi
- 5) Diploma

4. Az Ön foglalkozása: (Egy válasz adható!)

- 1) Alkalmazott
- 2) Közalkalmazott, köztisztviselő
- 3) Vállalkozó
- 4) Nyugdíjas
- 5) Álláskereső
- 6) Tanuló, hallgató
- 7) Egyéb:

5. Mióta él a településen? (Egy válasz adható!)

- 1) Kevesebb, mint 5 éve
- 2) 5-15 év
- 3) Több mint 15 éve
- 4) Őslakos

6. Ön tagja a községben működő valamely civil szervezetnek? (Egy válasz adható!)

1) Igen

2) Nem

7. Amennyiben az előző kérdésre igennel válaszolt, kérem jelölje meg, hogy mely civil szervezet/ek tagja! (Több válasz adható!)

1) FOLK-ART Polgári Társulás

2) CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete

3) PREKÁR Horgász Egyesület

4) Önkéntes Tűzoltó Egyesület

5) Družstevník Testnevelési Egyesület

6) Nagysallói Vöröskereszt

7) Asztalitenisz Klub

8) Nimród Vadásztársaság

9) Euro-Móka Polgári Társulás

10) Prameň nádeje Polgári Társulás

8. Mely év óta tagja ön civil szervezetnek/szervezeteknek? (Amennyiben tagja több civil szervezetnek, kérem azt is írja le, hogy azoknak mióta a tagja.)

.....

9.Tagja Ön olyan civil szervezetnek, amelynek köteles tagsági díjat fizetni? (Egy válasz adható!)

1) Igen

2) Nem

10. Amennyiben több civil szervezetnek is tagja, kérem írja le mely civil szervezeteknek köteles Ön tagsági díjat fizetni.

.....

11. Kérem jelölje meg, hogy az alábbi civil szervezetekkel, milyen kapcsolatban áll! (Egy válasz adható!)

	Nem hallottam róla és nem vagyok a tagja	Hallottam róla, de nem vagyok a tagja	Ismerem és a tagja vagyok	Tagja voltam, de már nem vagyok az	Vezetőségi tag vagyok
1) FOLK-ART Polgári Társulás					
2) CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete					
3) PREKÁR Horgász Egyesület					
4) Önkéntes Tűzoltó Egyesület					
5) Družstevník Testnevelési Egyesület					
6) Nagysallói Vöröskereszt					

7) Asztalitenisz Klub					
8) Nimród Vadásztársaság					
9) Euro-Móka Polgári Társulás					
10) Prameň nádeje Polgári Társulás					

12. Milyen gyakran látogat el az alábbi civil szervezetek által szervezett rendezvényekre?

(Egy válasz adható!)

	Soha	Nagyon ritkán	Ritkán	Gyakran	Nagyon gyakran	Mindig
1) FOLK-ART Polgári Társulás						
2) CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete						
3) PREKÁR Horgász Egyesület						
4) Önkéntes Tűzoltó Egyesület						
5) Družstevník Testnevelési Egyesület						

6) Nagysallói Vöröskereszt						
7) Asztalitenisz Klub						
8) Nimród Vadásztársaság						
9) Euro-Móka Polgári Társulás						
10) Prameň nádeje Polgári Társulás						

13. Leginkább milyen jellegű rendezvényen vesz részt, amelyet civil szervezet rendeznek?

(Több válasz adható!)

- 1) Bál
- 2) Kiállítás
- 3) Színházi előadás
- 4) Kirándulás
- 5) Vértadás
- 6) Sportmérkőzés
- 7) Tábor
- 8) Egyéb:

14. Véleménye szerint minden nagysallói civil szervezet ugyanolyan mértékben vesz részt a község kulturális életének szervezésében? (Egy válasz adható!)

- 1) Igen

2) Nem

15. Véleménye szerint a községben minden területen képviselteti magát egy-egy civil szervezet? (Egy válasz adható!)

1) Igen

2) Nem

16. Amennyiben az előző kérdésre a válasza „nem” volt, kérem fogalmazza meg milyen területen nem képviselteti magát civil szervezet.

.....

17. Véleménye szerint a civil szervezetek teljes mértékben kielégítik a község lakosainak igényeit? (Egy válasz adható!)

1) Igen

2) Nem

18. Értékelje, mennyire elégedett az alábbi civil szervezetek munkájával! (Értékelje 1-től 5-ig terjedő skálán, ahol az 5-ös a nagyon elégedett, az 1-es pedig a nagyon elégedetlen!)

	1	2	3	4	5
1) FOLK-ART Polgári Társulás					
2) CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete					

3) PREKÁR Horgász Egyesület					
4) Önkéntes Tűzoltó Egyesület					
5) Družstevník Testnevelési Egyesület					
6) Nagysallói Vöröskereszt					
7) Asztalitenisz Klub					
8) Nimród Vadásztársaság					
9) Euro-Móka Polgári Társulás					
10) Prameň nádeje Polgári Társulás					

19. Amennyiben bármilyen megjegyzése vagy észrevétele van a témával vagy a kérdőívvel kapcsolatban, kérem írja le.

.....

Köszönöm a válaszadást!

2. sz. melléklet: felhasználó kutatási kérdőív (szlovák nyelvű)

Dotazník na prieskum civilných organizácií v obci Tekovské Lužany

Vážený Respondent!

Volám sa Monika Dorová, som študentkou Univerzity J. Selyeho a Maďarskej univerzity agrárnych vied a vied o živote. Študujem rozvoj vidieka. Svoju bakalársku prácu píšem o civilných organizáciách v Tekovských Lužanoch, k čomu potrebujem tento dotazník.

Aby som mohla pripraviť svoju prácu, potrebujem získať názor obyvateľov obce. Informácie získané z dotazníka budú dôverné a vo svojej práci ich použijem len v súhrnnej podobe.

Prosím, pomôžte mi svojimi odpoveďami!

1. Vaše pohlavie: (Len jedna odpoveď je možná!)

1) Žena

2) Muž

2. Váš vek: (Len jedna odpoveď je možná!)

1) Mladší ako 10 rokov

2) 10-19 rokov

3) 20-29 rokov

4) 30-39 rokov

5) 40-49 rokov

6) 50-59 rokov

7) 60-69 rokov

8) 70-79 rokov

9) Starší ako 80 rokov

3. Vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie: (Len jedna odpoveď je možná!)

- 1) Bez ukončenia základnej deväťročnej školy
- 2) Základná škola
- 3) Stredná odborná škola
- 4) Stredná škola s maturitou
- 5) Vysoká škola

4. Vaše povolanie: (Len jedna odpoveď je možná!)

- 1) Zamestnanec
- 2) Štátny zamestnanec, úradník
- 3) Podnikateľ
- 4) Dôchodca
- 5) Nezamestnaný
- 6) Študent
- 7) Iné:.....

5. Odkedy žijete v obci? (Len jedna odpoveď je možná!)

- 1) Menej ako 5 rokov
- 2) 5-15 rokov
- 3) Viac ako 15 rokov
- 4) Od narodenia

6. Ste členom niektorej civilnej organizácie v obci? (Len jedna odpoveď je možná!)

- 1) Áno

2) Nie

7. Ak ste v predošlej otázke odpovedali áno, označte organizácie, ktorých ste členom!
(Možno označiť viac odpovedí!)

1) Občianske združenie FOLK-ART

2) Základná organizácia CSEMADOK Tekovské Lužany

3) Rybársky spolok PREKÁR

4) Dobrovoľný hasičský zbor

5) Telovýchovná jednota Družstevník

6) Červený kríž

7) Stolnotenisový klub

8) Poľovnícke združenie NIMRÓD

9) Občianske združenie Euro-Móka

10) Občianske združenie Prameň nádeje

8. Od ktorého roku ste členom civilnej organizácie? (Ak ste členom viacerých organizácií, uveďte všetky!)

.....

9. Ste členom takej civilnej organizácie, kde platíte členský poplatok? (Len jedna odpoveď je možná!)

1) Áno

2) Nie

10. Ak ste členom viacerých civilných organizácií, uveďte ktorým organizáciám platíte členský poplatok.

.....

11. Prosím označte aký je Váš vzťah k nižšie uvedeným organizáciám! (Len jedna odpoveď je možná!)

	Nepočul/a som o nich a nie som členom	Počul/a som o nich a nie som členom	Poznám a som členom	Bol/bola som členom, ale už nie som	Som členom predstavenstva
1) Občianske združenie FOLK-ART					
2) Základná organizácia CSEMADOK Tekovské Lužany					
3) Rybársky spolok PREKÁR					
4) Dobrovoľný hasičský zbor					
5) Telovýchovná jednota Družstevník					
6) Červený kríž					
7) Stolnotenisový klub					

8) Poľovnícke združenie NIMRÓD					
9) Občianske združenie Euro-Móka					
10) Občianske združenie Prameň nádeje					

12. Ako často navštevujete podujatia nižšie uvedených organizácií? (Len jedna odpoveď je možná!)

	Nikdy	Veľmi zriedkavo	Zriedkavo	Často	Veľmi často	Stále
1) Občianske združenie FOLK-ART						
2) Základná organizácia CSEMADOK Tekovské Lužany						
3) Rybársky spolok PREKÁR						
4) Dobrovoľný hasičský zbor						
5) Telovýchovná jednota Družstevník						

6) Červený kríž						
7) Stolnotenisový klub						
8) Poľovnícke združenie NIMRÓD						
9) Občianske združenie Euro-Móka						
10) Občianske združenie Prameň nádeje						

13. Väčšinou aké podujatia navštevujete? (Možno označiť viac odpovedí!)

- 1) Ples
- 2) Výstava
- 3) Divadelné predstavenie
- 4) Výlet
- 5) Darovanie krvi
- 6) Športové podujatie
- 7) Tábor
- 8) Iné:.....

14. Podľa Vás každá civilná organizácia sa rovnako podieľa na organizácii kultúrnych podujatí v obci? (Len jedna odpoveď je možná!)

- 1) Áno

2) Nie

15. Podľa Vás civilné organizácie v obci pokrývajú všetky záujmové oblasti? (Len jedna odpoveď je možná!)

1) Áno

2) Nie

16. Ak ste na predošlú otázku odpovedali nie, uveďte nižšie, v ktorých oblastiach sú nedostatky.

.....

17. Podľa Vás sú civilné organizácie dostatočné pre obyvateľov obce? (Len jedna odpoveď je možná!)

1) Áno

2) Nie

18. Prosím, ohodnoťte, ako ste spokojný s činnosťou nižšie uvedených organizácií! (Hodnotenie je v stupnici od 1-5, kde 5 je veľmi spokojný a 1 je veľmi nespokojný!)

	1	2	3	4	5
1) Občianske združenie FOLK-ART					
2) Základná organizácia CSEMADOK Tekovské Lužany					

3) Rybársky spolok PREKÁR					
4) Dobrovoľný hasičský zbor					
5) Telovýchovná jednota Družstevník					
6) Červený kríž					
7) Stolnotenisový klub					
8) Poľovnícke združenie NIMRÓD					
9) Občianske združenie Euro-Móka					
10) Občianske združenie Prameň nádeje					

19. Ak máte pripomienku alebo poznámku k tejto téme alebo ohľadom dotazníka, prosím napíšte.

.....

Ďakujem za odpovede!

3. sz. melléklet: Interjú-válasz Dora Lajossal a CSEMADOK Nagysallói Alapszervezetének elnökével

Interjú kérdéssor

Alapadatok:

- Szervezet neve: CSEMADOK Nagysallói Alapszervezete
- Interjúalany neve és beosztása: Dora Lajos, elnök
- Interjú formája, helye: személyesen Nagysallóban
- Interjú időpontja: 2024. 10. 24.

Kérdések:

1. Mióta működik a szervezet?

A szervezet 75 éve működik, 1949-ben alakult meg.

2. Hány taggal rendelkezik a szervezet?

A szervezetnek jelenleg 240 tagja van.

3. Hány vezetőségi tagja van? Milyen beosztásokban dolgoznak a szervezetben a vezetőségi tagok? (elnök, alelnök pénztáros stb.)

A szervezetnek 10 vezetőségi tagja van. A vezetőségben az alábbi beosztásokban dolgoznak: elnök, pénztáros és kulturális felelős. A többi vezetőségi tagnak nincsen beosztása.

4. Hány fajta nemzetiségű tagja van a szervezetnek? Mely nemzetiségekhez tartoznak?

A szervezet tagjai között három nemzetiség található meg. Többségben vannak a magyar nemzetiségűek, de vannak ezen kívül szlovák és roma lakosok is.

5. Milyen korosztályba tartoznak a tagok? (Idősek vagy fiatalok inkább?)

A tagok 70%-a az idősebb korosztályba tartozik.

6. Mi a tagok számának tendenciája? Növekszik vagy inkább csökken?

A tagok számának alakulására leginkább a csökkenés jellemző jelenleg. A Covid-19 világjárvány előtt inkább a stagnálás volt jellemző, de azóta csökken. Ez leginkább azért van, mert az idősek meghalnak, új fiatal tagok pedig nem csatlakoznak a szervezethez helyettük.

7. Milyen a jövőkép?

Mivel sok a vegyes házasság, a gyerekek inkább szlovák nemzetiségűek, így kevés fiatal csatlakozik a magyar kultúrára épülő szervezethez. Nagy az asszimiláció aránya, ezért a szervezet jövője nem biztató.

8. Milyen programokat szerveznek? Milyen programok szervezésében vesznek részt?

Évekig szerveztünk egynapos buszos kirándulást Siófokra, most pedig többnapos kirándulásokat szervezünk a szomszédos országokba. Az egyik, ha nem a legnépszerűbb rendezvényünk a Batyubál, ahol mindig nagy számban vesznek részt. Hagyományosan minden évben megszervezzük a koszorúzást a Nagysallói csata emlékére. Többször is rendeztünk már könyvbemutatót, általában szlovákiai magyar írók műveinek bemutatására. Együttműködésben a FOLK-ART Polgári Társulással tavaszvárót szoktunk rendezni a helyi tájházban. A szervezet részt vesz továbbá a falunapok, a nyugdíjas nap és a májusfa állítás szervezésében, mint társszervező.

9. Hogyan fogadják ezeket az emberek a faluban? Mennyien vesznek részt?

Többnyire ugyanazok az emberek vesznek részt a rendezvényeken. A létszám a rendezvény jellegétől függ, az átlag 100 fő. Általában a koszorúzáson vesznek részt a legkevesebben, a Batyubálon pedig a legtöbben. Volt olyan év, amikor 160 fő vett részt a bálon. Ennyi a helyi kultúrház befogadóképessége.

10. A szervezet mennyire járul hozzá a község kulturális életéhez?

Nagyban hozzájárul. Szinte minden rendezvényen részt vesz a vezetőség és a tagok is. A Csemadok az egyik, ha nem a legaktívabb szervezet a kultúra terén. A többi szervezethez viszonyítva élen járunk a programok szervezésében és az azokon való részvételben is.

11. Milyen a kapcsolat a szervezet és a község önkormányzata között? Együttműködnek? Ha igen, miben és hogyan?

Nagyon jó a kapcsolat az önkormányzattal. Az önkormányzat tagjainak kétharmada magyar nemzetiségű és szinte mindegyikük Csemadok tag. Az önkormányzattal együttműködünk a

falunapok megszervezésében, ilyen például a koszorúzás megszervezése is. A Csemadok vezetőségének két tagja az önkormányzat mellett működő kulturális komisszióknak is a tagja.

12. Hogyan és miből tartja fenn magát a civil szervezet?

A tagsági bélyegek eladásából folyik be némi összeg, illetve a legnagyobb bevételt hozó esemény minden évben a Batyubál. Pénzbeli adományokkal az önkormányzat is támogatja a szervezetet. Például az emlékmű felújításában is besegített az önkormányzat a szervezetnek pénzbeli adományokkal. A szükséges kisebb-nagyobb munkálatokat a brigádokon részt vevő önkéntesen végzik el, ha szükséges, tehát erre nem kell pénzt költenünk. Több helyi egyéni vállalkozó is szponzorálja a szervezetet, például a Batyubálra tombola ajándékokkal. A szervezet a saját rendezvényeinek bevételeiből finanszírozza a működését és a további rendezvények megszervezését.

13. Milyen támogatásokban részesülnek a civil szervezetek? Részesülnek-e egyáltalán támogatásban?

A szervezet a Szlovák államtól nem, viszont az önkormányzattól gyakran kap támogatást. A helyi egyéni vállalkozóktól is részesül a szervezet nem pénzbeli adományokban.

14. Szoktak pályázatokat benyújtani? Amennyiben igen, milyen jellegűek ezek? Mikre pályáznak? Mennyire sikeresek a benyújtott pályázatok?

Ritkán nyújtunk be pályázatot a Szlovák államhoz, mert az a tapasztalat, hogy magyar kulturális szervezet lévén nem nyerjük el a pályázatot. Többször pályáztunk már a magyarországi Rákóczy Szövetséghez. A beadott pályázatok többnyire kulturális rendezvény megszervezésére irányulnak.

15. A tagok kötelesek tagsági díjat fizetni? Amennyiben igen, mennyi ennek az összege?

Igen, a tagsági díj összege 1€ egy évre. Minden évben a központtól bélyegeket igénylünk, ezt tudják megvásárolni a tagok. Léteznek drágább bélyegek is, de ezt nem igényeljük, mivel az a tapasztalat, hogy az olcsóbbért sem szívesen fizetnek a tagok. Az az évi bélyegeket januárban kezdik árusítani a vezetőségi tagok.

16. Milyen nehézségekkel kell megküzdeniük a civil szervezeteknek?

Főleg anyagi nehézségekkel. Nehéz ösztönözni az embereket a részvételre. A Szlovák állam egyáltalán nem támogatja a magyar civil szervezeteket. További probléma, hogy a tagok lassan, de biztosan elöregednek, és nincsenek új és fiatal tagok az asszimiláció miatt.

4. sz. melléklet: Interjú-válasz Kotorá Andreával a FOLK-ART Polgári Társulás titkárával

Interjú kérdéssor

Alapadatok:

- Szervezet neve: FOLK-ART Polgári Társulás
- Interjúalany neve és beosztása: Kotorá Andrea, titkár
- Interjú formája, helye: személyesen, Nagysallóban
- Interjú időpontja: 2024. 10. 28.

Kérdések:

1. Mióta működik a szervezet?

2008 novemberétől.

2. Hány taggal rendelkezik a szervezet?

Körülbelül 20. Mivel nincs tagsági díj, ezért mindenkire, aki segít, tagként tekintünk.

3. Hány vezetőségi tagja van? Milyen beosztásokban dolgoznak a szervezetben a vezetőségi tagok? (elnök, alelnök pénztáros stb.)

5 vezetőségi tagja van. Elnök, titkár és 3 tag. Ez a vezetőség.

4. Hány fajta nemzetiségű tagja van a szervezetnek? Mely nemzetiségekhez tartoznak?

Kettő, magyar és szlovák.

5. Milyen korosztályba tartoznak a tagok? (Idősek vagy fiatalok inkább?)

Középkorosztály, 50+.

6. Mi a tagok számának tendenciája? Növekszik vagy inkább csökken?

Stagnál.

7. Milyen a jövőkép?

Nőni fog a tagok száma. Szeretnénk a jövőben elindítani egy előadássorozatot Nagysalló történelméről. Szeretnénk kvízesteket is szervezni és ennek szervezésébe bevonni a fiatalokat.

8. Milyen programokat szerveznek? Milyen programok szervezésében vesznek részt?

Főleg kulturális jellegű programokat szervezünk, például színházi előadások szervezése, hagyományőrző programok, a Magyar Tájházak Szövetsége által meghirdetett programok, emlékünnepek szervezése és társszervezése, alkotóműhelyek, kiállítások, publikációk és kiadványok.

9. Hogyan fogadják ezeket az emberek a faluban? Mennyien vesznek részt?

Először csak magyar nemzetiségűek vettek részt, de idén már szlovák nemzetiségűek is. Az elején, amikor még újdonság volt az alkotóműhely, akkor két alkalommal együttműködtünk a szlovák alapiskolával, de aztán abba maradt, mert kezdte elveszíteni az eredeti jellegét a rendezvény. Amikor már kezdett rutinná válni és kifulladt, akkor abbahagytuk a szervezését. Aztán később más formában, az egyházzal vagy az iskolával együttműködve már egy szűkebb rétegnek szerveztük meg, úgy volt értelme.

10. A szervezet mennyire járul hozzá a község kulturális életéhez?

Szerintem igenis nagyban hozzájárul, és láthatóvá teszi a községet.

11. Milyen a kapcsolat a szervezet és a község önkormányzata között? Együttműködnek? Ha igen, miben és hogyan?

Együttműködünk és támogatjuk egymást.

12. Hogyan és miből tartja fenn magát a civil szervezet?

Vannak pályázatok az önkormányzathoz és a Bethlen Gábor Alaphoz. A Csevadoktól is kaptunk támogatást. Voltak különféle adománygyűjtések is. Adventi vásár és a falunapok alkalmával összejött adományokból. Az alkotóműhelyek alkalmával befolyt adományokból. Az ott készített tárgyakat el lehet vinni adományért cserébe.

13. Milyen támogatásokban részesülnek a civil szervezetek? Részesülnek-e egyáltalán támogatásban?

Az előbb felsoroltak.

14. Szoktak pályázatokat benyújtani? Amennyiben igen, milyen jellegűek ezek? Mikre pályáznak? Mennyire sikeresek a benyújtott pályázatok?

Kulturális és hagyományőrző jellegű pályázatokra. Bethlen Gábor Alaphoz, az önkormányzathoz és Nyitra megye önkormányzatához. Egyszer pályáztunk az Alsó-Garam menti régióhoz.

15. A tagok kötelesek tagsági díjat fizetni? Amennyiben igen, mennyi ennek az összege?

Nálunk nincs tagsági díj.

16. Milyen nehézségekkel kell megküzdeniük a civil szervezeteknek?

Anyagi források korlátozottak. Néha az is probléma, hogy kevés azoknak a személyeknek a száma, aki hajlandó segíteni és részt venni. Átfedések vannak a civil szervezetek tagságai között és majdnem mindig ugyanazok az emberek jönnek a szervezetek akcióira. Ez kimeríti az embereket.

5. sz. melléklet: Interjú-válasz Kitora Andreával az Önkéntes Tűzoltó Egyesület elnökségi tagjával

Interjú kérdéssor

Alapadatok:

- Szervezet neve: Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Interjúalany neve és beosztása: Kitora Andrea, referens az ifjúsággal való munkáért és elnökségi tag
- Interjú formája, helye: személyesen, Nagysallóban
- Interjú időpontja: 2024. 10. 28.

Kérdések:

1. Mióta működik a szervezet?

130 éve működik, de ezek a polgári társulások 1990 után lettek hivatalosan bejegyezve. A most létező Önkéntes Tűzoltó Egyesület 1991-ben lett bejegyezve.

2. Hány taggal rendelkezik a szervezet?

120. Van 40 képzett tag, akik szükség esetén tudnak intézkedni. Ez a negyven tag az önkormányzat alá tartozik, de a szervezetnek is tagjai egyben. Tűzeset esetén minimum 6 tagnak részt kell vennie a tűzoltásban.

3. Hány vezetőségi tagja van? Milyen beosztásokban dolgoznak a szervezetben a vezetőségi tagok? (elnök, alelnök pénztáros stb.)

11. Van elnök, gazdasági felelős és a többi vezetőségi tag. Van még egy ellenőrző bizottság, ami három tagból áll.

4. Hány fajta nemzetiségű tagja van a szervezetnek? Mely nemzetiségekhez tartoznak?

Kettő, magyar és szlovák.

5. Milyen korosztályba tartoznak a tagok? (Idősek vagy fiatalok inkább?)

Vannak fiatalok, mivel 16 éves kortól lehet belépni a szervezetbe. A fiataloktól az idősekig minden korosztályból vannak tagok.

6. Mi a tagok számának tendenciája? Növekszik vagy inkább csökken?

Inkább növekszik. Volt egy kis ideig tartó stagnálás, most inkább növekszik és fiatalodik. Akik passzívak és nem fizetik a tagsági díjat, azoktól elveszik a tagságot, illetve elég sokan vannak már idősek is. Viszont vannak új fiatal érdeklődők.

7. Milyen a jövőkép?

Biztosan fenn fog maradni a szervezet, mert sok a fiatal és sokan érdeklődnek. Jelenleg generációváltás folyik, az idősek elmennek, de jönnek helyettük fiatalok. Egyre többet foglalkoznak a fiatalokkal. Vannak új fiatal elnökségi tagok is.

8. Milyen programokat szerveznek? Milyen programok szervezésében vesznek részt?

Diákokkal való munka az iskolából, katasztrófavédelmi gyakorlatokon vesznek részt a tagok, csehországi és bátaszéki szervezetekkel tartjuk a kapcsolatot.

Bált, járási szintű versenyeket a diákok részére, falunapokon részt veszünk.

Régebben voltak kirándulások, de azt már nem szervezünk. Van rá esély, hogy a jövőben megint lesz. Csapatépítő programokat szervezünk a Tűzoltószerződésben. Gyereknapon is részt veszünk, programokat csinálunk. A rendőrökkel együtt bemutatót tartunk az óvodában és környező falvakban is.

9. Hogyan fogadják ezeket az emberek a faluban? Mennyien vesznek részt?

Egyre többen vesznek részt a programokon, főleg a gyerekek és a fiatalok. Nekik ez egy látványos program. Megtekinthetik a felszerelést és gyereknapon habpartit szerveznek a gyerekeknek.

10. A szervezet mennyire járul hozzá a község kulturális életéhez?

Egyelőre csak a bállal, illetve a falunapokon való részvétellel. Esetleg a gyermeknapon való részvétellel. Ez inkább sport szervezetnek tekinthető, ezért inkább a sportélethez járulunk hozzá.

11. Milyen a kapcsolat a szervezet és a község önkormányzata között? Együttműködnek? Ha igen, miben és hogyan?

Az önkormányzat anyagilag is fenntartja a szervezetet és felszerelést biztosít a számunkra. A tűzoltószerződés fenntartásának összegeit az önkormányzat állja.

12. Hogyan és miből tartja fenn magát a civil szervezet?

Az állam támogatja a szervezetet, illetve az önkormányzat költségvetésének egy része is fenn van tartva a szervezet részére. Ezen kívül a tagsági díjakból is, de az nem olyan nagy összeg. A bál bevételeiből is befolyik egy jelentősebb összeg.

13. Milyen támogatásokban részesülnek a civil szervezetek? Részesülnek-e egyáltalán támogatásban?

Az államtól kap a szervezet minden évben 3 000 eurót. A tűzoltóegyesületek attól függően, hogy milyen a felszereltségük, be vannak osztva csoportokba. Ettől függ, hogy mennyi támogatást kapnak. Ennek az a feltétele, hogy ha tüzeset van, akkor ki kell vonulniuk és be kell segíteniük a tűzoltásban.

14. Szoktak pályázatokat benyújtani? Amennyiben igen, milyen jellegűek ezek? Mikre pályáznak? Mennyire sikeresek a benyújtott pályázatok?

Még nem pályázott a szervezet, de van lehetőség Nyitra megye önkormányzatához pályázatot benyújtani. Az önkormányzathoz is pályázhat a szervezet rendezvényszervezésre.

15. A tagok kötelesek tagsági díjat fizetni? Amennyiben igen, mennyi ennek az összege?

Igen, van tagsági díj. Ennek összege 5€/év.

16. Milyen nehézségekkel kell megküzdenniük a civil szervezeteknek?

Kevesen fizetik a tagsági díjat. A rendezvényeken majdnem mindig ugyanazok az emberek vesznek részt. A tagoknak több, mint a fele passzív, nem jár a rendezvényekre. Ez leginkább az idősebbekre jellemző. Leginkább az elnökség az erős mag.

Interjú kérdéssor

Alapadatok:

- Szervezet neve: Euro-Móka Polgári Társulás
- Interjúalany neve és beosztása: Tóth Gábor, elnök
- Interjú formája, helye: személyesen, Nagysallóban
- Interjú időpontja: 2024. 10. 29.

Kérdések:

1. Mióta működik a szervezet?

A polgári társulás 2007-ben lett bejegyezve, de ennek voltak előzményei. Már 1999-ben már részese volt a csapat az Euro-Móka játékoknak. A Játék határok nélkül mintájára hozták létre. Testvértelepülésünk, Bátaszék meghívására kapcsolódtunk be. Ezek voltak az előzmények, ezért alakultunk polgári társulássá. Az Euro-Móka játékok határon átvélők, francia, német, belga, sőt 1999-ben még angol részvevői is voltak. A fiatalságot célozta meg, hogy megismerjék egymás kultúráját. A polgári társulásnak is ez volt a célja, hogy a fiatalságot összefogja. Ez egy körforgás, mindig valaki más látta vendégül a kezdetben 6-7, aztán már csak 5-6 csapatot. Ez nem kis költségekkel jár. Ilyen tevékenységekre lehetett és mai napig lehet pályázni Brüsszelbe, viszont ehhez kellett a jogi forma. Amikor ránk került a sor a szervezésben, akkor intézményesítettük a csapatot, és megalakítottuk magát a polgári társulást. Ez után már mi is tudtunk szervezetként pályázni. A játékokon keresztül generációkat lehetett összekapcsolni. A versenyzők 10 fős csoportokban versenyeznek. A résztvevők a 18-35 éves korosztályba tartozhatnak. A cél az is volt, hogy függetlenítsük magunkat a mindenkori önkormányzattól. Most eléggé hanyagolva van a szervezet, gyakorlatilag szinte semmilyen tevékenységet nem folytatunk, mert a COVID-19 járvány után a játékok és a látogatások megritkultak. Idén kellett volna Németországban egyeztetnünk a játékokkal kapcsolatban, de még ez sem sikerült, úgyhogy nem látom túl fényesnek ennek a jövőjét, hacsak nem alakítunk ki egy saját közép-európai együttműködést. Ezek a játékok 1982-ben indultak Németországban együttműködve francia testvértelepülésükkel. A rendszerváltás után felújították a kapcsolatukat Bátaszékkal, miután pedig Nagysalló megkötötte a testvértelepülési szerződést Bátaszékkal 1997-ben, és így kerültünk mi is ebbe a körforgásba. Akkor még sokkal zártabb volt az egész, most már nyitottabb, a fiatalok jönnek-mennek Európában. Egymás kultúrájának a megismerése most már sokkal egyszerűbb az ifjúság számára. Ami még mindig sokat jelentene az az, hogy helyi, regionális dolgokat megismerni. Ezek 4 napos rendezvények. Nagysalló kétszer szervezte meg a játékokat. Mivel egész jó társaság alakult ki, ezért részt vettünk a község rendezvényein, például a falunap vagy a gyereknap. Mostanra, mivel már nincsenek ezek a játékok, nincs az a központi húzóerő, ami köré csoportosulnánk.

Azért választottuk a polgári társulás formát, hogy tudjunk pályázni, másrészt pedig, hogy függetlenek legyünk a mindenkori faluvezetéstől. Van, ahol ez úgy működik, hogy folyamatosan pályáztatják azokat, akik részt szeretnének venni. Mi azt szerettük volna, ha ez ilyen

tradicionális dolog lesz, és mi építjük fel az egészet, hogy mi dönthessük el, hogy kik legyenek a résztvevők. Cél volt még a közösségépítés is. 2009-ben az Európai Bizottságnak az Aranycsillag díját nyertük a nagysallói szervezésű Euro-Mókával. Akkor a polgármester úr és egy tolmács utazott Brüsszelbe átvenni a díjat. Ezt minden évben a tíz legjobb európai projekt nyerte meg. Erre nagyon büszkék voltunk.

2. Hány taggal rendelkezik a szervezet?

Jelen pillanatban nagyon nehéz megmondani, hogy hány tagunk van, mert a tagság önkéntes, tagsági díjat nem szedünk. Mindenkit tagnak tekintünk, akik valaha részt vettek, tehát körülbelül 50 főre tehető a tagság, akik valamilyen módon köthetőek a polgári társuláshoz.

3. Hány vezetőségi tagja van? Milyen beosztásokban dolgoznak a szervezetben a vezetőségi tagok? (elnök, alelnök pénztáros stb.)

5 vezetőségi tagja van, egy elnök, alelnök, pénztáros és 2 vezetőségi tag.

4. Hány fajta nemzetiségű tagja van a szervezetnek? Mely nemzetiségekhez tartoznak?

2, magyar és szlovák. Bár volt olyan rendezvényünk, amin például egy spanyol barátunk is részt vett. A nemzetiségek között soha nem tettünk különbséget, aki elfogadta azokat az értékeket, amiket mi vallottunk (nyitottság más kultúrák felé), azokat szívesen láttuk. Viszont azért ragaszkodunk magyar gyökereinkhez, és ezt tiszteletben kellett tartania, azoknak, akik a csapat tagjai szerettek volna lenni.

5. Milyen korosztályba tartoznak a tagok? (Idősek vagy fiatalok inkább?)

A 18-35 éves korosztályba tartoznak azok, akik versenyezhetnek, de 18 éves kortól szinte minden korosztály a tagja lehet.

6. Mi a tagok számának tendenciája? Növekszik vagy inkább csökken?

Az által, hogy a fő tevékenységünk az volt, hogy az Euro-Móka játékokat szervezzük, vagy részt vegyünk rajta, és mivel ezek most megkoptak, a COVID-19 időszak lehetetlenné tette, és kiestek bizonyos évek, így gyarapodni nem tudtunk. Tehát csökkenő tendenciát mutat.

7. Milyen a jövőkép?

Mivel ez első sorban a magyar fiataloknak volt egy lehetőség, ezért, ha azt nézzük, hogy a község magyar lakosságának aránya egyre kisebb, akkor a jövő nem túl kedvező. Másik szempont, hogy a világ felé nyitottság már nem annyira attraktív, nem ez a fő mozgatóerőnk tulajdonképpen. Nagyban függ attól az egész, hogy folytatódik-e valamilyen szinten az Euro-Móka rendezvénysorozat. Amennyiben Közép-Európára szűkülünk, akkor természetesen folytatódni fog. Mivel az a generáció, aki ennek a fő mozgatója volt Franciaországban és Németországban, szintén kikopik, ők is elvesztették ezt a folytonosságot, ezért lehet, hogy nincs ennek hosszútávú jövője most már.

8. Milyen programokat szerveznek? Milyen programok szervezésében vesznek részt?

A szervezet fő rendezvénye az Euro-Móka játékok megszervezése. Mindig csak társszervezők vagyunk más szervezetek mellett. A tagságnál átfedés van a Csemadokkal és a FOLK-ART

Polgári Társulással, ezért velük együttműködve vagyunk társszervezői például a falunapoknak vagy gyereknapnak és falusi sportrendezvényeknek.

9. Hogyan fogadják ezeket az emberek a faluban? Mennyien vesznek részt?

Ha a fő profilt nézem, ami az Euro-Móka játékok voltak, akkor azoknak nagy sikere volt. Általában ilyenkor körülbelül 100 fiatal érkezett a faluba jókedvvel, tehát érdekes színfoltja volt a falu életében. Mindemellett a játékok egy vasárnap délutáni program volt. Volt, hogy teljesen megteltek a lelátók a focipályán, mert ezek ilyen vicces, humoros versenyek voltak. Szerintem maga a fogadtatása jó volt.

10. A szervezet mennyire járul hozzá a község kulturális életéhez?

Maguk a játékok, ami ilyen 2-3 órás vasárnap délutáni program, ezek a kicsúcsosodása a rendezvénynek. Mivel ez egy 4 napos rendezvén, ezért mindig mindenhol csempészhünk bele valamiféle helyismeretet vagy a község életébe való betekintést, illetve a régió megismertetését. Mindig van egy olyan része a találkozóknak, ami ezt célozza meg. Ez által gazdagodtak azok is, akik idejöttek, illetve azok is, akik máshová látogattak el.

11. Milyen a kapcsolat a szervezet és a község önkormányzata között? Együttműködnek? Ha igen, miben és hogyan?

Nagyon jó az együttműködés, csak azért is mert a polgármester is tagja szervezetnek, sőt vezetőségi tag. Ezek akkora volumenű rendezvények voltak, és még most is azok, hogy nem tudjuk úgy megszervezni, hogy megkerüljük az önkormányzatot, csak velük együttműködve.

12. Hogyan és miből tartja fenn magát a civil szervezet?

Mivel a fő profil az az Euro-Móka játékok ezért ésszerű gazdálkodással. Ez azt jelenti, hogy amikor ránk kerül a sor, akkor igyekszünk minél több pénzt szerezni pályázat útján és ezzel a pénzzel úgy gazdálkodni, hogy ez elég legyen a fennmaradó időben. Ugyanis, amit ki kell gazdálkodnunk az az, hogy a következő években el tudjunk jutni a különböző helyszínekre. Meghát önerőből és szponzori támogatással működünk.

13. Milyen támogatásokban részesülnek a civil szervezetek? Részesülnek-e egyáltalán támogatásban?

Egyrészt önkormányzati támogatás olyan értelemben, hogy mindig be szokott segíteni valamilyen szinten az önkormányzat. Illetve szponzorok segítségével, önerőből és pályázati pénzek.

14. Szoktak pályázatokat benyújtani? Amennyiben igen, milyen jellegűek ezek? Mikre pályáznak? Mennyire sikeresek a benyújtott pályázatok?

Főleg akkor pályázunk, amikor mi szervezzük az Euro-Móka játékokat, magára erre a négynapos rendezvényre. Illetve volt már megyei kulturális bizottsághoz is benyújtva pályázat, de ezek általában kisebb összegek.

15. A tagok kötelesek tagsági díjat fizetni? Amennyiben igen, mennyi ennek az összege?

Nem.

16. Milyen nehézségekkel kell megküzdeniük a civil szervezeteknek?

Ugye itt a fiatalokra fókuszálunk, a tagságot úgy alakítjuk, hogy főleg a fiatalokat vonzzuk. Leginkább az, hogy az a réteg, aki tagja vagy éppenséggel kapcsolatba került a szervezettel, főleg a fiatalok, vagy egyetemre vagy éppenséggel egyetem után pedig elköltöznek, így aztán perem állítani, hogy az 50 tagból 25, legalább a fele nem is él Nagysallóban. Rengetegen vannak, akiknek az élete más irányt vesz, tehát legfőképpen ez. És ezért nehéz, hogyha nincs maga a központi rendezvény, maga az Euro-Móka játékok, akkor aztán nagyon nehéz úgy szervezni bármilyen rendezvényt, mert kevesen vagyunk rá. És még az is, hogy lefedés van a Csemadok és a FOLK-ART felé, tehát ugyanazok lennének. Amennyiben újra elkezdődne ez a körforgás, a játékoknak a szervezése, akkor megint egy másik helyzet állna elő, mert akkor toboroznunk kell és akkor erősebb lenne az a mag, amivel szervezni tudunk mást is esetleg.

7. sz. melléklet: Interjú-válasz

Interjú kérdéssor

Alapadatok:

- Szervezet neve: Prameň nádeje Polgári Társulás
- Interjúalany neve és beosztása: Buzala Szilvia, a szervezet képviselője
- Interjú formája, helye: személyesen, Nagysallóban
- Interjú időpontja: 2024. 10. 30.

Kérdések:

1. Mióta működik a szervezet?

A szervezeten belül van 4 szociális intézmény: Nagysallóban, Sáróban, Léván és Naszvadon. A szervezet székhelye Nagysallóban van, mivel ezt úgy indítottuk be, mint egy keresztény polgári társulás, aminek akkor 5 tagja volt. Volt református, evangélikus, baptista, és katolikus tag. Az eredeti alapító okiratban csak a református, a baptista és az evangélikus tagok szerepeltek, később csatlakozott egy katolikus tag is, hogy a katolikus egyházat is képviselje valaki, tehát keresztény alapokra épül a polgári társulás. A szociális intézményeket többnyire nonprofit szervezet szokta működtetni, de akkor ilyen lehetőség még nem volt, ezért lett polgári társulás a jogi forma.

1993. április 28-án lett bejegyezve a polgári társulás. 1994-ben indítottunk be egy nappali szociális intézményt Sáróban, fogyatékkal élő fiataloknak, gyerekeknek, mert akkor ilyen nagyon nem volt, erre volt igény. Ez még törvénybe sem volt foglalva akkor, mivel mi a polgári társuláson belül szociális intézményeket működtetünk. Amikor megszűnt a zselízi kórháznak az elfekvő részlege, akkor ott jött létre a Samaritán idősek otthona, ez volt 1995-ben. Aztán a Samaritán eljött Nagysallóba, mivel a kórház már teljesen megszűnt, ezért el kellett költöznie az intézménynek. Nagysallóban a helyi szövetkezet épületében folytatta tovább a működését az idősek otthona. Aztán Sáróban átalakult 1996-ban az intézmény idősek otthonává. Léván nyitottunk 2001-ben intézményt a fogyatékkal élő fiataloknak, ez azóta is működik. 2018-ban Naszvadon nyitottunk egy nappali intézményt, ez kombinált, vannak idősek és vannak fogyatékkal élő fiatalok és idősek is. Ez az, amit a Remény forrása nyújt. Minden intézménynek megvan a vezetője, Sáróban és Nagysallóban van egy-egy igazgatója az intézményeknek, mivel ezek nagyobb intézmények, és a két kisebb intézményben. Léván és Naszvadon csak intézményvezető van.

2. Hány taggal rendelkezik a szervezet?

A polgári társulásnak 23 tagja van. A polgári társulás tagjai között szerepelnek az igazgatók és az intézményvezetők is. Nem feltétel, hogy a dolgozóknak tagnak kell lenniük a polgári társulásban, az sem feltétel, hogy valamelyik alapító gyülekezethez tartozzon.

3. Hány vezetőségi tagja van? Milyen beosztásokban dolgoznak a szervezetben a vezetőségi tagok? (elnök, alelnök pénztáros stb.)

A vezetőség 4 személyből áll: elnök, a szervezet képviselője, felügyelő és további egy vezetőségi tag.

4. Hány fajta nemzetiségű tagja van a szervezetnek? Mely nemzetiségekhez tartoznak?

Kettő: szlovák és magyar.

5. Milyen korosztályba tartoznak a tagok? (Idősek vagy fiatalok inkább?)

Most már inkább az idősebb korosztály. Az átlag korosztály olyan 55 év.

6. Mi a tagok számának tendenciája? Növekszik vagy inkább csökken?

Mivel polgári társulás vagyunk és speciális szolgáltatásokat nyújtunk, nekünk inkább olyan tagok kellenek, akik szakmabeliek, hogy előre tudjuk vinni az intézményeket, és az intézményben tudjanak segíteni. A szám nem csökken és nem is növekszik, akik kezdtünk, nagyjából úgy vagyunk. Felvettünk egy-két fiatalot, de olyanokat, akik inkább szakképzettek. Fontosabb, hogy minőségi tagsága legyen a szervezetnek, mint az, hogy sok tagja legyen.

7. Milyen a jövőkép?

Dolgozunk rajta, hogy jó legyen. Attól is függ, hogy a szociális szolgáltatásokat hogyan fogják támogatni. Amikor elkezdtük a szolgáltatások nyújtását, akkor az államtól kaptunk pénzt a járási hivatalon keresztül. Akkor még nem volt kötelező támogatni az ilyen jellegű szolgáltatásokat, de sikerült fennmaradni. Aztán változott a szociális szolgáltatások törvénye, ami kimondta, hogy mely szolgáltatásokra mennyi pénzt adnak egy kliensre. Most már körülbelül tudjuk, hogy a következő évre mennyi támogatást fogunk kapni. Ez most már valamennyivel jobb, viszont nagyon szigorúak, ami az ellátást illeti. Nagyon sok mindenre oda kell figyelni, sok az ellenőrzés. Remélem, hogy ilyen nagyságban fogunk tovább működni. Bízató a jövőkép. Meglátjuk, hogy hogyan fogjuk tudni kihasználni az Európai Unió pályázatokat, mert a Nagysallói intézmény épületére is ráférne a felújítás, ezen is dolgozunk.

8. Milyen programokat szerveznek? Milyen programok szervezésében vesznek részt?

Inkább nyitott napokat szervezünk az intézményekben. A naszvadi intézményben vannak inkább programok, például faültetés, mert ott olyan idősök vannak, akik még jó kondícióban vannak ilyen programokhoz. Karácsonyi vásáron szoktunk rész venni Nagysallóban vagy Sáróban adventkor. Részt vettünk a református egyház által szervezett egyházmegyei majálison a múlt évben. Saját szervezésű programjaink nem igazán vannak, csak társszervezők szoktunk lenni vagy résztvevők.

9. Hogyan fogadják ezeket az emberek a faluban? Mennyien vesznek részt?

A nyitott napokra inkább a klienseink hozzátartozói jönnek el. Van néhány külsős is, de az annyira nem jellemző.

10. A szervezet mennyire járul hozzá a község kulturális életéhez?

Inkább csak, mint társszervező veszünk részt. Nálunk a tagokra azért van szükség, hogy segítsenek fenntartani és működtetni a szervezetet.

11. Milyen a kapcsolat a szervezet és a község önkormányzata között? Együttműködnek? Ha igen, miben és hogyan?

Szerintem nagyon jó. Ha valami történik az intézményben, akkor fel tudjuk keresni a polgármestert. Az önkormányzat támogatja az intézményt. Ha valamiben segítségre szorul az intézmény, akkor az önkormányzat besegít a munkálatokban.

12. Hogyan és miből tartja fenn magát a civil szervezet?

Meg van adva, hogy a kliensek után mennyi pénzt kapunk, és tulajdonképpen ebből tartjuk fenn a szervezetet. A szervezetnek nincs olyan tagja, aki a szervezetből élne, a tagok mind önkéntesek. A finanszírozás három részből áll: egy részét az idős befizeti, egy részét a megyei önkormányzat fizeti és egy részét pedig a minisztérium. Most úgy van, hogy amit az idős fizet, az tulajdonképpen az étkezés, A megyei önkormányzat a fenntartás rezsi részét fizeti, a minisztérium pedig a szerint fizet, hogy az intézmény kliensei milyen fokozatba tartoznak bele. Ebből 6 fokozat létezik. Minél nagyobb fokozatba tartozik az egyes kliens, annál többet fizet a minisztérium. Az intézmények ebből tartják fenn magukat.

13. Milyen támogatásokban részesülnek a civil szervezetek? Részesülnek-e egyáltalán támogatásban?

Amit a megyei önkormányzat fizet azt kellene fizetnie a községi önkormányzatnak is, csak nekik nem igazán van pénzük erre. Ezért a polgármesterrel és az önkormányzattal úgy vagyunk megegyezve, hogy az anyagi támogatás helyett inkább a segítségnyújtást fogadjuk el, hogyha szükségünk van valamire. Az egyházaktól is szoktunk támogatást kapni. Például a tavalyi ökumenikus imahéten összegyűlt pénzt a szervezet kapta meg. Akkor írtunk ki egy pénzbeli adománygyűjtést, mivel az intézménynek szüksége volt szárítógépre és mosógépre, így az összesített pénzből sikerült ezt megvásárolni.

14. Szoktak pályázatokat benyújtani? Amennyiben igen, milyen jellegűek ezek? Mikre pályáznak? Mennyire sikeresek a benyújtott pályázatok?

Most adtunk be egy Európai-Uniós pályázatot az épület felújítására. Van olyan, hogy Nemzetközi Nőklub, náluk szoktunk pályázatot benyújtani, ők támogatnak is. Ők minden évben karácsony előtt egy nagy vásárt szerveznek Pozsonyban. Minden évben van 10 nonprofit szervezet, akik szociális szférában dolgoznak, és elviszik oda az idősök által készített kézműves termékeket. Az belépőkből és az eladott termékekből összegyűlt pénzből támogatják az intézményeket. Azok pályázatot adnak be és így tudnak pénzhez jutni a Nőklubtól. Most sikerült megnyerni egy pályázatot, az értéke 14 000 euró, amiből szeretnénk egy relaxációs szobát létrehozni az idősök számára. Többnyire a terápiákhoz és az idősök ellátásához szükséges eszközökre szoktunk pályázni vagy pénzt gyűjteni.

15. A tagok kötelesek tagsági díjat fizetni? Amennyiben igen, mennyi ennek az összege?

Nem, nincsen tagsági díj. Az lején volt, de akkor több tag is volt.

16. Milyen nehézségekkel kell megküzdeniük a civil szervezeteknek?

A mindennapi gondok, azok a fenntartás problémái. Az árak növekedése is gondot okoz és egyfajta bizonytalanságot. Nagy befolyással van ránk a kormányváltás, hogy a mindenkori

kormány hogyan támogatja a szociális intézményeket. A jelenlegi kormány nagyon szigorú ellenőrzéseket tart, szankciók vannak. Ha a törvény változik, azt is megérezzük.